

Gert Porse og Carsten L. Fog

Overvågning af fremdriften i arbejds miljøarbejdet i virksomhederne 2004

Visionsrapport - Støj

Juni 2005

Gert Porse og Carsten L. Fog

Overvågning af fremdriften i arbejdsmiljøarbejdet i virksomhederne 2004

Visionsrapport - Støj

Juni 2005

Dokument nr. Visionsrapport-støj
Revision nr. 03Final
Udgivelsesdato 1. juni 2005

Udarbejdet CLF/GP
Kontrolleret GP/CLF
Godkendt PEA

Indholdsfortegnelse

1	Forord	4
2	Resumé	6
2.1	Metode og datamateriale	6
2.2	Resultater	7
2.3	Konklusion	11
3	Indledning	12
3.1	Handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005	12
3.2	Overvågningen af fremdriften i forhold til handlingsprogrammet	13
3.3	Virksomhedsovervågningen 2004	14
4	Datamateriale	18
4.1	Indledning	18
4.2	Branchegrupper omfattet af visionen	18
4.3	Udtræk af arbejdssteder	19
4.4	Interviewundersøgelsen	20
4.5	Arbejdsstedbesøgene	26
4.6	Vurdering af datamaterialet	28
4.7	Præsentation af datamaterialet i rapporten	28
5	Organiseringen og det almene arbejdsmiljøarbejde	31
5.1	Indledning	31
5.2	Organisering af arbejdsmiljøarbejdet	31
5.3	BST- tilknytning	34
5.4	Arbejdsmiljøpolitik	35
5.5	Arbejdspladsvurdering	36
5.6	Sammenfattende om APV- arbejdet	46
5.7	Holdningen til arbejdsmiljø	47
5.8	Sammenfatning	51

6	Behovet for forebyggende foranstaltninger	53
6.1	Indledning	53
6.2	Støj fra stationære maskiner og udstyr	53
6.3	Transportmidler	55
6.4	Håndværktøj	57
6.5	Håndtering af materialer	59
6.6	Akustikken	61
6.7	Andre problemer	63
6.8	Høreværn	65
6.9	Sammenfatning	66
7	Forudsætninger for de forebyggende foranstaltninger	68
7.1	Indledning	68
7.2	Kendskab til skriftlige kilder	68
7.3	Brug af skriftlige kilder til viden	70
7.4	Brug af konsulenter	73
7.5	Deltagelse i kurser	75
7.6	Undersøgelse af støjbelastningen	76
7.7	Vurderinger af indsatser	80
7.8	Medarbejderinddragelse	86
7.9	Politikker og strategier mv.	87
7.10	Sammenfatning	88
8	Forebyggende foranstaltninger	90
8.1	Indledning	90
8.2	Støjdæmpning - stationært maskineri og udstyr	90
8.3	Transportmidler	97
8.4	Håndværktøj	100
8.5	Håndtering af materialer	102
8.6	Akustikken	104
8.7	Instruktion	106
8.8	Inddragelse af støjensyn ved indkøb	107
8.9	Ophævelse af brug af høreværn	108
8.10	Ændring i omfanget af høreskadelig støj	109
8.11	Sammenfatning	110
9	Kryds mellem udvalgte indikatorer fra telefoninterview	112
9.1	Krydstest af forudsætninger for at gennemføre foranstaltninger mod høreskadelig støj	112
9.2	Sammenfatning	115

10	Opsamling og diskussion	116
10.1	Indledning	116
10.2	Undersøgelsens svagheder	116
10.3	Resultater	117
11	Konklusion	121
12	Referencer	123

Bilagsrapport

- Bilag A. Uddybet metodebeskrivelse
- Bilag B. Afgrænsning af branchegrupperne
- Bilag C. Spørgeskema til telefoninterview
- Bilag D. Frekvenstabeller for alle spørgsmål i telefoninterviewet
- Bilag E. Krydstabuleringer
- Bilag F. Interviewguide til arbejdsstedsbesøg

1 Forord

I 1996 fremlagde regeringen Handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005. Hovedvisionen i programmet er, at

Alle danske arbejdssteder bør udgøre en sikker, sund og udviklende ramme for kreativitet, kvalitet og produktivitet som konkurrencemæssigt udgangspunkt for en bæredygtig udvikling med mennesket i centrum.

For at opnå perspektiv og dynamik i udviklingen af arbejdsmiljøet indeholder Handlingsprogrammet desuden syv tværgående visioner for arbejdsmiljøet år 2005.

Kort efter at regeringen havde fremlagt Handlingsprogrammet, nedsatte Arbejdsmiljørådet en arbejdsgruppe, der fik til formål at overvåge fremdriften i de syv visioner i Handlingsprogrammet. Arbejdsgruppen fik desuden til formål at udvikle metoder til overvågningen. Arbejdstilsynet blev tilknyttet det såkaldte overvågningsudvalg som sekretariat.

Overvågningsprogrammet, som overvågningsudvalget har etableret, omfatter følgende tre søjler:

- 1 En overvågning af risikofaktorer og helbredsforhold/-skader på baggrund af eksisterende datakilder.
- 2 En overvågning af fremdriften i de forebyggende aktiviteter på arbejdsstederne.
- 3 En overvågning af de øvrige arbejdsmiljøaktørers forebyggende aktiviteter.

Overvågningen i den første søjle har været etableret længe før Handlingsprogrammets vedtagelse. Den bygger først og fremmest på Arbejdstilsynets registre over anmeldte arbejdsulykker og anmeldte arbejdsbetingede lidelser samt Arbejdsmiljøinstituttets nationale arbejdsmiljøkohorte (NAK), tidligere kaldet Lønmodtagerundersøgelsen.

Overvågningen i den anden søjle begyndte i 2001 med den første runde af den såkaldte virksomhedsovervågning (VOV I).

Overvågningen i den tredje søjle omfatter for tiden Arbejdstilsynets aktiviteter samt BAR'enes aktiviteter finansieret af den såkaldte 80 procent-pulje.

Denne rapport er en del af formidlingen af resultaterne fra anden runde af virksomhedsovervågningen (VOV II). Dataindsamlingen i forbindelse med VOV II er gennemført i første halvår af 2004. Dataindsamlingen består af en telefoninterviewundersøgelse blandt et stort antal arbejdssteder og arbejdsstedsbesøg på et mindre antal arbejdssteder. Rapporten formidler resultaterne inden for støjvisionen. Formidlingen består derudover af syv andre visionsrapporter, en sammenfattende rapport samt Arbejdstilsynets overvågningsrapport om udviklingstendenser i arbejdsmiljøet for de syv visioner i handlingsprogrammet om et rent arbejdsmiljø år 2005.

VOV II er gennemført for Arbejdstilsynet og Overvågningsudvalget af et konsortium bestående af COWI A/S, Teknologisk Institut og AKF under COWI's ledelse.

DMA/Research, BST Sjælland, BST job + miljø, CRECEA Horsens afd. (tidligere: Horsens BST-Center), Worklife Partners (tidligere: BST Varde) og CRECEA Næstved afd. (tidligere: BST Storstrøm) har medvirket som underleverandører i forbindelse med dataindsamlingen. DMA/Research har bidraget til telefoninterviewundersøgelsen, og de øvrige har bidraget til arbejdsstedsbesøgene.

Konsortiets styregruppe for projektet består af afdelingschef Torben Bruun Hansen, COWI (formand), centerleder Kaj Olesen, Teknologisk Institut (frem til marts 2004), konstitueret centerleder Annemarie Holsbo, Teknologisk Institut (fra marts 2004) og docent Olaf Rieper, AKF.

Projektledelsen er varetaget af seniorprojektleder Per Tybjerg Aldrich, COWI i samarbejde med konsulent Marchen Vinding Petersen, COWI (metodeudvikling), konsulent Pernille Forchhammer, Teknologisk Institut (træningskoordinator) og seniorkonsulent Gitte Holm, Teknologisk Institut (dataindsamlingskoordinator). Konsulent Henrik Holm Jensen, COWI er statistik- og databaseansvarlig.

Seniorprojektleder Carsten Lemvigh Fog, COWI er ansvarlig for støjvisionen i samarbejde med Miljøtekniker Gert Porse, BST Sjælland. Desuden har Centerleder Jan Søre Dybdal, BST Job-Miljø, Maskinmester Brian Thisvad, BST Horsens og Ingeniør Jan, Nørholm, Worklife Partners medvirket som arbejdsstedsbesøgere på visionen.

VOV II ville ikke være blevet en realitet, hvis ikke arbejdsstederne og interviewpersonerne på disse havde medvirket i forbindelse med dataindsamlingen. De takkes derfor for at have stillet sig til rådighed ved at deltage i telefoninterviews og arbejdsstedsbesøg.

2 Resumé

2.1 Metode og datamateriale

Anden runde af overvågningen af fremdriften i arbejdsmiljøarbejdet på arbejdsstederne (VOV II) er gennemført i foråret 2004. Dataindsamlingen i forbindelse med overvågningen er baseret dels på en telefoninterviewundersøgelse, dels på arbejdsstedsbesøg, som omfatter face-to-face interviews og observationer.

I denne rapport fremlægges resultaterne for den del af overvågningen, som vedrører støj-visionen.

Resultaterne er baseret på telefoninterviews med sædvanligvis både en ledelses- og en medarbejderrepræsentant på 349 arbejdssteder inden for følgende 7 branchegrupper: skibsværfter, jern - og metalvareindustri, maskinindustri, jord, beton og belægning, murer-, snedker- og tømrerforretninger, træ- og møbelindustri og landbrug.

50 af de interviewede arbejdssteder er desuden blevet besøgt af en uvildig, professionel arbejdsmiljøspecialist med henblik på at samle data, der kunne bruges til at uddybe og fortolke resultaterne fra telefoninterviewundersøgelsen.

De indsamlede data tegner et billede af arbejdsstedernes forebyggende aktiviteter i relation til støj-visionen anno 2004. På grundlag af rådata fra første runde i 2001 af overvågningen (VOV I), som Arbejdstilsynet har stillet til rådighed, er det i et vist omfang muligt at beskrive udviklingen fra 2001 til 2004 i arbejdsstedernes visionsrettede arbejdsmiljøarbejde. På baggrund af en evaluering af første runde af overvågningen er der imidlertid udviklet en ny metode til udtræk af arbejdssteder og nye dataindsamlingsinstrumenterne til VOV II. Det er derfor kun i begrænset omfang muligt at beskrive udviklingen fra 2001 til 2004. Til gengæld er der etableret et datagrundlag, som kan fungere som baseline for eventuelle fremtidige runder af overvågningen.

Metoden er mere uddybende beskrevet i afsnit 3.3 samt i bilag A. Datamaterialet er mere uddybende beskrevet i kapitel 4.

2.2 Resultater

I kapitel 3 redegøres der for handlingsprogrammet med fokus på de syv visioner. Der er en kort redegørelse for evalueringen af VOV I og design og metoder. For VOV II redegøres der også for, hvordan målingen af fremdrift fra VOV I til VOV II er sket under hensyntagen til evalueringen og metodeudviklingen.

Kapitel 4 omhandler datamaterialet. Hvilke branchegrupper inden for industri, håndværk og landbrug, der indgår i undersøgelsen vedrørende støjvisionen, hvordan de er udtrukket, bortfald mm.

Der er en god balance i det oprindelige udtræk fra CVR. Den endelige stikprøve indeholder dog væsentligt færre små arbejdssteder end mellemstore og store. Dette skyldes hovedsageligt, at mange af de små udtrukne arbejdssteder ikke havde nogen ansatte, dvs. var enkeltmandsfirmaer. Den endelige stikprøve er som planlagt tilnærmelsesvis balanceret med hensyn til branchegrupper bortset fra 03 skibsværfter. Konsekvensen er, at telefoninterviewundersøgelsen er mest repræsentativ for mellemstore og store arbejdssteder inden for branchegrupperne jern- og metalvareindustri, maskinindustri, jord, beton og belægning, murer-, snedker- og tømrerforretninger, træ- og møbelindustri samt landbrug.

Bortfaldende vurderes ikke at have haft nogen indflydelse på resultaterne fra arbejdsstedsbesøgene, da det har været muligt at erstatte dem med arbejdssteder fra samme branche og af samme størrelse og med samme geografisk fordeling som oprindelig planlagt.

I forhold til arbejdsstedsbesøgene vurderes det, at de besøgte arbejdssteder fordeles sig på branchegrupper, arbejdsstedsstørrelse og geografi som stikprøven til telefoninterviewundersøgelsen.

Kapitel 5 er opdelt i tre dele, hvor den første del handler om den formelle organisering af arbejdsmiljøarbejdet. Den næste del omhandler det generelle arbejdsmiljøarbejde, herunder arbejdet med APV. Den tredje del i dette kapitel vedrører arbejdsstedernes holdning til arbejdsmiljøregler og det generelle arbejdsmiljø på arbejdsstedet. Dette kapitel har som hovedformål at belyse de organisatoriske og holdningsmæssige forudsætninger.

Der er ikke målt fremdrift på spørgsmålet om organiseringen af arbejdsmiljøarbejdet, da der i 2004 er spurgt på en anden måde end ved undersøgelsen i 2001. I 2004 viser undersøgelsen, at sikkerhedsarbejdet meget sjældent er organiseret på de små arbejdssteder (1 - 4 ansatte). For de mellemstore arbejdssteder (5 - 19 ansatte) finder vi, at omkring halvdelen har en formel organisering. For de store arbejdssteder har ni ud af ti et formelt organiseret sikkerhedsarbejde. Ved arbejdsstedsbesøgene er der også set på betydningen af lovændringen vedrørende arbejdsmiljøarbejdets organisering på arbejdssteder med 5 - 9 ansatte. Undersøgelsen indikerer, at arbejdsstederne falder i tre nogenlunde lige store grupper: Cirka en tredjedel har nedlagt sikkerhedsgruppen, da det ikke længere var et lovkrav, at der skulle være en. En anden tredjedel har aldrig

haft en sikkerhedsgruppe. Den sidste lille tredjedel har bibeholdt en sikkerhedsgruppe.

Der har været en statistisk signifikant fremdrift i APV's udbredelse fra 2001 til 2004 ifølge A-siden. Flere små og mellemstore arbejdssteder har gennemført APV ifølge både A-siden og B-siden. I det hele taget tyder det på, at der fra 2001 til 2004 er sket et skred i retning af, at der nu er flere fra A-siden end fra B-siden, der svarer, at der er lavet APV. Det, samt at mange angiveligt ingen problemer registrerer under kortlægningen, kan give anledning til betænkeligheder, hvad angår medarbejdernes inddragelse og effekten af APV-arbejdet. Arbejdsstedsbesøgene tegner dog et noget mere nuanceret billede af APV-arbejdets kvalitet. I mange virksomhedskulturer iværksætter man straks en løsning, hvis man bliver opmærksom på et problem. Derfor er der ingen grund til at skrive det ned. Omvendt bringer man ikke problemer på bane, som man ikke har et forslag til en løsning på. Stort set ingen af de besøgte 50 arbejdssteder har f.eks. medtaget brug af håndværktøj som et støjproblem, selvom næsten alle brugte vinkelslibere i større eller mindre omfang.

Imellem to tredjedele og tre fjerdedele af arbejdsstederne har angivet, at de er tilknyttet en BST. Omkring halvdelen af de mindste arbejdssteder har nu tilmeldt sig BST-ordningen. (Det skal bemærkes, at den ene af de 7 udvalgte brancher - landbruget - ikke var omfattet af BST-pligt på undersøgelsestidspunktet).

Der er sket en statistisk signifikant stigning i antallet af arbejdssteder med en skriftlig arbejdsmiljøpolitik.

Holdningsspørgsmålene tegner alle et positivt billede. Det er dog kun spørgsmålet om, hvorvidt arbejdsmiljøet kun forbedres efter pres fra myndighederne, der viser statistisk signifikant fremgang for nogle undergrupper og for A-siden som helhed i holdningen til at forbedre arbejdsmiljøet af egen drift.

Kapitel 6 har til formål at vise, om det materielle grundlag for forebyggelsen er til stede. Har arbejdsstederne problemer med høreskadelig støj og hvilke typer kilder stammer de i så fald fra? Herunder også om man har gjort noget for at afhjælpe støjen.

Undersøgelsen viser, at det primært er støj fra håndværktøj og fra stationære maskiner og udstyr, der giver støjproblemer. Transportmidler og håndtering af materialer har sjældent den store betydning for disse brancher. Bl.a. fordi nyere entreprenørmaskiner, traktorer og mejetærskere mm. efterhånden er ganske godt støjdamperet.

Kun en femtedel angiver at have akustikproblemer. Arbejdsstedsbesøgerne finder, at det er væsentlige flere. I det hele taget har det vist sig, at især spørgsmål om støjbelastninger underrapporteres, når de stilles i et telefoninterview. A- og B-siden er ret enige indbyrdes, men ved arbejdsstedsbesøgene opdages et stort antal støjproblemer, som man ikke var opmærksom på i telefoninterviewet.

Da en forudsætning for at gøre noget ved et støjproblem er, at man er opmærksom på det, er underrapporteringen et problem for det forebyggende arbejde.

Hvad angår indsatsen imod støjen har B-siden sværere ved at få øje på indsatsen end A-siden. Forskellen ser ud til at skyldes forskellige vurderinger af de samme handlinger.

Undersøgelsen synes at bekræfte, at alle de udvalgte branchesegmenter i et eller andet omfang har haft problemer med høreskadelig støj og dermed har/har haft et materielt grundlag for at arbejde med forebyggelse af dette problem.

I kapitel 7 søges det belyst om det fornødne videngrundlag for en indsats er tilstede. Både kendskabet til regler om støj og akustik samt til kilder til viden om forebyggelse. Også brug af konsulenter, målinger af støjbelastningen, akustiske forhold, overblik over støjbelastningen, vurdering af eventuelle indsats, medarbejderinddragelse og politikker og strategier er der spurgt om.

Tre femtedelen af A-siden og omkring halvdelen af B-siden kender til Arbejdstilsynets Bekendtgørelse om støjgrænser på arbejdspladsen. Ca. en femtedel kender til reglerne om akustik i arbejdsrum.

Kendskab til kilder om støjbekæmpelse er stærkt begrænset. Næsten ingen deltager på kurser ud over den obligatoriske arbejdsmiljøuddannelse. Støj er i det hele taget ikke et emne ret mange prøver at sætte sig ind i. Det opfattes som kompliceret og noget, der kræver kostbart måleudstyr. Aktivitet på området synes i langt de fleste tilfælde betinget af, at der inddrages konsulenter. Både til at udpege/måle kilderne og til at udarbejde løsningsforslag.

Kapitel 8 belyser hvilke støjdæmpende foranstaltninger, der er iværksat, hvor mange steder, der er blevet gennemført den type støjdæmpning inden for de sidste 3 år, og hvordan indsatsen har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.

Kapitlet belyser desuden forhold omkring instruktion og hensyn ved nyindkøb. Afslutningsvis spørges hvordan man vurderer, at støjen på arbejdsstedet har udviklet sig de sidste 3 år.

De foranstaltninger, der er gennemført, afspejler for støjklidernes vedkommende en kombination af betydningen af støjkliden og hvor nem den er at dæmpe. Stationære maskiner og udstyr er således det, som man oftest retter indsatsen imod. Det er samtidig her, at de bedste resultater opnås. Den anden hovedkilde til støj på disse arbejdssteder er håndværktøj som vinkelslibere, rundsave, borehamre mm. Støjbekæmpelse består her - ud over høreværn - næsten altid i, at man i forbindelse med nyindkøb får udstyr, der støjer mindre.

De øvrige støjklid - transportmidler, håndtering af materialer og andet - opleves ikke ret mange steder som et alvorligt problem, og indsatsen er tilsvarende beskedent.

Som oplyst tidligere er dårlig akustik et problem, som man mange steder ikke er opmærksom på. Omkring en tredjedel af arbejdsstederne har akustikreguleret

et eller flere produktionslokaler. En syvendedel har akustikreguleret inden for de sidste 3 år.

At godt hvert andet arbejdssted inddrager støjhensyn ved nyindkøb tyder på, at mange er positive overfor at forbedre forholdene. Når færre giver udtryk for den samme holdning i forhold til akustikforhold i produktionslokaler, kan det skyldes manglende viden om betydningen, men også at det i reglen er en større og mere langsigtet investering at løse denne type problemer.

Ud fra arbejdsstedernes egen vurdering er omfanget af høreskadelig støj totalt set blevet mindre på næsten halvdelen af arbejdsstederne og kun større på en meget lille del. Knap en tiendedel af arbejdsstederne oplyser, at de har dæmpet støjen så meget, at påbud om høreværn har kunnet ophæves. Kun en enkelt har oplyst, at der er indført et nyt påbud om brug af høreværn.

I kapitel 9 er der redegjort for 6 krydsanalyser, hvor bl.a. sammenhængen mellem viden, brugen af konsulenter mv. og en gennemført aktivitet undersøges.

Kryds 1,2 og 3 tester nogle hypoteser om, at arbejdssteder, der på forskellig vis er aktive i deres arbejdsmiljøarbejde, oftere har gjort noget for at nedbringe støjen fra håndværktøj, der er et meget væsentligt støjproblem for de fleste arbejdssteder i de udvalgte brancher, end arbejdssteder, der ikke er lige så aktive i deres arbejdsmiljøarbejde.

Analyserne kan ikke påvise en sådan sammenhæng.

Kryds 4 og 5 er et forsøg på at finde ud af, hvor udbredt nogle løsninger på problemer med støj fra stationære maskiner er.

Krydsene indikerer først og fremmest, at op mod halvdelen af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner, ikke har indkapslet de støjende maskiner eller udskiftet dem med nogle maskiner, der støjer mindre.

Kryds 6 undersøger, hvor mange af de arbejdssteder, der har eller har haft problemer med akustikken i produktionslokalerne, som har gennemført akustiske reguleringer.

Krydset viser først og fremmest, at et sted mellem to femtedele og syv tiendedele af arbejdsstederne med akustiske problemer ikke har udført akustisk regulering. Resultatet tyder på, at arbejdssteder med oplagte problemer med akustikken ofte ikke er særligt tilbøjelige til at løse dem. Dette resultat bekræftes af resultaterne fra arbejdsstedsbesøgene.

I kapitel 10 sammenfattes og drøftes resultaterne fra de foregående kapitler. Har der været en fremdrift i aktiviteter mm., der peger frem imod en opfyldelse af visionen? I kapitlet drøftes også telefoninterviews egnethed til belysning af visse typer spørgsmål.

I kapitel 11 konkluderes det, at udviklingen frem imod støjvisionens opfyldelse bevæger sig i den rigtige retning.

2.3 Konklusion

På trods af at telefoninterview som metode har nogle svagheder, når det drejer sig om spørgsmål, hvor den udspurgte ikke har den tilstrækkelige viden eller overblik, er der nogle hovedkonklusioner, der tegner sig på visionsområdet høreskadelig støj. Ifølge interviewpersonerne er der sket et fald i omfanget af høreskadelig støj i de udvalgte brancher.

Med hensyn til fremdriften er der øjensynligt 3 forhold, som er drivende:

- Egenindsatsen, som i høj grad er betinget af hjælp fra konsulenter. I praksis er det fra BST i langt de fleste tilfælde.
- Erfaringerne fra arbejdsstedsbesøgene tyder på, at den teknologiske udvikling medvirker til reduktion i omfanget af høreskadelig støj. Meget nyt udstyr er mere støjsvagt end det gamle. Processen bliver f.eks. mere automatiseret, og operatøren kommer ofte længere væk.
- Erfaringerne fra arbejdsstedsbesøgene tyder også på, at færre og færre af de mest støjende processer og bearbejdnings i dag foregår inden for Danmarks grænser.

Fremdriften i de udvalgte brancher skal naturligvis ses i lyset af, hvad der er de væsentligste problemer. Der kan selvsagt ikke forventes de store forbedringer vedrørende forhold, der ikke betragtes som problemer ret mange steder. Undersøgelsen viser, at støjproblemerne i de udvalgte brancher hovedsageligt stammer fra stationære maskiner og udstyr samt fra motordrevet håndværktøj. Transportmidler, materialehåndtering mm. spiller en mindre rolle. Det er på det grundlag naturligt, hvis indsatsen primært sker i forhold til stationære maskiner og til håndværktøj.

Hvis vi derefter ser på den forebyggende indsats, har den haft den største effekt i forhold til stationære maskiner og udstyr. Når fremdriften har været mindre for håndværktøj skyldes det nok, at problemerne her er sværere at løse effektivt. Analyser af sammenhængen mellem bl.a. viden og sikkerhedsarbejdet stiller i forhold til evnen til at støjdampe håndværktøj, kunne ikke dokumentere, at nogen gør det systematisk bedre end andre på dette område.

Når der ikke er så stor fremdrift på andre områder skyldes det snarere, at de ikke udgjorde de store problemer som nævnt ovenfor. Akustiske forhold har stadig kun de færrestes bevågenhed. Kun få kender myndighedernes krav på området, og aktiviteten er derfor også relativt beskedent.

Endelig tegner der sig et generelt billede af, at arbejdsstederne ikke opsøger viden om støj i større omfang. Skriftlige kilder til viden om akustik og støj-dæmpning kendes kun af de færreste, og kursusdeltagelse indskrænker sig stort set til det obligatoriske arbejdsmiljøkursus for sikkerhedsorganisationen.

3 Indledning

3.1 Handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005

I 1996 fremlagde regeringen Handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005. Hovedvisionen i programmet er, at

Alle danske arbejdssteder bør udgøre en sikker, sund og udviklende ramme for kreativitet, kvalitet og produktivitet som konkurrencemæssigt udgangspunkt for en bæredygtig udvikling med mennesket i centrum.

For at opnå perspektiv og dynamik i udviklingen af arbejdsmiljøet indeholder Handlingsprogrammet desuden følgende syv tværgående visioner for arbejdsmiljøet år 2005:

- 1 At reducere mest muligt/helt undgå dødsulykker som følge af arbejdsmiljøforhold.
- 2 At reducere mest muligt/helt undgå arbejdsbetinget udsættelse for kræftfremkaldende kemiske stoffer og arbejdsbetingede hjerneskader på grund af udsættelse for organiske opløsningsmidler eller tungmetaller.
- 3 At reducere mest muligt/helt undgå skader blandt børn og unge i forbindelse med arbejde.
- 4 At reducere mest muligt/helt undgå skader som følge af tunge løft og arbejdsbetingede lidelser som følge af ensidigt, gentaget arbejde.
- 5 At reducere mest muligt/helt undgå helbredsskader på grund af psykosociale risikofaktorer på arbejdet.
- 6 At reducere mest muligt/helt undgå sygdomme eller alvorlige gener på grund af dårligt indeklima på arbejdspladsen.
- 7 At reducere mest muligt/helt undgå høreskader som følge af støjende arbejde.

Siden fremlæggelsen af Handlingsprogrammet har det været retningsgivende for aktiviteter blandt mange arbejdsmiljøaktører lige fra sikkerhedsorganisationerne i arbejdsstederne til regeringen.

3.2 Overvågningen af fremdriften i forhold til handlingsprogrammet

Kort efter at regeringen havde fremlagt Handlingsprogrammet, nedsatte Arbejdsmiljørådet en arbejdsgruppe, der fik til formål at overvåge fremdriften i de syv visioner i Handlingsprogrammet. Arbejdsgruppen fik desuden til formål at udvikle metoder til overvågningen. Arbejdstilsynet blev tilknyttet det såkaldte overvågningsudvalg som sekretariat.

Overvågningsprogrammet, som overvågningsudvalget har etableret, omfatter følgende tre søjler:

- 1 En overvågning af risikofaktorer og helbredsforhold/-skader på baggrund af eksisterende datakilder.
- 2 En overvågning af fremdriften i de forebyggende aktiviteter på arbejdsstederne.
- 3 En overvågning af de øvrige arbejdsmiljøaktørers forebyggende aktiviteter.

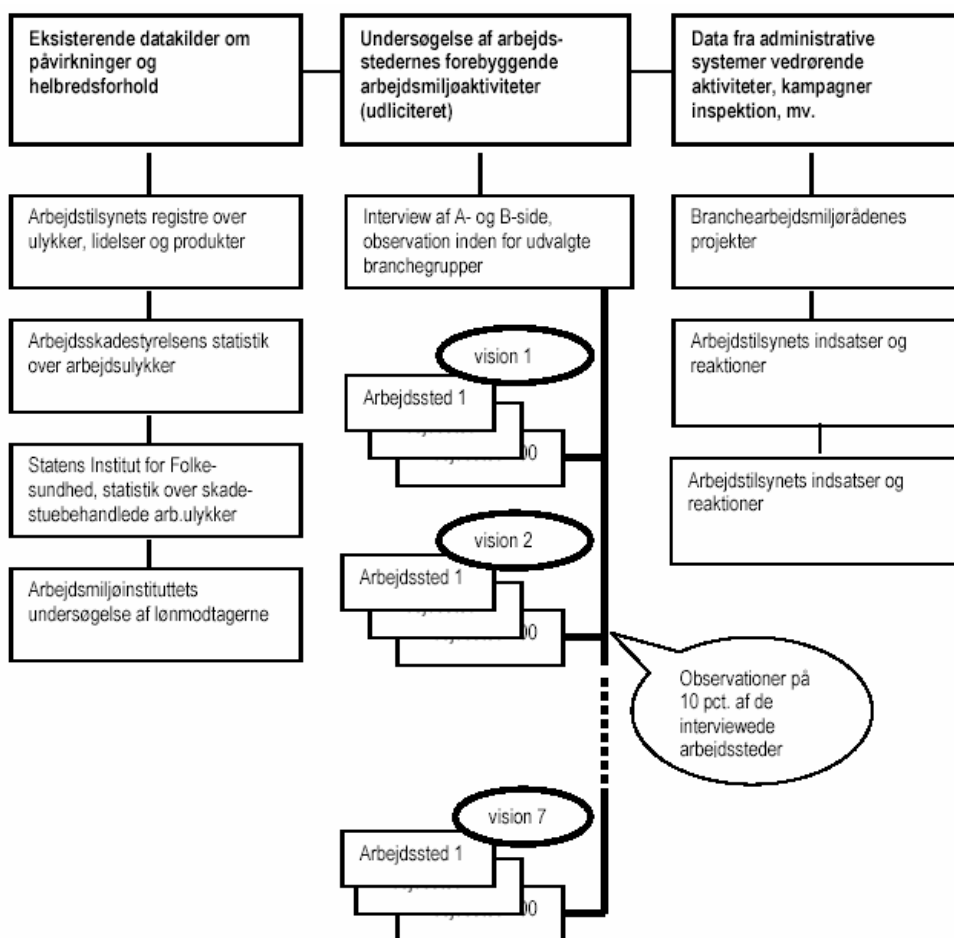
Arbejdstilsynet illustrerer overvågningsprogrammet som vist i figur 3.1.

Overvågningen i den første søjle har været etableret længe før Handlingsprogrammets vedtagelse. Den bygger først og fremmest på Arbejdstilsynets registre over anmeldte arbejdsulykker og anmeldte arbejdsbetingede lidelser samt Arbejdsmiljøinstituttets nationale arbejdsmiljøkohorte (NAK), tidligere kaldet Lønmodtagerundersøgelsen.

Overvågningen i den anden søjle begyndte i 2001 med den såkaldte virksomhedsovervågning (VOV).

Overvågningen i den tredje søjle omfatter for tiden Arbejdstilsynets aktiviteter samt BAR'enes aktiviteter finansieret af den såkaldte 80 procent-pulje.

Ideen bag overvågningsprogrammets tre søjler er, at man følger realiseringen af handlingsprogrammets visioner gennem de forskellige led i implementeringskæden: Arbejdsmiljøaktørerne gennemfører en række aktiviteter i forlængelse af handlingsprogrammet. Disse aktiviteter fremmer og understøtter arbejdsstedernes aktiviteter, så de medvirker til at realisere visionerne. I takt med at arbejdsstederne gennemfører forebyggende aktiviteter, forbedres statistikkerne over risikofaktorer og helbredsforhold/-skader.

Figur 3.1. De tre søjler i overvågningen af fremdriften i de syv visioner i "Handlingsprogrammet for et rent arbejdsmiljø år 2005" ifølge Arbejdstilsynet. (Fra: "Overvågning. Rapport 2002. Udviklingstendenser i arbejdsmiljøet for de syv visioner i handlingsprogrammet om et rent arbejdsmiljø 2005. Del 1". Arbejdstilsynet, maj 2004.)

3.3 Virksomhedsovervågningen 2004

Opgaven med at udvikle metoder til at overvåge fremdriften i de forebyggende aktiviteter på arbejdsstederne samt at gennemføre første runde af overvågningen (VOV I) i 2001 blev løst for Arbejdstilsynet og Overvågningsudvalget af et konsortium bestående af Arbejdsmiljøinstituttet og CASA (Arbejdstilsynet 2002).

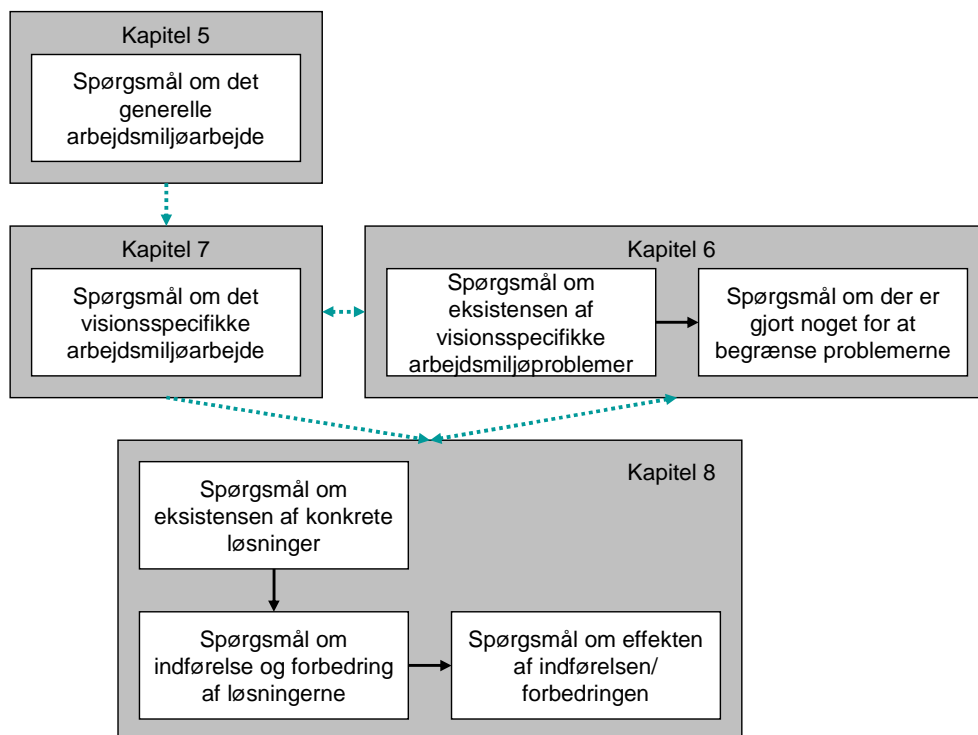
Anden runde (VOV II) i 2004 er løst for Arbejdstilsynet og Overvågningsudvalget af et konsortium bestående af COWI A/S, Teknologisk Institut og AKF. Forud for anden runde bad Arbejdstilsynet og Overvågningsudvalget konsortiet om at gennemføre en evaluering af første runde med henblik på dels at sikre en tilpasning af design og metoder til VOV II, dels at vurdere i hvilken grad VOV I opfyldte sit formål. Evalueringen er gennemført af AKF.

Evalueringen af første runde af virksomhedsovervågningen konkluderer, at det grundlæggende design af VOV er hensigtsmæssigt, men at der bør foretages en række justeringer og udvikling af udtræksprocedurer og dataindsamlingsinstrumenter, selv om dette vil begrænse muligheden for at sammenligne VOV I med fremtidige virksomhedsovervågninger (Rieper & Eskelinen, 2005). Det vurderes desuden, at mulighederne for at bruge VOV I som basis (reference) for fremtidige undersøgelser af arbejdsstedernes forebyggende aktiviteter er begrænsede på grund af mangler ved dokumentation af datagrundlaget og det faktiske datagrundlag, metodernes egnethed til at måle forebyggende aktiviteter, gennemførelsen af dataindsamlingen og mangler ved analyserne af datamaterialet.

På denne baggrund besluttede Arbejdstilsynet at bibeholde det overordnede design for virksomhedsovervågningen, men at lade konsortiet bestående af COWI, Teknologisk Institut og AKF foretage en gennemgribende justering af metoderne og dataindsamlingsinstrumenterne. I praksis var der tale om at udvikle nye instrumenter ud fra en række modsatrettede hensyn: Så meget som muligt af de eksisterende instrumenter skulle genanvendes ud fra ønsket om at kunne måle udviklingen fra 2001 til 2004. Samtidig skulle evalueringen tages til følge, hvilket lagde op til en omfattende nyudvikling af hensyn til det overordnede formål med overvågningen: At måle udviklingen i det visionsrettede, forebyggende arbejdsmiljøarbejde på arbejdsstederne.

Da det overordnede design er bibeholdt, er overvågningen af fremdriften i de forebyggende aktiviteter på arbejdsstederne således baseret på en kombination af telefoninterview ved hjælp af spørgeskemaer og arbejdsstedsbesøg bestående af face-to-face-interview og observation med udgangspunkt i interviewguider.

Telefoninterviewundersøgelsen er den primære undersøgelse i forbindelse med fremdriftsmålingen. Spørgeskemaerne er således det primære dataindsamlingsinstrument. Spørgeskemaerne er bygget op efter modellen illustreret i figur 3.2.

Figur 3.2. Model for opbygningen af spørgeskemaer til telefoninterviewundersøgelsen. Hvert spørgeskema indeholder en række spørgsmål inden for de områder, som er nævnt i de hvide kasser. Spørgsmålene er tematisk samlet som angivet med de større grå kasser. De sorte pile angiver rækkefølgen af spørgsmål inden for hvert tema. De stiplede grå pile angiver sammenhængen mellem temaerne. Modellen angiver endelig, hvordan de fire temaer afrapporteres i denne rapport's kapitel 5.8.

Undersøgelsen hviler på otte stikprøver af arbejdssteder; én stikprøve for hver vision, idet handlingsplanens vision om tunge løft og EGA i forbindelse med VOV II er splittet op i to efter Arbejdstilsynets ønske. Hver stikprøve er sammensat af arbejdssteder fra de branchegrupper, som Arbejdstilsynet m.fl. på grundlag af statistikker og faglig erfaring har identificeret som særligt belastede i forhold til de arbejdsmiljøproblemer, som de respektive visionsområder omhandler. Stikprøverne er etableret, så det inden for hvert visionsområde er muligt at analysere udvikling over tid, så ændringer på 10-15 procentpoint bliver statistisk signifikante på 95 % signifikansniveau med en styrke på 80 %. Det betyder, at hver stikprøve minimum omfatter 300 arbejdssteder. Stikprøverne er balanceret med hensyn til branchegrupper og med hensyn til arbejdsstedsstørrelse. Dvs. at hver stikprøve omfatter lige mange arbejdssteder fra hver af de omfattede branchegrupper, og lige mange arbejdssteder fra hver af følgende tre størrelseskategorier: Små arbejdssteder (1-4 ansatte). Mellemstore arbejdssteder (5-19 ansatte). Store arbejdssteder (20 eller flere ansatte). Udtrækket af arbejdssteder er sket på grundlag af CVR-data fra Det Centrale Virksomhedsregister (CVR), og arbejdssteder er defineret som produktionsenheder. Antallet af ansatte på et arbejdssted er opgjort som "antal hoveder", dvs. uden omregning til fuldtidsstillinger. Data leveret af CVR stammer fra arbejdsstedernes indberetninger til Told & Skat i 2001.

På hvert af arbejdsstederne i stikprøverne er der gennemført et telefoninterview med en repræsentant for ledelsen (A-siden) og en repræsentant for medarbejderne (B-siden). Bortfald betyder dog, at der kun er gennemført interview med den ene af repræsentanterne på en mindre del af arbejdsstederne.

50 af de interviewede arbejdssteder inden for hver vision er desuden besøgt af en uvildig, professionel arbejdsmiljøspecialist med henblik på, gennem personlige interviews og observation, at indhente data, der kunne bruges til at fortolke og uddybe data, indhentet via telefoninterview. Arbejdsstederne er udvalgt balanceret med hensyn til branchegrupper og arbejdsstedsstørrelse, og så de er geografisk fordelt over hele landet.

En uddybet metodebeskrivelse findes i bilag A.

4 Datamateriale

4.1 Indledning

I dette kapitel redegøres der for det datamateriale, der ligger til grund for de resultater, som præsenteres i de følgende kapitler. Mere konkret redegøres der for, hvordan stikprøven til undersøgelsen er etableret, og hvilket bortfald der har været samt årsagerne til dette. Desuden vurderes det, hvilke konsekvenser bortfaldet har for resultaterne. Der sondres mellem telefoninterviewundersøgelsen og arbejdsstedsbesøgene. Afslutningsvis forklares det i afsnit 4.7, hvordan data præsenteres i de følgende kapitler.

4.2 Branchegrupper omfattet af visionen

Arbejdstilsynet og Overvågningsudvalget har i forbindelse med overvågningen udpeget en række branchegrupper som værende særlig relevante i forbindelse med visionen. Udpegningen er sket på grundlag af statistikker og faglig viden og omfatter branchegrupper, hvor de arbejdsmiljøproblemer, som visionen omhandler, er særlig udbredte.

I forbindelse med VOV II indgår følgende branchegrupper i støj-visionen:

03 Skibsværfter

05 Jern - og metalvare industri

06 Maskinindustri

07 Jord, beton og belægning

10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger

20 Træ - og møbelindustri

42 Landbrug

(Nummeret refererer til Arbejdstilsynets liste over 49 branchegrupper.)

Af bilag B fremgår, hvilke DB03-branchekoder ovennævnte branchegrupper omfatter.

4.3 Udtræk af arbejdssteder

Tabel 4.1 viser hvor mange arbejdssteder, der ifølge tal fra Arbejdstilsynet, findes i populationen, som afgrænses af ovennævnte branchegrupper, og hvor mange arbejdssteder der er bestilt til stikprøven hos CVR. Arbejdstilsynets tal er baseret på oplysninger fra Danmarks Statistiks vedrørende erhvervsbeskæftigelsen og vedrører år 2000.

Tabel 4.1. Antal arbejdssteder i populationen og antal arbejdssteder bestilt hos CVR til undersøgelsen.

Branchegruppe	Population				Fra CVR			
	Små	Mellem	Store	I alt	Små	Mellem	Store	I alt
03 Skibsværfter	25	46	20	91	25	46	20	91
05 Jern - og metalvare industri	308	587	536	1431	50	50	50	150
06 Maskinindustri	718	1176	718	2612	50	50	50	150
09 Jord, beton og belægning	945	1200	648	2793	50	50	50	150
10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger	2198	2474	423	5095	50	50	50	150
20 Træ og møbelindustri	281	573	477	1331	50	50	50	150
42 Landbrug	4694	1412	116	6222	50	50	50	150
I alt	9169	7468	2938	19575	325	346	320	991

For at gøre det muligt at kompensere for bortfald er der bestilt cirka 3 gange så mange arbejdssteder i CVR, som der skal indgå i den endelige stikprøve. Dvs. den endelige stikprøve er planlagt til at se ud som vist i tabel 4.2.

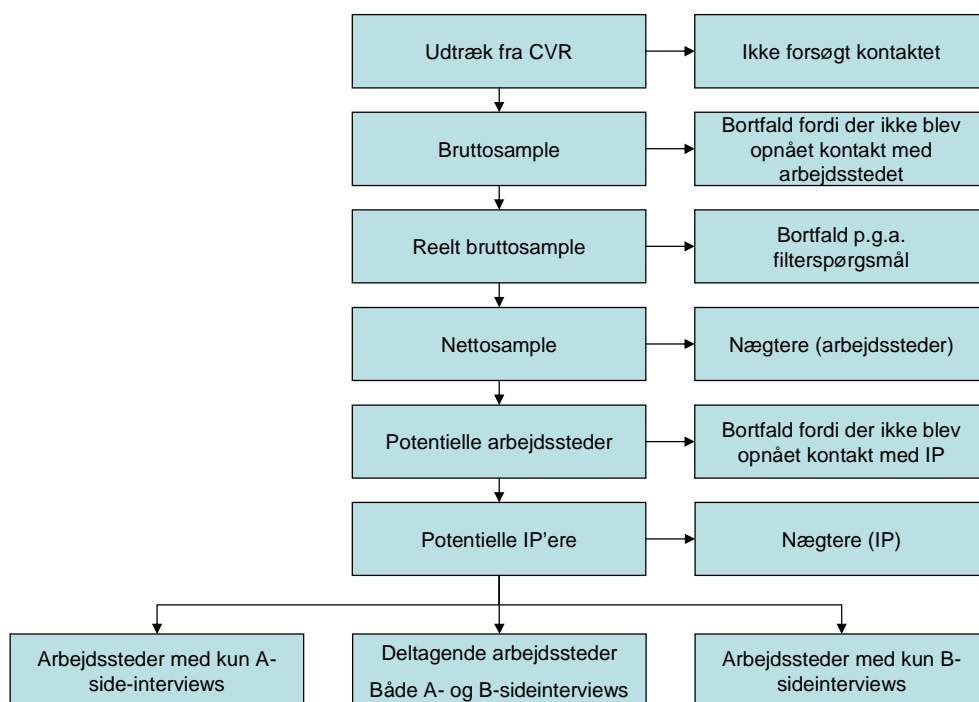
Tabel 4.2. Antal arbejdssteder i den planlagte stikprøve til telefoninterviewundersøgelsen.

Branchegruppe	Stikprøve			
	Små	Mellem	Store	I alt
03 Skibsværfter	15	23	12	50
05 Jern - og metalvare industri	17	17	16	50
06 Maskinindustri	17	17	16	50
09 Jord, beton og belægning	17	17	16	50
10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger	17	17	16	50
20 Træ og møbelindustri	17	17	16	50
42 Landbrug	17	17	16	50
I alt	115	133	112	350

Stikprøven angiver antallet af arbejdssteder, hvor der gennemføres to interview; ét med en ledelsesrepræsentant og ét med en medarbejderrepræsentant.

4.4 Interviewundersøgelsen

Interviewundersøgelsen er gennemført i uge 9 - 11 2004. Interviewundersøgelsen er foretaget blandt arbejdsstederne i nettosamplet. Nettosamplet er de arbejdssteder, der er tilbage, efter at der i forhold til de arbejdssteder, som CVR har leveret, er sket et bortfald af forskellige tekniske årsager. Dvs. nettosamplet bestod af de arbejdssteder, hvor der reelt var en mulighed for at interviewe en ledelses- og en medarbejderrepræsentant, jf. figur 4.1.

Figur 4.1. Den samlede bortfaldsproces i forbindelse med telefoninterviewundersøgelsen. Det ses, at der kan ske bortfald af forskellige tekniske årsager, fordi arbejdsstedet som sådan ikke ønsker at medvirke, og fordi interviewpersoner ikke ønsker at medvirke.

Figur 4.1 viser ligeledes, hvordan der i forhold til nettosamplet kan ske yderligere bortfald af forskellige årsager, herunder fordi enten arbejdsstedet som sådan eller interviewpersonen ikke ønsker at medvirke i undersøgelsen.

CVR leverede færre brugbare adresser end bestilt. Udtrækket fra CVR blev således ikke tre gange større end den planlagte stikprøve. Hertil kommer et ikke ubetydeligt bortfald af de forskellige tekniske årsager. Tabel 4.3 viser, hvordan arbejdsstederne udtrukket fra CVR er reduceret til nettosamplet.

Tabel 4.3. Antal arbejdssteder leveret fra CVR og i nettosamplet samt i trinene mellem disse to grupper.

Branche grupper	Arbejds- steds- størrelse (antal an- satte)	Antal arbejdssteder						
		Udtræk fra CVR	Ikke forsøgt kon- taktet	Brutto- sampe	Bortfald - ikke opnå- et kontakt	Reelt brutto- sampe	Bortfald - filter- spørgsmål	Netto- sampe
03 Skibsværfter	1-4	18	0	18	1	17	13	4
	5-19	12	0	12	3	9	4	5
	≥ 20	11	0	11	2	9	1	8
	Total	41	0	41	6	35	18	17
05 Jern- og metal- vareindustri	1-4	41	0	41	6	35	17	18
	5-19	44	0	44	3	41	7	34
	≥ 20	45	0	45	8	37	3	34
	Total	130	0	130	17	113	27	86
06 Maskinindustri	1-4	45	0	45	9	36	18	18
	5-19	47	0	47	5	42	4	38
	≥ 20	47	0	47	0	37	15	32
	Total	139	0	139	24	115	27	88
09 Jord, beton og belægning	1-4	43	0	43	6	37	25	12
	5-19	46	0	46	5	41	10	31
	≥ 20	47	0	47	7	40	6	34
	Total	136	0	136	18	118	41	77
10 Murer-, snedker og tømrerforretnin- ger	1-4	48	0	48	7	41	18	23
	5-19	47	0	47	3	44	9	35
	≥ 20	46	0	46	6	40	2	38
	Total	141	0	141	16	125	29	96
20 Træ og møbelin- dustri	1-4	40	0	40	2	38	20	18
	5-19	37	0	37	1	36	3	33
	≥ 20	38	0	38	3	35	4	31
	Total	115	0	115	6	109	27	82
42 Landbrug	1-4	48	0	48	2	46	28	18
	5-19	45	0	45	5	40	11	29
	≥ 20	40	0	40	3	37	7	30
	Total	133	0	133	10	123	46	77
Hele visionen	1-4	283	0	283	33	250	139	111
	5-19	278	0	278	25	253	48	205
	≥ 20	274	0	274	39	235	28	207
	Total	835	0	835	97	738	215	523

Bortfaldet, der skyldes, at der ikke blev opnået kontakt med arbejdsstedet, og bortfaldet som følge af filterspørgsmål, er belyst mere detaljeret i tabel 4.4 og 4.5.

Tabel 4.4 viser for visionen som helhed, hvordan bortfald, fordi der ikke blev opnået kontakt med arbejdsstedet, dækker over forskellige årsager.

Tabel 4.4. Bortfald, fordi der ikke blev opnået kontakt med arbejdsstedet, fordelt på forskellige årsager.

Årsag	Antal arbejdssteder
Umuligt at opnå kontakt	71
Fejlnummer	23
Ubekendt på adressen	3
I alt	97

Tabel 4.5 viser for visionen som helhed, hvordan bortfald, på grund af filterspørgsmål, dækker over forskellige årsager.

Tabel 4.5. Bortfald på grund af filterspørgsmål fordelt på de enkelte filterspørgsmål.

Årsag	Antal arbejdssteder
Arbejdssted eksisterer ikke mere	40
Ingen ansatte	114
Arbejdssted har ikke eksisteret i mere end 6 måneder	3
Forkert branche	9
Udelukkende administrative opgaver	9
Andet	40
I alt	215

I forhold til nettosamplet kunne der, jf. figur 4.1, også ske et bortfald. Tabel 4.6 viser, hvordan bortfaldet i forhold til nettosamplet fordeler sig på de tre hovedårsager.

Tabel 4.6. Bortfald i forhold til nettosamplet fordelt på forskellige årsager.

Årsag	Antal arbejdssteder
Arbejdsstedet ønsker ikke at medvirke	141
Ikke opnået kontakt med interviewpersonen	0
Interviewpersonen ønsker ikke at medvirke	33
I alt	174

Tabel 4.7 viser, hvordan bortfaldet i forhold til nettosamplet fordeler sig på de forskellige strata i undersøgelsen (branchegruppe og arbejdsstedsstørrelse).

Tabel 4.7. Bortfald af arbejdssteder i den planlagte stikprøve til telefoninterviewundersøgelsen fordelt på de enkelte strata.

Branchegruppe	Bortfald			
	Små	Mellem	Store	I alt
03 Skibsværfter	1	4	1	6
05 Jern - og metalvare industri	8	11	11	30
06 Maskinindustri	8	10	11	29
09 Jord, beton og belægning	4	7	8	19
10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger	8	12	10	29
20 Træ og møbelindustri	7	12	10	29
42 Landbrug	3	10	9	22
I alt	39	66	69	174

Tabel 4.8 viser, hvor mange arbejdssteder der indgik i nettosamplet, hvor mange arbejdssteder, der er blevet interviewet og hvad svarprocenten, dvs. forholdet mellem antal interviewede arbejdssteder og nettosamplet, er.

Tabel 4.8. Antal arbejdssteder i nettosamplet og antal arbejdssteder, hvor der er gennemført telefoninterview med både en A- og en B-siderepræsentant, kun en A-siderepræsentant og kun en B-siderepræsentant, samt svarprocenter beregnet på grundlag af nettosamplet og antal arbejdssteder, hvor der er gennemført telefoninterview. Svarprocenten for A-side omfatter de arbejdssteder, hvor både A- og B-siden er interviewet, samt de arbejdssteder, hvor kun A-siden er interviewet. Tilsvarende for svarprocenten for B-siden. Svarprocenten i alt omfatter de arbejdssteder, hvor en eller begge parter er interviewet.

Branche-gruppe	Arbejds-steds-størrelse (antal ansatte)	Antal arbejdssteder					Svarprocent		
		Netto-sample	Både A- og B-side-interview	Kun A-side-interview	Kun B-side-interview	Interviewede arbejdssteder i alt	A-side	B-side	I alt
03 Skibs-værfter	1-4	4	3	0	0	3	75	75	75
	5-19	5	1	0	0	1	20	20	20
	≥ 20	8	6	1	0	7	81	75	81
	Total	17	10	1	0	11	65	59	65
05 Jern - og metalvare industri	1-4	18	8	1	1	10	50	50	56
	5-19	34	23	0	0	23	68	68	68
	≥ 20	34	21	2	0	23	68	62	68
	Total	86	52	3	1	56	61	62	65
06 Maskin-industri	1-4	18	8	2	0	10	56	50	56
	5-19	38	25	2	1	28	71	68	74
	≥ 20	32	18	2	1	21	62	59	66
	Total	88	51	6	2	59	65	60	67
09 Jord, beton og belægning	1-4	12	6	2	0	8	67	50	67
	5-19	31	22	1	1	24	74	74	89
	≥ 20	34	23	1	2	26	71	74	76
	Total	77	51	4	3	58	71	70	75
10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger	1-4	23	13	1	1	15	61	61	65
	5-19	35	20	3	0	23	66	57	66
	≥ 20	38	17	1	1	19	47	47	50
	Total	96	50	5	2	57	57	54	59
20 Træ og møbelindustri	1-4	18	9	1	1	11	56	56	61
	5-19	33	21	0	0	21	64	64	64
	≥ 20	31	20	1	0	21	68	65	68
	Total	82	50	2	1	53	63	62	65
42 Landbrug	1-4	18	13	2	0	15	83	72	83
	5-19	29	17	2	0	19	66	59	66
	≥ 20	30	19	2	0	21	70	63	70
	Total	77	49	6	0	55	71	64	71
Hele visionen	1-4	111	60	9	3	72	62	57	65
	5-19	205	129	8	2	139	67	64	68
	≥ 20	207	124	10	4	138	65	62	67
	Total	523	313	27	9	349	65	62	67

Tabel 4.9 viser for visionen som helhed, hvilken funktion interviewpersonerne har på arbejdsstedet.

Tabel 4.9. Interviewpersonernes fordeling på funktioner på arbejdsstedet (spørgsmål 2)

Funktion	N	%
Sikkerhedsrepræsentant	176	26,6
Tillidsrepræsentant	7	1,1
Medarbejder uden disse tillidshverv	137	20,7
Øverste leder og formand for sikkerhedsudvalget	99	15,0
Øverste leder	163	24,6
Ledelsesrepræsentant og formand for sikkerhedsudvalget	19	2,9
Ledelsesrepræsentant	36	5,4
Daglig sikkerhedsleder	21	3,2
Andet	4	0,6
Total	662	100,0

4.5 Arbejdsstedbesøgene

Ud fra en stratificeret liste over de arbejdssteder, hvor der var gennemført telefoninterview, blev der tilfældigt udvalgt 50 arbejdssteder til besøg. Der blev udvalgt omtrent lige mange arbejdssteder fra hvert stratum (branchegruppe og arbejdsstedsstørrelse). Det blev ligeledes tilstræbt, at de udvalgte arbejdssteder var geografisk lokaliseret over hele landet.

Grundet bortfald var det i visse tilfælde nødvendigt at udvælge supplerende arbejdssteder for at opnå 50 arbejdsstedsbesøg i alt. Det blev tilstræbt, at den supplerende udvælgelse skete i de strata, hvor der var bortfald.

Tabel 4.10 viser antallet af interviewede arbejdssteder, antallet af udvalgte arbejdssteder, bortfaldet og det besøgte antal arbejdssteder fordelt på branche-grupper og arbejdsstedsstørrelse samt for hele visionen.

Tabel 4.10. Antal arbejdssteder, som er besøgt med henblik på personlige interviews og observation i forbindelse med virksomhedsovervågningen, samt antallet af arbejdssteder, som er henholdsvis telefoninterviewet og udvalgt til arbejdsstedsbesøg samt faldet bort af forskellige årsager, fordelt på branchegrupper og arbejdsstedsstørrelse.

Branchegruppe	Arbejdsstedsstørrelse	Antal arbejdssteder			
		Interviewede i alt	Udvalgte	Bortfald	Besøgte
03 Skibsværfter	1-4 ansatte	3	2	1	1
	5-19 ansatte	1	1	0	1
	≥ 20 ansatte	7	1	0	1
	Total	11	4	1	3
05 Jern og metalvareindustri	1-4 ansatte	10	3	0	3
	5-19 ansatte	23	2	0	2
	≥ 20 ansatte	23	4	1	3
	Total	56	9	1	8
06 Maskinindustri	1-4 ansatte	10	2	1	1
	5-19 ansatte	28	5	2	3
	≥ 20 ansatte	21	5	1	4
	Total	59	12	4	8
09 Jord, beton og belægning	1-4 ansatte	8	3	1	2
	5-19 ansatte	24	3	0	3
	≥ 20 ansatte	26	4	0	4
	Total	58	10	1	9
10 Murer-, snedker-, og tømrerforretninger	1-4 ansatte	15	3	2	1
	5-19 ansatte	23	3	0	3
	≥ 20 ansatte	19	3	0	3
	Total	57	9	2	7
20 Træ og møbelindustri	1-4 ansatte	11	2	0	2
	5-19 ansatte	21	5	2	3
	≥ 20 ansatte	21	3	1	3
	Total	53	10	2	8
42 Landbrug	1-4 ansatte	15	5	0	2
	5-19 ansatte	19	2	0	2
	≥ 20 ansatte	21	6	3	3
	Total	55	13	3	7
Hele visionen	1-4 ansatte	72	17	5	12
	5-19 ansatte	139	21	4	17
	≥ 20 ansatte	138	27	6	21
	Total	349	65	15	50

Tabel 4.11 viser, hvordan bortfaldet fordeler sig på forskellige årsager for hele visionen totalt.

Tabel 4.11. *Bortfald i forbindelse med arbejdsstedsbesøg fordelt på forskellige årsager.*

Årsag	Antal arbejdssteder
Manglende tid	5
Har brugt tid nok på dette her	1
Ikke relevant - vikarbureau	1
Kontakt, men ikke mulig at lave aftale	3
Kun en af siderne har svaret	3
Andet - umulig at kontakte/konkurs	2
I alt	15

Bortfaldene vurderes ikke at have haft nogen indflydelse på resultaterne fra arbejdsstedsbesøgene, da det har været muligt at erstatte dem med arbejdssteder fra samme branche og af samme størrelse og med samme geografisk fordeling som oprindeligt planlagt.

4.6 Vurdering af datamaterialet

Det skal bemærkes, at CVR ikke leverede det antal brugbare arbejdssteder, som blev bestilt. Der har derfor været færre arbejdssteder end planlagt at tage af for at kompensere for bortfald. Resultatet er, at den endelige stikprøve ikke blev som planlagt. Den endelige stikprøve indeholder væsentligt færre små arbejdssteder end mellemstore og store. Dette skyldes hovedsageligt, at mange af de små udtrukne arbejdssteder ikke havde nogen ansatte, dvs. var enkeltmandsfirmaer. Den endelige stikprøve er som planlagt tilnærmelsesvis balanceret med hensyn til branchegrupper bortset fra 03 skibsværfter. Konsekvensen er, at telefoninterviewundersøgelsens resultater er mest repræsentative for mellemstore og store arbejdssteder inden for branchegrupperne jern- og metalvareindustri, maskinindustri, jord, beton og belægning, murer-, snedker- og tømrerforretninger, træ- og møbelindustri samt landbrug.

I forhold til arbejdsstedsbesøgene vurderes det, at de besøgte arbejdssteder fordeler sig på branchegrupper arbejdsstedsstørrelse og geografi som stikprøven til telefoninterviewundersøgelsen.

4.7 Præsentation af datamaterialet i rapporten

I de følgende kapitler fremlægges resultaterne af virksomhedsovervågningen. Resultaterne fremlægges indikator for indikator, dvs. spørgsmål for spørgsmål.

Resultaterne i forbindelse med den enkelte indikator fremlægges efter følgende disposition: Først præsenteres indikatoren. Dernæst fremlægges hovedresultatet kort. Det vil typisk sige, hvad er værdien af indikatoren i 2004 for visionen som

helhed?. Og hvilken udvikling, for visionen som helhed, er der sket siden 2001? Sidstnævnte resultat fremlægges naturligvis kun, hvis der findes en sammenlignelig indikator fra VOV I.

Herefter fremlægges resultaterne mere detaljeret. Det sker først og fremmest i form af en tabel. Tabellen indeholder værdier for hele visionen totalt og fordelt på de tre arbejdsstedsstørrelser (1-4 ansatte, 5-19 ansatte og 20 eller flere ansatte). Tabellen indeholder værdier dels for A-siden, dels for B-siden på arbejdsstederne. Med N angives hvor mange interviewpersoner, der har fået stillet det pågældende spørgsmål. Med % angives typisk hvor stor en andel i procent af interviewpersonerne, der har svaret bekræftende på spørgsmålet. Tabelteksten vil forklare, hvad det er for svar, der afrapporteres i tabellen. Feltet øverst til venstre i tabellen vil gengive spørgsmålet ordret. Bilag C gengiver spørgeskemaet i sin helhed.

I kolonnen "Si" angives sikkerhedsintervallet. Sikkerhedsintervallet angiver i procent den øvre og nedre grænse, inden for hvilke den sande værdi af indikatoren med 95 % sandsynlighed ligger. Det vil eksempelvis sige, at hvis værdien af en indikator er angivet til 31 %, og Si er angivet til 18-45, så er der 95 % sandsynlighed for, at den sande værdi af indikatoren ligger mellem 18 % og 45 %. Eller med andre ord: Der er kun 2,5 % sandsynlighed for, at værdien af indikatoren er lavere end 18 % og kun 2,5 % sandsynlighed for, at værdien er højere end 45 %.

Hvis antallet af interviewpersoner, der har fået stillet et konkret spørgsmål, er mindre end 30 for visionen totalt, dvs. hvis $N_{\text{Total}} < 30$, giver det ingen mening, at beregne et sikkerhedsinterval. I disse tilfælde er tallene i kolonnen "Si" derfor erstattet med et punktum. Det samme er tilfældet, hvis $N_{\text{Arbejdsstedsstørrelse}} \leq 10$ i de tabeller, der indeholder værdier for både 2001 og 2004.

Tabellerne indeholder desuden en kolonne, der hedder "Forskel". I de tabeller, der kun indeholder værdier for 2004, angiver kolonnen den beregnede difference mellem A-sidens og B-sidens svar. Hvis den beregnede difference er statistisk signifikant, er værdien markeret med en asterisk (*).

At en værdi er statistisk signifikant vil sige, at den beregnede difference med 95 % sandsynlighed er reel og ikke udtryk for en tilfældighed. (Statistisk er der tale om, at $p < 0,05$.)

I de tabeller, der indeholder værdier for både 2001 og 2004, angiver kolonnen "Forskel" den beregnede difference mellem 2001- og 2004-værdierne. Hvis differencen er statistisk signifikant, er den markeret med en asterisk (*).

Tallene for 2001 i de tabeller, der indeholder værdier for både 2001 og 2004 er vægtet således, at de kan sammenlignes med tallene for 2004. Vægtningen er foretaget, fordi stikprøverne i 2001 og 2004 er forskellige: I 2004 er det forsøgt at etablere en balanceret stikprøve, mens man i 2001 etablerede en stikprøve med mange store arbejdssteder og få små arbejdssteder. 2001-tallene er vægtet efter den stikprøve, der blev opnået i 2004, jf. tabel 4.8.

Tabellerne indeholder som anført kun værdier for hele visionen totalt og opdelt på de tre arbejdsstedsstørrelser. Bilag D indeholder tabeller, hvor værdierne fordelt på de enkelte branchegrupper - totalt og opdelt på de tre arbejdsstedsstørrelser - også opgives.

Arbejdstilsynet har stillet rådata fra virksomhedsovervågningen i 2001 til rådighed for konsortiet bag denne anden runde af overvågningen. Værdierne for 2001 er således hentet ud af disse rådata.

Efter hver tabel præsenteres resultaterne i ord. Der lægges vægt på at beskrive, hvad indikatoren fortæller om arbejdsstedernes forebyggende aktiviteter i 2004. Dels for hele visionen totalt. Dels for de enkelte arbejdsstedsstørrelser inden for hele visionen. Hvis der er statistisk signifikante forskelle mellem arbejdsstedsstørrelserne kommenteres dette.¹ Der lægges også vægt på at beskrive, hvis der er statistisk signifikant forskel på det billede, som A-sidens svar tegner, og det billede, som B-sidens svar tegner. Om muligt beskrives dernæst den udvikling, som er sket fra 2001 til 2004. Der sondres igen mellem hele visionen totalt og de tre arbejdsstedsstørrelser inden for hele visionen. Ligeledes sondres der mellem A- og B-sidens svar, hvis forskellen er statistisk signifikant.

Frem til dette punkt er det kun resultaterne fra telefoninterviewundersøgelsen, der er fremlagt. Men herefter følger typisk resultater fra arbejdsstedsbesøgene. Sådanne resultater anvendes til at uddybe og fortolke de fremlagte resultater fra telefoninterviewundersøgelsen. Bilag F gengiver den interview- og observationsguide, der er brugt i forbindelse med arbejdsstedsbesøgene.

Resultaterne fra virksomhedsovervågningen fremlægges som anført indikator for indikator. De kan derved nemt fremstå meget fragmentariske. For at modvirke dette, afsluttes hvert af de følgende kapitler med en sammenfatning. Desuden rummer kapitel 10 både en sammenfatning og en samlet diskussion af resultaterne.

¹ Forskellen mellem arbejdsstedsstørrelserne er ikke beregnet. Om der er statistisk signifikant forskel mellem to arbejdsstedsstørrelser er afgjort ved at sammenligne de beregnede sikkerhedsintervaller. Hvis sikkerhedsintervallerne ikke overlapper, siges der at være en statistisk signifikant forskel mellem de to arbejdsstedsstørrelser.

5 Organiseringen og det almene arbejdsmiljøarbejde

5.1 Indledning

Dette kapitel er opdelt i tre dele, hvor den første del omhandler organiseringen af arbejdsmiljøarbejdet. Den næste del omhandler det generelle arbejdsmiljøarbejde, herunder arbejdet med APV. Den tredje del vedrører arbejdsstedernes holdning til arbejdsmiljøregler og det generelle arbejdsmiljø på arbejdsstedet.

Der er stillet spørgsmål til, hvordan arbejdsmiljøarbejdet er organiseret på arbejdsstedet.

Det generelle arbejdsmiljøarbejde er belyst ved at undersøge en eventuel BST-tilknytning, om arbejdsstedet har en arbejdsmiljøpolitik samt en række spørgsmål vedrørende APV arbejdet. Spørgsmålene til APV indeholder også spørgsmål vedrørende udarbejdelse af handlingsplaner med udpegning af ansvarlige og tidsfrister for løsning af konkrete problemer.

Holdningen til arbejdsmiljøet er vurderet ved at opstille nogle udsagn vedrørende arbejdsmiljøregler og arbejdsmiljøarbejde, som de interviewede kan være enige eller uenige i.

Formålet med kapitlet er at vurdere, om der er sket en fremdrift på det generelle arbejdsmiljøområde fra 2001 til 2004. Det er dog et begrænset antal målepunkter, der er til rådighed i dette afsnit, da der for mange af spørgsmålenes vedkommende ikke er tilsvarende spørgsmål fra undersøgelsen i 2001.

5.2 Organisering af arbejdsmiljøarbejdet

Indikatoren S3

En hensigtsmæssig organisering af arbejdsmiljøarbejdet anses for en forudsætning for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, hvordan arbejdsmiljøarbejdet er organiseret.

Hovedresultat

Godt to femtedele af de adspurgte svarer, at de ikke har en formel organisering af sikkerhedsarbejdet på arbejdsstedet. Tallet dækker over, at næsten alle af de små arbejdssteder svarer, at de ikke har nogen formel organisering, medens omkring halvdelen af de adspurgte fra mellemstore arbejdssteder svarer, at de ikke har nogen formel organisering og omkring hver tiende af de store. Det skal

bemærkes, at der ikke er krav om nogen formel organisering for små arbejdssteder (op til 9 ansatte).

Resultater Resultaterne er vist i tabel 5.1 for de 5 svarkategorier for hele visionen fordelt på A- og B-siden.

Tabel 5.1. Organiseringen af arbejdsmiljøarbejdet fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S3).

3. Hvordan er arbejdsmiljøarbejdet organiseret? (Mulighed for flere svar)		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004		2004	2004		
		N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen: Der er sikkerhedsgrupper på arbejdsstedet	1-4 ansatte	69	6	0-11	63	6	0-13	1
	5-19 ansatte	137	24	17-31	131	25	18-33	1
	≥ 20 ansatte	134	69	61-77	128	73	65-80	3
	Total	340	38	33-43	322	40	35-46	2
Hele visionen: Der er sikkerhedsudvalg, som dækker arbejdsstedet	1-4 ansatte	69	3	0-7	63	3	0-8	0
	5-19 ansatte	137	17	10-23	131	15	9-22	2
	≥ 20 ansatte	134	60	51-68	128	56	48-65	3
	Total	340	31	26-36	322	29	24-34	2
Hele visionen: Der er SiSu-, MED- eller MiO-udvalg, som dækker arbejdsstedet	1-4 ansatte	69	0	.-.	63	0	.-.	0
	5-19 ansatte	137	3	0-6	131	3	0-6	0
	≥ 20 ansatte	134	5	1-9	128	5	1-9	0
	Total	340	3	1-5	322	3	1-5	0
Hele visionen: Der er ingen formel organisering af sikkerhedsarbejdet på arbejdsstedet	1-4 ansatte	69	94	89-100	63	90	83-98	4
	5-19 ansatte	137	53	45-62	131	56	47-64	2
	≥ 20 ansatte	134	8	4-13	128	8	3-13	0
	Total	340	44	39-49	322	43	38-49	0
Hele visionen: Andet	1-4 ansatte	69	0	.-.	63	0	.-.	0
	5-19 ansatte	137	11	6-16	131	9	4-14	2
	≥ 20 ansatte	134	6	2-10	128	5	1-9	1
	Total	340	7	4-9	322	6	3-8	1

Kommentarer til resultaterne

Et tilsvarende spørgsmål indgik ikke i 2001-undersøgelsen. Der kan derfor ikke måles en eventuel udvikling i organisering af sikkerhedsarbejdet. Resultaterne viser, at sikkerhedsarbejdet typisk er organiseret på traditionel vis i dette branchesnit. Ca. to femtedele af arbejdsstederne har sikkerhedsgrupper, en tredjedel har et sikkerhedsudvalg og meget få har et SiSu, MED eller MiO-udvalg, som også dækker arbejdsstedet. Årsagen til denne fordeling skyldes antagelig, at alternativ organisering ikke er særlig udbredt inden for produktions/fremstillings-arbejdssteder som væsentligst har været indeholdt i denne vision.

Arbejdssteder over 20 ansatte er alle forpligtet til at organisere deres sikkerhedsarbejde. Dette krav opfyldes ifølge denne undersøgelse af omkring ni tiendedele af de adspurgte.

Der er generelt ingen forskel på A- og B-sidens svar.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene bekræfter resultaterne fra telefoninterviewene.

Der blev besøgt 9 arbejdssteder med 5 - 9 ansatte, der ikke havde en sikkerhedsrepræsentant. Disse var tidligere forpligtiget til at have en sikkerhedsrepræsentant. 4 af dem havde aldrig overholdt dette krav, mens andre 5 havde haft sikkerhedsrepræsentant, da det var lovkrav. En enkelt fordi de tidligere var flere end 10 ansatte. 3 arbejdssteder med 5 - 9 ansatte havde forsat en sikkerhedsrepræsentant.

På arbejdssteder skelnes ikke altid skarpt imellem om der er tale om en sikkerhedsgruppe eller et sikkerhedsudvalg.

Flere af de arbejdssteder, hvor man havde angivet at have en formel organisering af sikkerhedsarbejdet, var rollefordelingen ikke helt efter reglerne. Ikke blot fordi det i praksis ofte er arbejdsgiveren, der "vælger" sikkerhedsrepræsentanten, men arbejdsstedsbesøgerne mødte også en del tilfælde, hvor det var ansatte med mere eller mindre klare ledelsesbeføjelser, der var udpeget. Værkførere, formænd og sjakbejdser f.eks.

Det hyppigste er dog nok, at den der har arbejdsmiljøuddannelsen i forvejen vælges/udpeges.

Når nogle arbejdssteder med 1 - 4 ansatte har et formelt organiseret sikkerhedsarbejde skyldes det i reglen, at de er en del af en større virksomhed.

De store arbejdssteder har generelt en formel organisering af sikkerhedsarbejdet. De små arbejdssteder giver udtryk for, at de ikke har behov for en formel organisering. De taler sammen i det daglige og fortæller, at de løser eventuelle problemer løbende.

5.3 BST- tilknytning

Indikatoren S4 Inden for visse brancher er arbejdsstederne forpligtet til at være tilknyttet en bedriftssundhedstjeneste (BST). Andre arbejdssteder kan oprette eller tilslutte sig en BST frivilligt for at have adgang til rådgivning om arbejdsmiljø. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om arbejdsstedet er tilknyttet en BST.

Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 - 2004.

Hovedresultat Kun omkring halvdelen af de adspurgte små arbejdssteder er tilknyttet en BST, for de mellemstore er tallet ca. tre fjerdedele, mens for de store er det fire femtedele.

For visionen som helhed er der ikke sket en statistisk signifikant ændring i tilslutning til BST fra 2001 til 2004.

Resultater Resultaterne for hele visionen er vist i tabel 5.2.

Tabel 5.2. Arbejdssteder med tilknytning til BST fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S4 i VOV II og S3 i VOV I).

4. Er arbejdsstedet tilknyttet en BST?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen	76	47	36-58	69	51	39-63	4	-12-20
A-siden	63	66	54-78	137	74	67-82	8	-5-22
1-4 ansatte	146	87	81-92	134	84	78-91	-2	-10-6
5-19 ansatte	285	70	65-76	340	74	69-78	3	-4-10
≥ 20 ansatte								
Total								
Hele visionen	34	20	6-34	63	41	29-54	21*	1-41
B-siden	43	69	55-83	131	66	57-74	-3	-19-13
1-4 ansatte	124	89	84-95	128	78	71-85	-11*	-20--2
5-19 ansatte	201	69	62-75	322	66	61-71	-3	-11-5
≥ 20 ansatte								
Total								

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne

Som det fremgår af tabellen er der ikke for visionen som helhed sket en statistisk signifikant ændring i tilslutningen til en BST i perioden 2001 til 2004. For 2004 alene er der heller ikke en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar.

Ifølge B-siden er der en fremgang i tilslutningen for de små arbejdssteder, mens der er en tilbagegang for de store.

Bortset fra arbejdsstederne inden for landbruget havde samtlige arbejdssteder i denne undersøgelse pligt til at være tilsluttet en BST.

5.4 Arbejdsmiljøpolitik

Indikatoren S5

Eksistensen af en eksplicit arbejdsmiljøpolitik er en indikation på, at arbejdsstedet har et systematisk arbejdsmiljøarbejde. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om arbejdsstedet har en skriftlig arbejdsmiljøpolitik.

Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 - 2004.

Hovedresultat

Omkring halvdelen af arbejdsstederne inden for visionen som helhed har en skriftlig arbejdsmiljøpolitik i 2004. For hele visionen er der sket en statistisk signifikant øgning i andelen af arbejdssteder, der har en skriftlig arbejdsmiljøpolitik fra 2001 til 2004. Udbredelsen af en skriftlig arbejdsmiljøpolitik er mere udbredt blandt større arbejdssteder end blandt små.

Resultater

Tablet 5.3 viser resultatet for hele visionen.

Tablet 5.3. Arbejdssteder med en skriftlig arbejdsmiljøpolitik i 2001 og 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S5 i VOV II og S48 i VOV I).

5. Har I en skriftlig arbejdsmiljøpolitik?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen	82	3	0-6	69	25	14-35	22*	11-33
A-siden								
1-4 ansatte	64	20	10-29	137	47	39-56	28*	13-42
5-19 ansatte	147	51	43-59	134	66	58-74	15*	3-26
≥ 20 ansatte	293	28	23-34	340	50	45-55	22*	14-29
Total								
Hele visionen	37	8	0-17	63	24	13-34	15	0-31
B-siden								
1-4 ansatte	44	9	0-18	131	37	29-46	28*	13-44
5-19 ansatte	132	36	28-44	128	68	60-76	32*	20-44
≥ 20 ansatte	213	20	15-25	322	47	41-52	27*	19-35
Total								

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne

Der er sket en statistisk signifikant øgning i udbredelsen af en skriftlig arbejdsmiljøpolitik fra 2001 til 2004 for mellemstore og store arbejdssteder. Der noteres også en øgning i udbredelsen blandt små arbejdssteder, som er statistisk signifikant hos A-siden, men ikke for B-siden.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Af de arbejdssteder, der ikke har en skriftlig arbejdsmiljøpolitik, angiver halvdelen, at de ikke finder det nødvendigt, mens lidt færre anfører, at politikken findes i firmakulturen, men blot ikke er nedfældet på skrift.

Generelt er det arbejdsstedsbesøgenes indtryk, at der mange steder er en interesse for at beskæftige sig med "arbejdsmiljøpolitik". Det er dog sjældent noget, der har været drøftet meget indgående i sikkerhedsorganisationen. Det er i reglen et ledelsesinitiativ.

5.5 Arbejdspladsvurdering

Indikatoren S6 Alle arbejdssteder er forpligtet til at lave en arbejdspladsvurdering (APV), som opfylder visse formkrav. En APV anses som en forudsætning for et systematisk arbejdsmiljøarbejde. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om der på arbejdsstedet er gennemført en APV.

Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 - 2004.

Hovedresultat Godt fire femtedele af A-siden og knapt tre fjerdedele for B-siden for visionen som helhed svarer i 2004, at de har gennemført en APV.

For hele visionen er der for A-siden sket en statistisk signifikant stigning fra 2001 til 2004 i andelen af arbejdssteder, der har gennemført APV.

Resultater Tabel 5.4 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.4. Arbejdssteder som har gennemført en APV i 2001 og 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S6 i VOV II og S34 i VOV I).

6. Har I gennemført arbejdspladsvurderinger også kaldet APV på arbejdsstedet?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen 1-4 ansatte	82	25	15-34	69	55	43-67	30*	15-46
A-siden 5-19 ansatte	64	61	49-73	137	86	80-92	25*	13-38
≥ 20 ansatte	147	95	91-98	134	96	92-99	1	-4-6
Total	293	67	62-72	340	84	80-87	17*	10-23
Hele visionen 1-4 ansatte	38	19	6-32	63	41	29-54	22*	3-41
B-siden 5-19 ansatte	45	60	46-75	131	76	68-83	15*	0-31
≥ 20 ansatte	132	93	89-97	128	87	81-93	-6	-14-1
Total	215	67	60-73	322	73	68-78	7	-1-15

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne For de små og mellemstore arbejdssteder er der både for A-siden og B-siden en statistisk signifikant stigning fra 2001 til 2004 i andelen af arbejdssteder, der har gennemført APV.

Når der ingen stigning ses for de stor arbejdssteder, skal det ses i lyset af, at næsten alle havde lavet APV allerede i 2001.

Forskellen mellem A- og B-sidens svar i 2004 kan dels skyldes, at A-siden i telefoninterview har været utilbøjelig til at indrømme, at man ikke overholdt lovgivningen, dels at B-siden ikke altid har været involveret i udarbejdelsen.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Ved arbejdsstedsbesøgene var det ikke alle arbejdssteder, som var i stand til at fremvise en skriftlig APV, selvom de havde givet udtryk for det modsatte ved telefoninterviewet.

Indikatoren S7 En APV skal gennemføres mindst hvert tredje år. Interviewpersonerne, som i det foregående spørgsmål har svaret ja til, at der er gennemført en APV på arbejdsstedet, er derfor blevet spurgt, hvornår der sidst er gennemført en APV på arbejdsstedet.

Hovedresultat For visionen som helhed viser svarene, at lidt over tre fjerdedele af arbejdsstederne har gennemført en APV inden for den seneste 3-årige periode, når der ses på perioden fra 2001 til og med 2003.

Resultater Resultaterne for hele visionen er vist i tabel 5.5.

Tabel 5.5. Årstal for gennemførelsen af den sidste APV på arbejdsstedet, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S7).

7. Hvornår har I sidst gennemført APV på arbejdsstedet?		før 2000		2000		2001		2002		2003		2004	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Hele visionen: A-siden	1-4 ansatte	1	3	2	5	1	3	9	24	19	50	3	8
	5-19 ansatte	-	-	3	3	9	8	39	33	53	45	5	4
	≥ 20 ansatte	5	4	2	2	17	13	27	21	54	42	14	11
	Total	6	2	7	2	27	10	75	26	126	44	22	8
Hele visionen: B-siden	1-4 ansatte	-	-	-	-	2	8	6	23	10	38	2	8
	5-19 ansatte	-	-	2	2	6	6	26	26	48	48	7	7
	≥ 20 ansatte	3	3	4	4	15	13	20	18	46	41	13	12
	Total	3	1	6	3	23	10	52	22	104	44	22	9

Kommentarer til resultaterne Der kan være en periodemæssig forskydning, da interviewet er foregået primo 2004. Andelen, der har gennemført en APV inden for den seneste 3-årige periode, kan derfor være højere. Totalt set er A og B-siden ret enige i bedømmelsen af dette spørgsmål.

Indikatoren S8 Det er et krav i lovgivningen, at APV'en skal være skriftlig. De interviewpersoner, som har svaret ja til, at der er gennemført en APV, er derfor blevet spurgt, om den sidste APV, som blev gennemført på arbejdsstedet, var skriftlig.

Hovedresultat Hos den overvejende del af de interviewede arbejdssteder, har den seneste APV været skriftlig. For hele visionen er der ikke sket en statistisk signifikant stigning fra 2001 til 2004 i andelen af arbejdssteder, der har gennemført en skriftlig APV. Ifølge A-siden er det en tyvendedel, der ikke har deres APV på skrift. Ifølge B-siden er det ca. tre tyvendedele.

Resultater Tabel 5.6 viser resultatet for hele visionen.

Tabel 5.6. Arbejdssteder hvor den sidste APV var skriftlig fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S8 i VOV II og S43 i VOV I).

8. Var den sidste APV i gennemførte skriftlig?	2001†			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen	19	81	63-99	38	92	83-100	11	-7-28
A-siden								
1-4 ansatte	39	97	92-100	118	92	86-97	-6	-15-4
5-19 ansatte	136	98	96-100	128	97	94-100	-1	-5-3
≥ 20 ansatte	194	95	92-98	284	94	91-97	-1	-5-4
Total								
Hele visionen	7	50	.-	26	77	60-93	27	.-
B-siden								
1-4 ansatte	25	96	88-100	99	78	70-86	-18*	-35--1
5-19 ansatte	122	97	94-100	112	95	90-99	-3	-8-2
≥ 20 ansatte	154	91	87-96	237	86	81-90	-6	-12-1
Total								

†2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne Der er en statistisk signifikant tilbagegang for mellemstore arbejdssteder for B-siden. Det kan skyldes, at APV-arbejdet er udført "for længe siden".

Som forklaring kan antydes, at A-siden overdriver omfanget af den skriftlige APV, mens B-siden undervurderer det faktiske omfang. Det sidste kan skyldes manglende involvering i udarbejdelsen.

Omkring ni tiendedele af de adspurgte har svaret, at når gennemført, så var APV'en skriftlig.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene bekræfter tendensen til, at den gennemførte APV er skriftlig, idet hovedparten har været i stand til at fremvise en sådan. Kvaliteten synes dog at have været svingende.

Skemaerne er ofte udfyldt ved afkrydsning. Arbejdsstedsbesøgerne undrer sig ofte over så få problemer, arbejdsstederne har registreret og beskrevet. Mange af de besøgte havde f.eks. ikke registreret problemer med støj. Der er dog store variationer. Når de har fået hjælp udefra, er der i reglen også beskrevet flere emner og de 4 faser er bedre udfyldt.

Mange har fået hjælp fra BST til at lave deres APV. Inden for landbruget er der et eksempel på, at en konsulent fra landbrugets organisationer har ydet denne hjælp.

- Indikatoren S9** En af forudsætningerne for at løse problemer i arbejdsmiljøet er, at man på arbejdsstedet er opmærksom på eventuelle problemer. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om man inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på nogen problemer i arbejdsmiljøet på arbejdsstedet, f.eks. ved en kortlægning.
- Hovedresultat** Ca. en tredjedel (iflg. B-siden) og ca. halvdelen (iflg. A-siden) af arbejdsstederne er blevet opmærksomme på problemer i arbejdsmiljøet efter f.eks. at have gennemført en kortlægning. Der er en direkte sammenhæng med arbejdsstedsstørrelsen.
- Resultater** Tabel 5.7 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.7. Arbejdssteder hvor man, f.eks. ved en kortlægning, inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på problemer i arbejdsmiljøet fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S9).

9. Er I inden for de sidste tre år, f.eks. ved en kortlægning, blevet opmærksomme på nogen problemer i arbejdsmiljøet på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si		
	N	%		N	%			%
Hele visionen	1-4 ansatte	69	14	6-23	63	5	0-10	10
	5-19 ansatte	137	36	28-44	131	28	20-36	8
	≥ 20 ansatte	134	60	51-68	128	53	44-62	7
	Total	340	41	36-46	322	34	28-39	7*

Kommentarer til resultaterne Ca. en tiendedel af de små arbejdssteder er blevet opmærksomme på problemer i arbejdsmiljøet, mens for de mellemstore er det ca. hver tredje og for de store arbejdssteder ca. halvdelen.

Når så relativt få er i stand til at fokusere på egne problemer kan det skyldes, at mange i dag gennemfører APV uden en "neutral" ordstyrer udefra.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viser, at arbejdsstederne generelt opfatter APV'en som en kortlægning af problemer i arbejdsmiljøet.

Besøgene tyder dog på, at der kan være tale om en vis underrapportering af problemerne. De "lette" problemer er løst, mens de "svære" står tilbage.

Besøgene viser også, at hvor der er gennemført en APV, er det generelt relevante arbejdsmiljøemner, der er medtaget i den skriftlige APV. For denne vision gælder dog, at der ikke har været specielt fokus på støjproblematikken. Forhold som ulykker har haft mere opmærksomhed.

Kortlægningen er baseret på APV-skemaer, som ofte er indhentet fra A-sidens faglige organisationer, BST og mere sjældent fra BAR (branchearbejdsmiljørådenne). APV-skemaerne var generelt af god kvalitet i relation til opbygning og indhold, men ofte baseret på afkrydsning.

Det er meget forskelligt, hvordan kortlægningen gennemføres. Nogle samler alle – f.eks. til et møde som ledes af BST. Andre deler skemaer ud til alle. Andre igen spørger arbejdslederne i forventning om, at de har et overblik i deres område.

Indikatoren S10

Hvis man på et arbejdssted ikke kan løse alle sine arbejdsmiljøproblemer straks, anbefales det i vejledningen om APV, at man vurderer arten, alvoren og omfanget af problemerne, så man kan vurdere, hvilke der skal løses først. De interviewpersoner, der har svaret ja til, at man inden for de sidste tre er blevet opmærksom på nogle arbejdsmiljøproblemer, er derfor blevet spurgt, om arten, alvoren og omfanget af disse arbejdsmiljøproblemer er blevet vurderet.

Hovedresultat

Resultaterne viser, at arbejdssteder, der har konstateret arbejdsmiljøproblemer, generelt har vurderet alvoren, arten og omfanget af disse. Over fem sjettedele har foretaget denne vurdering.

Resultater

Tabel 5.8 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.8. Arbejdssteder, hvor man i høj eller nogen grad har vurderet arten, alvoren og omfanget af arbejdsmiljøproblemerne på arbejdsstedet fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S10).

10. Er arten, alvoren og omfanget af disse problemer blevet vurderet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	10	50	12-88	3	100	-	50
	5-19 ansatte	49	82	70-93	37	84	71-96	2
	≥ 20 ansatte	80	90	83-97	68	90	82-97	0
	Total	139	84	78-90	108	88	82-94	4

Kommentarer til resultaterne

Der er ikke statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar. Data er dog uklare for de små arbejdssteder, men viser god overensstemmelse for de mellemstore og store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene bekræfter, at arten, alvoren og omfanget af problemerne er vurderet. Der er dog sjældent tale om en dybtgående skriftlig analyse. I mange tilfælde sker det ved afkrydsning eller lignende. Ca. to femtedele af de adspurgte angav, at alvoren forbundet med de enkelte problemer har størst betydning for prioriteringen.

Indikatoren S11 Som optakt til det næste spørgsmål er de interviewpersoner, der har svaret ja til, at man inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på nogle arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstedet, blevet spurgt, om der er flere separate problemer, der skal løses ved separate indsatser.

Hovedresultat Ca. to tredjedele af de arbejdssteder, der har arbejdsmiljøproblemer svarer, at de har flere separate problemer.

Resultater Tabel 5.9 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.9. Arbejdssteder med flere separate arbejdsmiljøproblemer, der skal løses ved separate indsatser, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S11).

11. Er der tale om flere separate problemer, der skal løses ved separate indsatser?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	10	70	35-100	3	67	0-100	3
	5-19 ansatte	49	59	45-73	37	57	40-74	2
	≥ 20 ansatte	80	79	70-88	68	65	53-76	14
	Total	139	71	64-79	108	62	53-71	9

Kommentarer til resultaterne Der er ikke statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar eller arbejdsstedsstørrelserne imellem.

Det skal dog bemærkes, at der er langt færre små arbejdssteder, som har svaret på spørgsmålet, fordi de fleste ikke har registreret problemer overhovedet.

Indikatoren S12 De interviewpersoner, som har svaret ja til, at der på arbejdsstedet er flere separate arbejdsmiljøproblemer, der skal løses ved separate indsatser, er blevet spurgt, om det er prioriteret i hvilken rækkefølge problemerne skal løses.

Hovedresultat Ca. tre fjerdedele af de arbejdssteder, der har arbejdsmiljøproblemer svarer, at de har prioriteret i hvilken rækkefølge problemerne skal løses.

Resultater Tabel 5.10 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.10. Arbejdssteder med flere arbejdsmiljøproblemer, som har prioriteret i hvilken rækkefølge problemerne skal løses, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S12).

12. Er det prioriteret, i hvilken rækkefølge jeres arbejdsmiljøproblemer skal løses?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	7	57	8-100	2	100	.-	43
	5-19 ansatte	29	76	59-92	21	62	39-85	14
	≥ 20 ansatte	63	79	69-90	44	77	64-90	2
	Total	99	77	68-85	67	73	62-84	4

Kommentarer til resultaterne

Der er ikke statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar eller arbejdsstederne imellem. Der er stort set ingen forskel i besvarelsen for de store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viser, at de vigtigste kriterier for prioritering er antal berørte og problemets alvor. Der er dog også en del, der ikke har prioriteret rækkefølgen af problemerne. En mindre del af de besøgte arbejdssteder giver udtryk for, at de løser problemerne, når de opstår. Typisk for de små og mellemstore arbejdssteder, hvor indehaveren er direkte involveret i det daglige arbejde. Det handler naturligvis også om, at de problemer man tager op, er dem, det ligger lige for at løse.

Indikatoren S13

Skriftlige handlingsplaner til løsning af arbejdsmiljøproblemer anses som en af forudsætningerne for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. De interviewpersoner, som har svaret ja til, at man inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstedet, er derfor blevet spurgt, om der er udarbejdet skriftlige handlingsplaner for, hvordan arbejdsmiljøproblemerne skal løses.

Hovedresultat

Ca. to tredjedele af arbejdsstederne med konstaterede problemer har udarbejdet en skriftlig handlingsplan for løsning af problemerne.

Resultater

Tabel 5.11 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.11. Arbejdssteder, hvor der er udarbejdet skriftlige handlingsplaner for, hvordan arbejdsmiljøproblemerne skal løses, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S13).

13. Er der udarbejdet skriftlige handlingsplaner for, hvordan arbejdsmiljøproblemerne skal løses?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	10	50	12-88	3	67	0-100	17
	5-19 ansatte	49	61	47-75	37	73	58-88	12
	≥ 20 ansatte	80	78	68-87	68	66	55-78	11
	Total	139	70	62-78	108	69	60-77	1

Kommentarer til resultaterne Godt to tredjedele af de mellemstore og ca. tre fjerdele af de store arbejdssteder har udarbejdet skriftlige handlingsplaner. Der er ikke statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viser, at ca. halvdelen af de besøgte arbejdssteder har udarbejdet skriftlige handlingsplaner. Det er lidt flere end den tredjedel, der total set har svaret ja til dette spørgsmål ved telefonundersøgelsen.

Handleplanerne viste sig at være på et meget forskelligt forebyggelsesniveau. Hvis der er et støjproblem er handleplanen ofte: "Huske brug af høreværn" og ansvarlig er "Alle" Tidsfristen er "nu".

Indikatoren S14 Tidsfrister for, hvornår arbejdsmiljøproblemerne skal være løst, anses som en af forudsætningerne for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. De interviewpersoner, som har svaret ja til, at man inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på nogle arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstedet, er derfor blevet spurgt, om der er sat tidsfrister for, hvornår problemerne skal være løst.

Hovedresultat Ca. to tredjedele af de arbejdssteder, der har registreret problemer, har sat tidsfrister for, hvornår de konstaterede arbejdsmiljøproblemer skal være løst.

Resultater Tabel 5.12 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.12. Arbejdssteder, hvor der er sat tidsfrister for, hvornår arbejdsmiljøproblemerne skal være løst fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S14).

14. Er der sat tidsfrister for, hvornår arbejdsmiljøproblemerne skal være løst?		A-side			B-side			Forskæl
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	10	50	12-88	3	67	0-100	17
	5-19 ansatte	49	69	56-83	37	68	52-83	2
	≥ 20 ansatte	80	78	68-87	68	62	50-74	16*
	Total	139	73	65-80	108	64	55-73	9

Kommentarer til resultaterne

Der er på de store arbejdssteder flere A-side repræsentanter end B-side repræsentanter, som svarer ja til, at der er sat tidsfrister på, hvornår arbejdsmiljøproblemerne skal være løste.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viser, at når der er lavet en APV og handleplan har ca. en tredjedel af de besøgte sat tidsfrister for en løsning af *alle* de listede problemer og ca. en tredjedel for *nogle* af de listede problemer.

Især mindre arbejdssteder arbejder sjældent med lange tidsfrister. Enten går man i gang med det samme eller slet ikke.

Indikatoren S15

Udpegningen af en person som er ansvarlig for, at arbejdsmiljøproblemerne bliver løst, anses for en af forudsætningerne for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. De interviewpersoner, som har svaret ja til, at man inden for de sidste tre år er blevet opmærksom på nogle arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstedet, er derfor blevet spurgt, om der er udpeget nogen, som har ansvaret for, at problemerne bliver løst.

Hovedresultat

Ca. fire femtedele af arbejdsstederne med kortlagte problemer i visionen svarer, at de har udpeget ansvarlige for løsning af problemerne.

Resultater

Tabel 5.13 viser resultatet for hele visionen.

Tabel 5.13. Arbejdssteder, hvor der er udpeget nogen, som har ansvaret for, at arbejdsmiljøproblemerne bliver løst, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S15).

15. Er der udpeget nogen, som har ansvaret for at arbejdsmiljø-problemerne bliver løst?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	10	80	50-100	3	100	.-.	20
	5-19 ansatte	49	78	65-90	37	81	68-94	4
	≥ 20 ansatte	80	95	90-100	68	84	75-93	11*
	Total	139	88	82-93	108	83	76-90	4

Kommentarer til resultaterne

Der er ikke en statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for hele visionen, men det er der for store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viser, at knapt halvdelen har udpeget ansvarlige for løsning af problemerne i modsætning til resultaterne fra telefoninterviewene, hvor godt en tredjedel af den totale population har svaret "positivt".

For de små og mellemstore arbejdssteder er det implicit givet, at den ansvarlige er indehaveren/lederen, hvis ingen andre er sat på.

Indikatoren S16

Opfølgning på, om arbejdsmiljøproblemerne bliver løst som planlagt, anses for en af forudsætningerne for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. De interviewpersoner, som har svaret ja til, at man inden for de sidste tre er blevet opmærksom på nogle arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstedet, er derfor blevet spurgt, om man på arbejdsstedet løbende følger op på, om arbejdsmiljøproblemerne bliver løst som planlagt.

Hovedresultat

For arbejdssteder med registrerede problemer i visionen som helhed gælder det, at der hos mere end fire femtedele af arbejdsstederne sker en opfølgning af om arbejdsmiljøproblemerne bliver løst.

Resultater

Tabel 5.14 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 5.14. Arbejdssteder, hvor man løbende i høj eller nogen grad følger op på, om arbejdsmiljøproblemerne bliver løst som planlagt, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S16).

16. Følger I løbende op på, om arbejdsmiljøproblemerne bliver løst som planlagt?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	10	40	3-77	3	100	.-.	60
	5-19 ansatte	49	80	68-91	37	84	71-96	4
	≥ 20 ansatte	80	90	83-97	68	84	75-93	6
	Total	139	83	76-89	108	84	77-91	2

Kommentarer til resultaterne

Der er ikke en statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viser, at halvdelen af de besøgte ikke foretager nogen opfølgning - altså noget højere end resultaterne fra telefoninterviewene viser (filterspørgsmål), hvor omkring to tredjedele af den totale population har svaret, at de ingen systematisk opfølgning foretager.

Når der sker en opfølgning, foregår det typisk på ad hoc maner på fredagsmøder, morgenmøder eller på SU møder afhængige af arbejdsstedets størrelse.

Der er generelt ikke foretaget en systematisk undersøgelse eller evaluering af om problemerne er løst. Det vurderes ofte ud fra, om klagerne er ophørt!

5.6 Sammenfattende om APV- arbejdet

Undersøgelser viser at kravet om at alle arbejdssteder skal lave APV er tættere på at være opfyldt, end det var i 2001. Dengang var det kun de store arbejdssteder, der for det store flertals vedkommende havde gennemført APV. I begyndelsen af 2004 ser det ud til, at de mellemstore arbejdssteder også var ved at være på plads og de mindste var på vej. Samlet set har 3 ud af 4 gennemført APV inden for den krævede 3-års periode.

Kvaliteten og nyttevirkningen af at der er lavet flere APV'er er det sværere at udtale sig præcist om. Det synes som om der er større forskel på A-siden og B-sidens svar nu end i 2001, idet B-siden nu rapporterer færre APV'er end A-siden. (Arbejdsstedsbesøgene fortæller os, at sandheden nok ligger et sted midt imellem.) Man kan frygte, at årsagen er en mindre involvering af de ansatte.

En anden årsag kan være, at A-siden er mere bevidst om, at APV er et lovkrav – særligt efter en periode med administrative bøder for manglende APV – og derfor er mere tilbøjelige end før til at svare bekræftende på dette spørgsmål. For B-sidens vedkommende kan det at gennemførelsen af APV'en i nogle tilfælde ligger 2 – 3 år tilbage betyde, at den interviewede ikke kender til det.

Men alligevel fortæller det noget om, at APV i de tilfælde ikke spiller nogen særlig rolle i det forebyggende arbejde.

Ovenstående underbygges i telefoninterviewene af, at omkring halvdelen af de arbejdssteder, der har gennemført APV, har gjort det uden at de er blevet opmærksomme på et eneste arbejdsmiljø-problem. Arbejdsstedsbesøgene tyder ganske vist på, at der kan være sket en vis grad af underrapportering. (Den udspurgte har ikke haft APV' en inden for rækkevidde og har glemt, at der var et par mindre forhold). Alligevel synes overraskende mange, ikke at kunne pege på et eneste problem. Det gælder ikke mindst for området høreskadelig støj, der i de færreste tilfælde var med i APV'erne hos arbejdssteder udvalgt til støjvisi-onen. Meget få har f.eks. registreret et støjproblem i forbindelse med daglig brug af vinkelsliber. (Næsten alle besøgte arbejdssteder benyttede vinkelslibere.) Meget tyder på, at man sjældent kortlægger problemer, som man ikke på forhånd kender en løsning på – eller som er omkostningstunge. (De sidste betragtninger baserer sig på arbejdsstedsbesøgernes indtryk fra 50 besøg og er ikke nødvendigvis repræsentativt for hele undersøgelsen).

På de arbejdssteder, hvor man rent faktisk har registreret problemer i forbindelse med kortlægningen, har man i de fleste tilfælde gennemført alle 4 faser i APV'en. På især mindre arbejdssteder er der dog sjældent sat en ansvarlig på løsningen af alle problemer. Ofte er det imidlertid blot udtryk for, at indehaveren/lederen skal tage sig af det.

Evalueringsfasen/opfølgningen baserer sig som oftest på, at de der klagede oprindeligt ikke er vendt tilbage med fornyede klager, så problemet opfattes implicit som løst.

5.7 Holdningen til arbejdsmiljø

Det er en almindelig antagelse, at holdninger spiller en stor rolle for det arbejdsmiljøarbejde, som gennemføres på arbejdsstederne. Det er også almindelig kendt, at der på det samme arbejdssted kan være flere forskellige holdninger til arbejdsmiljø. I et forsøg på at afdække nogle af de holdninger til arbejdsmiljø, som præger arbejdsmiljøarbejdet på arbejdsstederne, er interviewpersonerne blevet bedt om at tage stilling til en række udsagn om den fremherskende holdning på arbejdsstedet.

Indikatoren S17

Interviewpersonerne er blevet bedt om at tage stilling til følgende udsagn: "Arbejdsmiljøet bliver som regel kun forbedret, hvis arbejdsstedet bliver presset til det."

Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 - 2004.

Hovedresultat

For visionen som helhed svarer en sjettedel (A-siden) til en fjerdedel (B-siden) af de interviewede, at arbejdsmiljøet først bliver bedre, når der er pres på.

Der er statistisk signifikant færre, der er enige i udsagnet totalt i 2004 i forhold til 2001. Dette gælder både A- og B-siden. Det må derfor kunne tolkes som, at der er kommet en mere positiv holdning til arbejdsmiljø.

Resultater Resultaterne fremgår af tabel 5.15. for hele visionen.

Tabel 5.15. Interviewpersoner, som erklærer sig helt eller overvejende enige i udsagnet "arbejdsmiljøet bliver som regel kun forbedret, hvis arbejdsstedet bliver presset til det" i 2001 og 2004, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S17 i VOV II og S49a i VOV I).

17. Arbejdsmiljøet bliver som regel kun forbedret, hvis arbejdsstedet bliver presset til det	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen A-siden 1-4 ansatte	82	23	14-32	69	17	8-26	-6	-19-7
5-19 ansatte	64	25	14-36	137	13	7-19	-12*	-23--1
≥ 20 ansatte	147	27	20-35	134	18	11-24	-9	-19-0
Total	293	26	21-31	340	16	12-20	-10*	-16--3
Hele visionen B-siden 1-4 ansatte	38	11	1-21	63	21	11-31	10	-5-25
5-19 ansatte	44	38	24-53	131	22	15-29	-16*	-32--1
≥ 20 ansatte	132	56	47-64	128	35	27-43	-20*	-32--8
Total	214	41	34-47	322	27	22-32	-14*	-22--6

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne	Der er statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed i 2004. Der er statistisk signifikant færre, der er enige i udsagnet for mellemstore arbejdssteder på A-siden og mellemstore og store på B-siden.
Indikatoren S18	Interviewpersonerne er blevet bedt om at tage stilling til følgende udsagn: "Den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljøet helst skal være bedre end det, reglerne kræver." Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 - 2004.
Hovedresultat	Andelen af arbejdssteder som har svaret positivt til udsagnet, er omkring to tredjedele både i 2001 og i 2004. Der er ingen statistisk signifikant forskel på svarene i 2001 og 2004 for totalen som helhed.
Resultater	Tabel 5.16 viser resultatet for hele visionen.

Tabel 5.16. Interviewpersoner, som erklærer sig helt eller overvejende enige i udsagnet "den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljøet helst skal være bedre end det, reglerne kræver", fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S18 i VOV II og S49b i VOV I).

18. Den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljøet helst skal være bedre end det reglerne kræver	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen A-siden	81	70	60-80	69	62	51-74	-7	-23-8
1-4 ansatte								
5-19 ansatte	64	68	57-80	137	75	68-82	7	-6-20
≥ 20 ansatte	147	68	61-76	134	80	73-87	12*	1-22
Total	292	68	63-74	340	74	70-79	6	-1-13
Hele visionen B-siden	38	73	59-87	63	68	57-80	-5	-23-14
1-4 ansatte								
5-19 ansatte	44	52	37-67	131	71	63-79	19*	3-35
≥ 20 ansatte	131	72	64-79	128	69	61-77	-3	-14-8
Total	213	64	57-70	322	70	65-75	6	-2-14

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne

Ifølge A-siden er der sket en statistisk signifikant fremdrift for store arbejdssteder, mens det for B-siden kun gælder for mellemstore arbejdssteder.

Der er ikke forskel på A- og B-sidens svar totalt set.

Indikatoren S19

Interviewpersonerne er blevet bedt om at tage stilling til følgende udsagn: "Arbejdsstedet prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer højt."

Hovedresultat

Der er statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed. Svarene viser også, at forebyggelse i arbejdsmiljøet prioriteres højt på arbejdsstederne, ifølge både A- og B-siden. De er dog ikke enige om størrelsesordenen.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 5.17 for hele visionen.

Tabel 5.17. Interviewpersoner, som erklærer sig helt eller overvejende enige i udsagnet "arbejdsstedet prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer højt", fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S19).

19. Arbejdsstedet prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer højt		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	91	84-98	63	87	79-96	4
	5-19 ansatte	137	96	92-99	131	82	76-89	13*
	≥ 20 ansatte	134	99	98-100	128	92	87-97	7*
	Total	340	96	94-98	322	87	84-91	9*

Kommentarer til resultaterne

For mellemstore og store arbejdssteder er der også statistisk signifikant forskel på A og B-sidens svar. De er altså uenige om, hvor højt forebyggelsen er prioriteret. Lidt færre fra B-siden mener arbejdsstedet prioriterer arbejdsmiljøet højere end A-siden.

De meget positive svar kan måske tilskrives de personer, der har deltaget i undersøgelsen nemlig enten ledere eller sikkerhedsrepræsentanter, som begge har et medansvar for arbejdsmiljøet!

Indikatoren S20

Interviewpersonerne er blevet bedt om at tage stilling til følgende udsagn: "Den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljølovgivningen giver meget unødvendigt arbejde."

Hovedresultat

Omkring en tredjedel af de adspurgte svarer for visionen som helhed, at arbejdsmiljølovgivningen giver meget unødigt arbejde.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 5.18 for hele visionen.

Tabel 5.18. Interviewpersoner, som erklærer sig helt eller overvejende enige i udsagnet "den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljølovgivningen giver meget unødvendigt arbejde", fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S20).

20. Den fremherskende holdning på arbejdsstedet er, at arbejdsmiljø-lovgivningen giver meget unødvendigt arbejde		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	33	22-45	63	32	20-44	2
	5-19 ansatte	137	39	31-48	131	30	22-38	10
	≥ 20 ansatte	134	42	33-50	128	45	37-54	4
	Total	340	39	34-44	322	36	31-42	3

Kommentarer til resultaterne

Der er ikke statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Der er intet, der tyder på, at det især er de små virksomhedsejere/ledere, der føler sig bebyrdet af arbejdsmiljølovgivningen. Ofte synes utilfredshed at have sin rod i organiseringen af arbejdet på arbejdsstedet. Hvis varetagelsen af arbejdsmiljøet er lagt oveni en fuldtidsfunktion - f.eks. som byggeleder - opleves selv begrænsede krav som en byrde.

Det forklarer formodentlig, at utilfredsheden er mere fremherskende hos den arbejdsmiljøansvarlige mellemlider arbejdsstedsbesøgeren typisk har talt med på større arbejdssteder, end den er hos arbejdsgiveren på det mindre arbejdssted. Mange små arbejdssteder har kun meget begrænset eller ingen erfaring med Arbejdstilsynet og oplever derfor ikke arbejdsmiljølovgivningen som en byrde i det daglige.

5.8 Sammenfatning

Telefoninterviewene viser, at der er en formel organisering af arbejdsmiljøarbejdet på næsten alle store arbejdssteder. Blandt de mellemstore arbejdssteder har omkring halvdelen en formel organisering, medens det hos de små arbejdssteder næppe er over en tiendedel. Typisk arbejdssteder tilknyttet sikkerhedsorganisationen i en større "modervirksomhed".

Da kravene, til hvornår arbejdsmiljøarbejdet skal være organiseret, er blevet ændret siden undersøgelsen i 2001, er det naturligvis interessant at se på, hvilken indflydelse det har haft i praksis. En fastholdelse af inddelingen i arbejdsstedsstørrelse, hvor mellemgruppen går fra 5-19 gør det umiddelbart svært at se hvor mange med 5-9 ansatte, der har et organiseret sikkerhedsarbejde. Da der yderligere arbejdes med arbejdssteder og ikke virksomheder i arbejdsmiljølovens forstand, kan svarene ikke umiddelbart holdes op imod lovændringen. Derfor har arbejdsstedsbesøgerne spurgt nærmere til dette forhold. Det beskudne talmateriale viste en tredeling. En tredjedel havde aldrig opfyldt kravet i de år, hvor det var gældende. En tredjedel havde afskaffet ordningen/havde ikke længere en sikkerhedsrepræsentant efter, at lovkravet forsvandt. En (lille) tredjedel havde beholdt den sikkerhedsrepræsentant, som de fik valgt og uddannet i de år, hvor det var et lovkrav.

MED-udvalg og andre nyere måder at organisere sikkerhedsarbejdet på benyttes meget lidt i dette branchesegment. Organiseringen tager udgangspunkt i den traditionelle model, selvom ikke alt foregår efter lovens bogstav.

Som der er redegjort for i afsnittet om APV, har undersøgelsen vist en statistisk signifikant stigning i antallet af arbejdssteder, der har gennemført APV, hvis man alene ser på A-sidens svar. I modsætning til 2001 er der ikke længere enighed imellem A- og B-siden om hvor mange, der har gennemført en APV.

Telefoninterviewene viser det overraskende resultat, at omkring halvdelen af arbejdsstederne har gennemført en APV uden at blive opmærksomme på et eneste arbejdsmiljøproblem. Selvom arbejdsstedsbesøgene peger på, at der må

være tale om en vis underrapportering, kunne det tyde på, at medarbejdernes involvering ikke er tilstrækkelig.

De, der rent faktisk får registreret et problem, finder i reglen også flere og forholder sig til alle fire faser i APV'en.

Næsten alle i dette branchesegment var på undersøgelsestidspunktet forpligtet til at være medlem af en BST, for at styrke deres sikkerhedsarbejde. I perioden fra 2001 til primo 2004 er der ikke konstateret en stigende tilslutning til BST.

Der er sket en statistisk signifikant stigning i antallet af arbejdssteder med en skriftlig arbejdsmiljøpolitik siden 2001-undersøgelsen. Tæt ved halvdelen af arbejdsstederne har i 2004 svaret ja til, at de har en skriftlig arbejdsmiljøpolitik.

Telefoninterviewene viser generelt en positiv holdning til arbejdsmiljøarbejdet. Tre fjerdedele af arbejdsstederne mener, at arbejdsmiljøet skal være bedre end lovgivningen beskriver. Der er dog ikke tale om en statistisk signifikant forbedring siden 2001.

Hver tredje mener dog, at arbejdsmiljølovgivningen giver meget unødigt arbejde. I modsætning til hvad man kunne forvente, er der ikke noget der tyder på, at det er de små arbejdssteder, der primært har den holdning - tværtimod.

Samlet set er der sket fremskridt i perioden hvad angår det organisatoriske arbejdsmiljøarbejde og APV. Der er for visionen som helhed statistisk signifikant færre (både A- og B-side), der mener, at arbejdsmiljøet kun bliver bedre, hvis arbejdsstedet presses til det.

Næsten alle fra A-siden og omkring fem sjettedele på B-siden er enige i, at arbejdsstedet prioriterer arbejdsmiljøproblemer højt. Meget tyder derfor på, at der også holdningsmæssigt er sket fremskridt.

6 Behovet for forebyggende foranstaltninger

6.1 Indledning

I dette kapitel fremlægges analyseresultaterne af svar på spørgsmål om, hvorvidt der eksisterer visionsspecifikke arbejdsmiljøproblemer på arbejdsstederne, herunder spørgsmål om, hvorvidt arbejdsstedet har gjort noget for at undgå eller afhjælpe problemerne.

Der skal understreges, at det *ikke* er en kortlægning af arbejdsmiljøet, dvs. en undersøgelse af hvilke belastninger arbejdstagerne er udsat for, som afrapporteres i dette kapitel. Resultaterne belyser derimod, om arbejdsstederne ifølge interviewpersonerne har eller har haft grundlag - i form af nogle visionsspecifikke arbejdsmiljøproblemer - for at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger.

I denne del af undersøgelsen er flere af spørgsmålene stillet som filterspørgsmål og dermed, som det fremgår af besvarelsene, vil antallet af respondenter til disse være mindre end antallet i den totale population.

6.2 Støj fra stationære maskiner og udstyr

Indikatoren S40

Der er blevet spurgt til, om der er problemer med støj fra stationære maskiner og udstyr på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Der er en statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed. Dette kan tilskrives de forskellige roller på arbejdsstedet.

Godt en tredjedel fra A-siden og knapt halvdelen fra B-siden mener, at arbejdsstedet har problemer med støj fra stationære maskiner og udstyr.

Der er en tydelig uoverensstemmelse mellem resultaterne fra telefoninterviewene og arbejdsstedsbesøgene, idet arbejdsstedsbesøgerne har fundet, at væsentlig flere har denne type problemer.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.1 for hele visionen.

Tabel 6.1. *Arbejdssteder, som har problemer med støj fra stationære maskiner eller andet udstyr i 2004, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S40). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.*

40. Har I problemer med støj fra stationære maskiner eller andet udstyr på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	28	17-38	63	43	30-55	15
	5-19 ansatte	137	32	24-40	131	35	27-43	3
	≥ 20 ansatte	134	43	35-52	128	54	45-63	11
	Total	340	36	30-41	322	44	39-50	9*

Kommentarer til resultaterne	Andelen af interviewpersoner, som rapporterer om disse problemer synes at være større for store arbejdssteder end for mellemstore arbejdssteder på B-siden.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Arbejdsstedsbesøgene viste, at over halvdelen havde problemer med støj fra stationære maskiner og udstyr.
Indikatoren S41	Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra stationære maskiner og andet udstyr. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.
Hovedresultat	Omkring tre fjerdedele af interviewpersonerne inden for visionen som helhed har svaret, at der er gjort noget for at undgå eller begrænse støj fra stationære maskiner og udstyr.
Resultater	Resultaterne er vist i tabel 6.2 for hele visionen.

Tabel 6.2. Arbejdssteder, som har eller har haft problemer med støj fra stationære maskiner og andet udstyr, og som i høj eller nogen grad har gjort noget for at undgå eller begrænse problemerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S41). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

41. Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra stationære maskiner og andet udstyr?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	19	63	39-87	27	67	48-86	4
	5-19 ansatte	44	77	64-90	46	74	61-87	3
	≥ 20 ansatte	58	86	77-95	69	74	63-85	12
	Total	121	79	72-87	142	73	65-80	7

Kommentarer til resultaterne

Forskellen mellem A- og B-sidens svar er ikke statistisk signifikant.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ud af de adspurgte siger godt halvdelen, at de ikke har problemer med støj fra stationære maskiner og udstyr. Nogle af disse siger, at det er fordi de har gjort en indsats for at dæmpe støjen og andre angiver aldrig at have haft denne type problemer. Typisk fordi de ikke benytter denne type udstyr.

6.3 Transportmidler

Indikatoren S52

Der er blevet spurgt til, om der er problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Ca. en tiendedel af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.3 for hele visionen.

Tabel 6.3. Arbejdssteder, som har problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner i 2004, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S52). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

52. Har I problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	10	3-17	63	5	0-10	5
	5-19 ansatte	137	8	3-13	131	11	6-17	3
	≥ 20 ansatte	134	16	10-23	128	14	8-20	2
	Total	340	12	8-15	322	11	8-15	1

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A-siden og B-sidens svar for visionen som helhed.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Der er en god overensstemmelse mellem resultaterne fra telefoninterviewene og arbejdsstedsbesøgene. Transportmidler udgør kun på de færreste arbejdssteder/brancher et væsentligt problem. Det er især landbrug og bygge-anlæg, hvor denne type udstyr spiller en central rolle i produktionen. De fleste giver udtryk for, at det er blevet bedre, end det var ”i gamle dage”.

Indikatoren S53

Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.

Hovedresultat

Godt halvdelen af interviewpersonerne inden for visionen som helhed svarer, at man har gjort noget for at undgå eller begrænse støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.4 for hele visionen.

Tabel 6.4. Arbejdssteder, som har eller har haft problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner, og som i høj eller nogen grad har gjort noget for at undgå eller begrænse problemerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S53). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

53. Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra transportmidler eller andre kørende maskiner?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	7	57	8-100	3	33	0-100	24
	5-19 ansatte	11	64	30-98	15	53	25-82	10
	≥ 20 ansatte	22	68	47-89	18	44	19-70	24
	Total	40	65	50-80	36	47	30-64	18

Kommentarer til resultaterne

Forskellen mellem A- og B-sidens svar er ikke statistisk signifikant.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ud af de adspurgte siger hovedparten, at de ikke har problemer med støj fra kørende materiel. Få af disse siger, at det er fordi de har gjort en indsats for at dæmpe støjen og de fleste angiver, at de aldrig har haft denne type problemer. Typisk fordi transportudstyret består af varevogne, trucks og lign.

6.4 Håndværktøj

Indikatoren S58

Der er blevet spurgt til, om der er problemer med støj fra håndværktøj på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation på, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Knappt halvdelen af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har problemer med støj fra håndværktøj.

Der er en tydelig uoverensstemmelse mellem resultaterne fra telefoninterviewene og arbejdsstedsbesøgene.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.5 for hele visionen.

Tabel 6.5. Arbejdssteder med problemer med støj fra håndværktøj, f.eks. vinkelslibere, borehamre, rundsave, trykluftværktøj, svejsning m.v., i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S58). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

58. Har I problemer med støj fra håndværktøj på arbejdsstedet, f.eks. vinkelslibere, borehamre, rundsave, trykluftværktøj, svejsning m.v. på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen								
	1-4 ansatte	69	33	22-45	63	32	20-44	2
	5-19 ansatte	137	47	38-55	131	42	33-51	5
	≥ 20 ansatte	134	49	40-57	128	52	43-60	3
	Total	340	45	39-50	322	44	38-49	1

Kommentarer til resultaterne

Andelen af interviewpersoner, som rapporterer om disse problemer synes at være størst for store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene fandt, at hovedparten af de besøgte arbejdssteder havde problemer med støj fra håndværktøj. Der er således en markant uoverensstemmelse mellem resultaterne fra telefoninterviewene og arbejdsstedsbesøgene. Dette kunne skyldes, at der er større fokus på problemet, når man sidder i en interviewsituation face-to-face inkl. rundgang end ved et telefoninterview, hvor arbejdssituationen er på afstand. Arbejdsstedsbesøgeren, der er på stedet og kender branchen, kan naturligvis også spørge mere præcist.

En anden årsag kunne være, at man er utilbøjelig til at definere et problem, som man ikke kender løsningen på.

Indikatoren S59

Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøj. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.

Hovedresultat

Mellem halvdelen (B-siden) og to tredjedele (A-siden) af de adspurgte angiver, at de har gjort noget for at undgå eller begrænse støj fra håndværktøj.

På visionen som helhed er der en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar. Dette kan muligvis tilskrives de forskellige roller på arbejdsstedet.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.6 for hele visionen.

Tabel 6.6. Arbejdssteder, som har eller har haft problemer med støj fra håndværktøj, og som i høj eller nogen grad har gjort noget for at undgå eller begrænse problemerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S59). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

59. Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøj?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	23	57	35-78	20	40	16-64	17
	5-19 ansatte	64	59	47-72	55	51	37-65	8
	≥ 20 ansatte	65	72	61-83	66	48	36-61	24*
	Total	152	64	57-72	141	48	40-57	16*

Kommentarer til resultaterne

For de store arbejdssteder er der også en statistisk signifikant forskel mellem A-sidens og B-sidens svar.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Få af de adspurgte, som ved telefoninterviewet har svaret nej til at de har problemer med støj fra håndværktøj svarer, at de ikke har disse problemer fordi, de har gjort en indsats for at dæmpe støjen og adskillige angiver, at de aldrig har haft denne type problemer. Typisk fordi de ikke benytter håndværktøj. Ved rundgangen med arbejdsstedsbesøgeren renoncerede nogle arbejdssteder dog på denne holdning.

6.5 Håndtering af materialer

Indikatoren S63

Der er blevet spurgt til, om der er problemer med støj fra håndtering af materialer på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Mindre end en tiendedel af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har problemer med støj fra håndtering af materialer.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.7 for hele visionen.

Tabel 6.7. *Arbejdssteder med problemer med støj fra transport eller håndtering af materialer i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S63). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.*

63. Har I problemer med støj fra transport eller håndtering af materialer på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004		2004	2004		
		N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen	1-4 ansatte	69	4	0-9	63	0	.-.	4
	5-19 ansatte	137	4	0-7	131	9	4-14	6
	≥ 20 ansatte	134	12	6-18	128	12	6-17	0
	Total	340	7	4-10	322	8	5-11	1

Kommentarer til resultaterne	Noget tyder på at problemerne er hyppigst forekommende på store arbejdssteder. Dette kan hænge sammen med at der her i større omfang foregår serieproduktion.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Ved arbejdsstedsbesøgene er der konstateret over dobbelt så mange arbejdssteder med disse problemer som ved telefoninterviewene.
Indikatoren S64	Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndtering af materialer. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.
Hovedresultat	Mellem en tredjedel og halvdelen af de adspurgte angiver, at de har gjort noget for at undgå eller begrænse støj fra håndtering af materialer.
Resultater	Resultaterne er vist i tabel 6.8 for hele visionen.

Tabel 6.8. Arbejdssteder, som har eller har haft problemer med støj fra transport eller håndtering af materialer, og som i høj eller nogen grad har gjort noget for at undgå eller begrænse problemerne, i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S64). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

64. Er der gjort noget for at undgå eller afhjælpe problemer med støj fra transport eller håndtering af materialer på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel
	2004	2004		2004	2004		
	N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen	1-4 ansatte	3	0	-.	0	.	-. .
	5-19 ansatte	5	60	-.	12	50	-. 10
	≥ 20 ansatte	16	44	-.	15	20	-. 24
	Total	24	42	-.	27	33	-. 8

Kommentarer til resultaterne

Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem A-sidens og B-sidens svar. Antallet af respondenter er som følge af filterspørgsmål meget lavt, kun ca. en fjortende del har fået stillet dette spørgsmål.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ud af de adspurgte siger flertallet, at de ikke har problemer med støj fra håndtering af materialer. Kun få af disse siger, at det er fordi de har gjort en indsats for at dæmpe støjen, mens hovedparten angiver, at de aldrig har haft denne type problemer.

6.6 Akustikken

Indikatoren S70

Der er blevet spurgt til, om der er problemer med støj som følge af dårlig akustik på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Hvert femte arbejdssted inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har problemer med støj på grund af akustikken.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.9 for hele visionen.

Tabel 6.9. *Arbejdssteder med problemer med akustikken i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S70). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.*

70: Har I nogen problemer med akustikken på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	9	2-16	63	10	2-17	1
	5-19 ansatte	137	15	9-21	131	15	9-22	1
	≥ 20 ansatte	134	31	23-39	128	32	24-40	1
	Total	340	20	16-24	322	21	16-25	1

Kommentarer til resultaterne Det ser ud til, at jo større arbejdssted desto flere (erkendte) problemer med akustikken, hvilket kan hænge sammen med at de ofte har flere lokaler, hvor der kan være problemer. Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens vurdering.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Ved arbejdsstedsbesøgene er der konstateret problemer med akustikken på ca. hver tredje arbejdssted dvs. ca. dobbelt så mange, som der oplyses ved telefoninterviewene.

Indikatoren S71 Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at forbedre akustikken på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.

Hovedresultat Mellem en tredjedel og halvdelen af de adspurgte angiver, at de har gjort noget for at forbedre akustikken på arbejdsstedet et eller flere steder.

Resultater Resultaterne er vist i tabel 6.10 for hele visionen.

Tabel 6.10. Arbejdssteder, som har eller har haft problemer med akustikken, og som i høj eller nogen grad har gjort noget for at forbedre akustikken, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S71). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

71. Er der gjort noget for at forbedre akustikken på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	6	33	0-88	6	33	0-88	0
	5-19 ansatte	20	40	16-64	20	35	12-58	5
	≥ 20 ansatte	42	57	42-73	41	34	19-49	23*
	Total	68	50	38-62	67	34	23-46	16

Kommentarer til resultaterne

Der er med undtagelse af de store arbejdssteder ingen statistisk signifikant forskel mellem A-sidens og B-sidens svar. For de store arbejdssteder kunne forskellen forklares dels ved, at A-siden måske overdriver lidt omkring indsatsen, fordi de er ansvarlige for forholdene og at B-siden ikke har overblik over alle lokalerne på arbejdsstedet. Problemerne er også temmelig branchespecifikke.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ud af de adspurgte siger hovedparten (inden rundgangen), at de ikke har problemer med dårlig akustik. En del af disse siger, at det er fordi de har gjort en indsats for at forbedre akustikken og de fleste angiver, at de aldrig har haft denne type problemer.

6.7 Andre problemer

Indikatoren S74

Der er blevet spurgt til, om der er andre problemer med støj på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har behov for at iværksætte forebyggende foranstaltninger i relation til denne type problemer.

Hovedresultat

Kun meget få arbejdssteder inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har andre problemer med støj.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.11 for hele visionen.

Tabel 6.11. Arbejdssteder med andre problemer med støj end dem, der allerede er berørt, i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S74). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

74. Har I andre problemer med støj på arbejdsstedet end dem, vi allerede har berørt?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	7	1-14	63	0	.-.	7
	5-19 ansatte	137	9	4-14	131	6	2-10	3
	≥ 20 ansatte	134	5	1-9	128	4	1-7	1
	Total	340	7	4-10	322	4	2-6	3

Kommentarer til resultaterne

Spørgsmålet er medtaget for at sikre, at "der ikke er glemt noget". Populationen er derfor som forventeligt meget begrænset. Der er en mindre overvægt af mellemstore arbejdssteder, som har andre problemer. En del af denne stammer fra landbruget og kunne være støj fra dyrehold. Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens vurdering.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ved arbejdsstedsbesøgene er der konstateret en rimelig god overensstemmelse sammenlignet med resultaterne fra telefoninterviewene.

Indikatoren S75

Der er blevet spurgt til, om der er gjort noget for at begrænse eller løse disse problemer. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har foretaget sig noget for at undgå eller begrænse denne type problemer.

Hovedresultat

Ca. halvdelen de adspurgte angiver, at de har gjort noget for at begrænse disse andre problemer.

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.12 for hele visionen.

Tabel 6.12. *Arbejdssteder, som har eller har haft andre problemer med støj, og som har gjort noget for at begrænse eller løse problemerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S75). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.*

75. Er der gjort noget for at begrænse eller løse disse problemer?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	5	60	.-.	0	.	.-.	.
	5-19 ansatte	12	42	.-.	8	50	.-.	8
	≥ 20 ansatte	7	57	.-.	5	40	.-.	17
	Total	24	50	.-.	13	46	.-.	4

Kommentarer til resultaterne

Der er ingen statistisk signifikant forskel mellem A-sidens og B-sidens svar.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ingen af de adspurgte har angivet, at de ikke længere har andre problemer med støj, fordi de har løst dem, men spørgsmålet er diffust og dermed også svarene. Som illustration kan følgende eksempel anvendes: En svineavler vil typisk svare, at han har "andre problemer" med støj, end de forud definerede kategorier. Men hvis han har gjort en indsats for at løse det - forbedret akustikken for eksempel, så er det jo et akustikproblem han har løst og ikke et under "andre problemer".

6.8 Høreværn

Indikatoren S68

Der er blevet spurgt til, om der er påbud om at bære høreværn i bestemte afdelinger eller bestemte områder på arbejdsstedet. Formålet er at få en indikation af, om interviewpersonen mener, at arbejdsstedet har et sådan påbud, men også på denne måde undersøge om arbejdsstedet har erkendte støjproblemer.

Hovedresultat

Omkring halvdelen de adspurgte angiver, at der er påbud om at bære høreværn i bestemte afdelinger eller bestemte områder på arbejdsstedet. På mindre arbejdssteder benytter man sig i mindre grad af "lodrette" påbud fra ledelsen!

Resultater

Resultaterne er vist i tabel 6.13 for hele visionen.

Tabel 6.13. Arbejdssteder, hvor der er påbud om at bære høreværn i bestemte afdelinger eller bestemte områder i 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S68). Spørgsmålet tjener til at belyse, om arbejdsstedet har grund til at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Der er ikke tale om en kortlægning af arbejdsmiljøet.

68. Er der påbud om at bære høreværn i bestemte afdelinger eller bestemte områder på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	69	33	22-45	63	30	19-42	3
	5-19 ansatte	137	53	45-62	131	54	46-63	1
	≥ 20 ansatte	134	63	54-71	128	64	56-72	1
	Total	340	53	48-58	322	53	48-59	0

Kommentarer til resultaterne

Der er en god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar. Ikke overraskende er hyppigheden af påbud stigende med arbejdsstedsstørrelsen.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Knapt halvdelen af de adspurgte angiver, at de har et sådant påbud. Især i de mindre arbejdssteder er definitionen af påbud ofte "mere flydende". Som eksempel på det kan nævnes et mindre arbejdssted, hvor indehaveren svarede nej til, at de havde påbud om at bruge høreværn. Men som han sagde: "Hvis der er en, der begynder at bruge vinkelsliber uden høreværn, så stopper jeg ham." Så godt som alle besøgte arbejdssteder havde høreværn og benyttede disse i et eller andet omfang.

6.9 Sammenfatning

Resultaterne fremlagt i dette kapitel, belyser arbejdsstedernes behov for at indføre eller forbedre nogle forebyggende foranstaltninger. Behovet er undersøgt ved at spørge, om arbejdsstedet har eller har haft forskellige visionsspecifikke arbejdsmiljøproblemer. Det skal endnu engang understreges, at der *ikke* er gennemført en kortlægning af arbejdsmiljøet på arbejdsstederne.

I nedenstående tabel 6.14 er der sammenfattende vist en oversigt over arbejdssteder, der har gjort noget for at begrænse problemet med høreskadelig støj. Tabellen skal kun betragtes som en oversigt - data fra arbejdsstedsbesøgene er meget begrænset og må derfor ikke tillægges en egentlig kvantitativ betydning.

Resultaterne viser dog efter vores opfattelse nogle ikke uvæsentlige tendenser til, hvor indsatsen finder sted.

Tabel 6.14. *Oversigt over arbejdssteder, der har et støjproblem og hvor der er gjort en indsats mod høreskadelig støj.*

Arbejdssteder med høreskadelig støj hidrørende fra:	Telefoninterview		Arbejdsstedsbesøg
	A-siden	B-siden	
Støj fra maskiner og udstyr	En tredjedel	To femtedele	Flere end ifølge A- og B-siden
Indsats	Fire femtedele	Tre fjerdedele	Færre end ifølge A- og B-siden
Støj fra transportmidler	En tiendedel	En tiendedel	Samme som ifølge A- og B-siden
Indsats	To tredjedele	Halvdelen	Færre end ifølge A- og B-siden
Støj fra motordrevne håndværktøj	Halvdelen	Halvdelen	Flere end ifølge A- og B-siden
Indsats	To tredjedele	Halvdelen	Færre end ifølge A- og B-siden
Støj fra håndtering af materialer	En tiendedel	En tiendedel	Flere end ifølge A- og B-siden
Indsats	To femtedele	En tredjedel	Færre end ifølge A- og B-siden
Problemer med akustikken	En femtedel	En femtedel	Flere end ifølge A- og B-siden
Indsats	Halvdelen	En tredjedel	Færre end ifølge A- og B-siden

Begrebet ”indsats” dækker over, at der i telefoninterviewet blev svaret ja til, at de har gjort noget for at begrænse problemet. Ikke mindst når der er tale om håndværktøj, ser det ud til, at indsatsen meget ofte er udlevering/brug af høreværn. De hyppigst forekommende kilder til høreskadelig støj i de undersøgte brancher er håndværktøj og stationære maskiner og udstyr. Akustikproblemer er også udbredt især i større produktionsarbejdssteder. Så godt som alle besøgte arbejdssteder i de udvalgte brancher har haft problemer med høreskadelig støj i et eller andet omfang og er derfor relevante i forhold til vurdering af egenindsats mod høreskadelig støj. Det skal dog stadig pointeres, at der ikke er tale om en egentlig arbejdsmiljøundersøgelse.

Der er generelt god overensstemmelse imellem A- og B-siden i deres vurdering af, om de har problemer med høreskadelig støj fra en given type kilde. Når arbejdsstederne besøges af støjsagkyndige når de imidlertid frem til, at op imod dobbelt så mange har problemer. Denne vurdering sker i reglen på baggrund af et mere dybdegående interview og i enighed med de samme personer, som deltog i telefoninterviewet.

Den store forskel på vurderingen af problemets eksistens tyder på, at kendskabet til, hvornår støj er høreskadelig /de akustiske forhold er utilstrækkelige, lader en del tilbage at ønske. Forekomsten af støjproblemer undervurderes i betydelig grad af arbejdsstederne.

Når det kommer til om der er gjort en indsats for at løse problemerne, ser det ud til, at A- og B-siden er mindre enige. Det er typisk sådan, at B-siden har svære ved at få øje på indsatsen end A-siden.

Mange arbejdssteder har gjort en eller anden form for indsats for at reducere problemet med høreskadelig støj. Indsatsen kan imidlertid vanskeligt blive bedre end bevidstheden om problemet eksistens.

7 Forudsætninger for de forebyggende foranstaltninger

7.1 Indledning

I dette kapitel fremlægges resultaterne af analysen af svarene på spørgsmålene om arbejdsstedernes forudsætninger for det visionsspecifikke arbejdsmiljøarbejde, herunder spørgsmålene om arbejdsstedernes kendskab til og brug af diverse regler og vejledninger, særlige visionsspecifikke undersøgelser eller kortlægninger, dialog om visionsspecifikke emner, deltagelse i kurser, brug af konsulenter og visionsspecifikke politikker mv.

7.2 Kendskab til skriftlige kilder

Kendskab til nogle centrale, herunder Arbejdstilsynets væsentligste vejledning inden for visionen, anses for at være en forudsætning for et effektivt arbejdsmiljøarbejde. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om man på arbejdsstedet har kendskab til nogle specifikke skriftlige kilder.

Indikatoren S21

Interviewpersonerne er først blevet spurgt, om man på arbejdsstedet har kendskab til Arbejdstilsynets bekendtgørelse om støjgrænser på arbejdsstedet.

Hovedresultat

Omkring halvdelen af de adspurgte på B-siden og ca. tre femtedele på A-siden har inden for visionen som helhed kendskab til Arbejdstilsynets bekendtgørelse om støjgrænser på arbejdsstedet.

Der er en statistisk signifikant forskel mellem A- og B-sidens svar, som kan tilskrives at A-siden i højere grad modtager materialet direkte fra organisationer mv.

Resultater

Resultatet er vist i tabel 7.1 for hele visionen.

Tabel 7.1. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad har kendskab til Arbejdstilsynets bekendtgørelse om støjgrænser på arbejdsstedet, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S21).

21. Har I på arbejdsstedet kendskab til Arbejdstilsynets bekendtgørelse om støjgrænser på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	35	23-46	63	38	26-50	3
	5-19 ansatte	137	55	47-64	131	47	39-56	8
	≥ 20 ansatte	134	81	75-88	128	63	55-72	18*
	Total	340	61	56-67	322	52	46-57	10*

Kommentarer til resultaterne

På store arbejdssteder er B-sidens kendskab også statistisk signifikant ringere end A-sidens. Dette kan skyldes, at større arbejdssteder ofte har sikkerhedsledere eller lign. ansat, hvis job bl.a. består i at indsamle relevant information om støj og arbejdsmiljø generelt.

Når kendskabet vokser med arbejdsstedsstørrelse, kan det hænge sammen med uddannelseskrauet til SiO.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Det generelle indtryk fra arbejdsstedsbesøgene bekræfter, at kendskabet til bekendtgørelsen ikke er meget udbredt. Mange kender f.eks. ikke den gældende støjgrænse eller har en blot nogenlunde sikker fornemmelse af, hvornår støj er høreskadelig.

Indikatoren S22

Interviewpersonerne er også blevet spurgt, om man på arbejdsstedet har kendskab til Arbejdstilsynets anvisning om akustik i arbejdsrum.

Hovedresultat

Kun omkring en femtedel af B-siden og en fjerdedel af A-siden har inden for visionen som helhed kendskab til Arbejdstilsynets anvisning om akustik i arbejdsrum.

Der er en statistisk signifikant forskel mellem A- og B-sidens svar, som kan tilskrives at A-siden i højere grad modtager materialet direkte fra organisationer mv.

Resultater

Resultatet er vist i tabel 7.2 for hele visionen.

Tabel 7.2. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad har kendskab til "Akustik i arbejdsrum" fra Arbejdstilsynet, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S22).

22. Har I på arbejdsstedet kendskab til Arbejdstilsynets anvisning "Akustik i arbejdsrum"?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	9	2-16	63	13	4-21	4
	5-19 ansatte	137	24	17-31	131	15	9-22	9
	≥ 20 ansatte	134	34	26-42	128	23	15-30	12*
	Total	340	25	20-30	322	18	14-22	7*

Kommentarer til resultaterne

Kendskabet stiger med arbejdsstedsstørrelse, mest på A-siden. B-sidens kendskab er også statistisk signifikant ringere end A-sidens på store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Det generelle indtryk fra arbejdsstedsbesøgene bekræfter, at kendskabet til anvisningens eksistens ikke er videre udbredt. De der kender til den, gør det ofte fordi Arbejdstilsynet eller BST har været involveret.

7.3 Brug af skriftlige kilder til viden

Et er, om man på et arbejdssted har kendskab til de væsentligste kilder til viden. Noget andet er, om man bruger disse kilder. For at undersøge brugen af nogle væsentlige kilder til viden, er interviewpersonerne blevet stillet en række spørgsmål om dette.

Indikatoren S30

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om man på arbejdsstedet i arbejdet med støjproblemer bruger Arbejdstilsynets vejledning "Et støjsvagt arbejdsmiljø".

Hovedresultat

For visionen som helhed er det knapt en sjettedel af de adspurgte, som bruger denne kilde.

Resultater

Tabel 7.3 viser resultater for hele visionen.

Tabel 7.3. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad bruger Arbejdstilsynets vejledning "Et støjsvagt arbejdsmiljø", fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S30).

30. Bruger I Arbejdstilsynets vejledning "Et støjsvagt arbejdsmiljø"?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	6	0-11	63	2	0-5	4
	5-19 ansatte	137	15	9-21	131	12	7-18	2
	≥ 20 ansatte	134	19	12-25	128	23	16-31	5
	Total	340	14	11-18	322	15	11-18	0

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar og et bedre kendskab til vejledningen på store arbejdssteder end på små. Årsagen til at der er et ringe kendskab hos de mindste arbejdssteder kunne være, at de ikke er omfattet af det lovpligtige uddannelseskra.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Hovedindtrykket fra arbejdsstedsbesøgene er, at denne kilde sjældent anvendes.

Indikatoren S31

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om man på arbejdsstedet i arbejdet med støjproblemer bruger Arbejdstilsynets arbejdsmiljøvejvisere.

Hovedresultat

For visionen som helhed er det ca. hver fjerde af de adspurgte, som bruger denne kilde.

Resultater

Tabel 7.4 viser resultater for hele visionen.

Tabel 7.4. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad bruger Arbejdstilsynets arbejdsmiljøvejvisere, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S31).

31. Bruger I Arbejdstilsynets arbejdsmiljøvejvisere?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	14	6-23	63	8	1-15	7
	5-19 ansatte	137	22	15-29	131	18	12-25	4
	≥ 20 ansatte	134	40	32-49	128	30	22-38	11
	Total	340	28	23-32	322	21	16-25	7

Kommentarer til resultaterne	Der er rimelig overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar og et større kendskab til vejviserne på store end på små arbejdssteder. Årsagen til at der er et ringe kendskab hos de mindste arbejdssteder kunne være at de ikke er omfattet af det lovpligtige uddannelseskraft, samt i mindre omfang har gennemført APV, hvortil vejviserne ofte anvendes.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Hovedindtrykket fra arbejdsstedsbesøgene er, at denne kilde anvendes lidt hyppigere end de øvrige kilder bl.a. fordi nogle bruger den i forbindelse med APV.
Indikatoren S32	Interviewpersonerne er blevet spurgt, om man på arbejdsstedet i arbejdet med støjproblemerne bruger andet materiale fra Arbejdstilsynet, BST, branchearbejdsmiljørådene eller organisationerne.
Hovedresultat	Omkring en tredjedel af A-siden og en femtedel af B-siden siger, at de bruger andet skriftligt materiale i deres arbejde med støjproblemerne. Der er statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed, som kan tilskrives at A-siden i højere grad modtager materialet direkte fra organisationer mv.
Resultater	Tabel 7.5 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.5. *Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad bruger andet materiale fra f.eks. Arbejdstilsynet, BST, Branchearbejdsmiljørådene eller de faglige organisationer i arbejdet med støj, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S32).*

32. Bruger I andet materiale fra f.eks. Arbejdstilsynet, BST, Branchearbejdsmiljørådene eller de faglige organisationer i jeres arbejde med støj på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskell
	2004	2004		2004	2004		
	N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen							
1-4 ansatte	69	7	1-14	63	11	3-19	4
5-19 ansatte	137	34	26-42	131	20	13-27	14*
≥ 20 ansatte	134	52	44-61	128	27	20-35	25*
Total	340	36	31-41	322	21	17-26	15*

Kommentarer til resultaterne	Der er statistisk signifikant forskel mellem A og B-sidens svar for mellemstore og store arbejdssteder og et øget kendskab til materialet med stigende arbejdsstedsstørrelse. Årsagen til dette kunne være at større arbejdssteder hyppigere er tilsluttet en arbejdsgiverorganisation og BST. Disse organisationer er flittige til udsendelse af materiale til deres medlemmer.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Hovedindtrykket fra arbejdsstedsbesøgene er, at dette materiale er blandt det mere anvendte, når der er tale om skriftligt informationsmateriale.
Indikatoren S33	Interviewpersonerne er endelig blevet spurgt, om man på arbejdsstedet har brugt Internettet til at skaffe information om støj og støjbekæmpelse.

Hovedresultat Omkring en tiendedel af de adspurgte siger at de bruger Internettet i deres arbejde med støjproblemerne.

Resultater Tabel 7.6 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.6. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad har brugt Internettet til at skaffe information om støj og støjbekæmpelse, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S33).

33. Har I brugt Internettet til at skaffe information om støj og støjbekæmpelse?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	69	0	.-	63	11	3-19	11
	5-19 ansatte	137	9	5-14	131	8	4-13	1
	≥ 20 ansatte	134	23	16-30	128	14	8-20	9
	Total	340	13	9-17	322	11	8-15	2

Kommentarer til resultaterne Der er ikke statistisk signifikant forskel mellem A- og B-sidens svar. Der er et øget brug af Internettet på de større arbejdssteder for A-siden. Det skal bemærkes, at der er store brancheforskelle.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Hovedindtrykket fra arbejdsstedsbesøgene er, at Internettet til dette brug ikke er særlig anvendt.

7.4 Brug af konsulenter

Konsulenter kan tilføre et arbejdssted viden og ekspertise, som det ikke selv råder over. For at belyse arbejdsstedernes brug af konsulenter i deres arbejde med høreskadelig støj er interviewpersonerne blevet stillet to spørgsmål om dette.

Indikatoren S34 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om arbejdsstedet bruger eksterne konsulenter, f.eks. fra BST eller andre rådgivere, i arbejdet med støjproblemerne.

Hovedresultat Omkring en tredjedel af A-siden og en fjerdedel af B-siden siger, at de bruger eksterne konsulenter i deres arbejde med støjproblemerne.

Der er statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed, hvilket kan skyldes, at det i reglen er A-siden som rekvirerer konsulent-assistance.

Resultater Tabel 7.7 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.7. Arbejdssteder, som i høj eller nogen grad bruger bruges eksterne konsulenter, f.eks. fra BST eller andre rådgivere, i arbejdet med støj fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S34).

34. Bruger I eksterne konsulenter, f.eks. fra BST eller andre rådgivere, i jeres arbejde med støj?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	7	1-14	63	6	0-13	1
	5-19 ansatte	137	31	24-39	131	23	16-30	8*
	≥ 20 ansatte	134	54	45-62	128	41	33-50	12
	Total	340	35	30-40	322	27	22-32	8*

Kommentarer til resultaterne

Der er også statistisk signifikant forskel mellem A- og B-sidens svar for mellemstore arbejdssteder og øget brug af konsulenter med stigende arbejdsstedsstørrelse.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ud af de besøgte arbejdssteder er der et flertal som angiver, at de anvender konsulenter i deres arbejde med nedbringelse af støjen. Af disse bruger de fleste BST, færre leverandører og kun få rådgivende ingeniørfirmaer.

Indikatoren S35

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om arbejdsstedet har nogen interne eksperter eller medarbejdere med særlige kvalifikationer, som bruges i arbejdet med støjproblemerne.

Hovedresultat

Godt en sekstendedel af de adspurgte for visionen som helhed har eller bruger interne eksperter i arbejdet med støjproblemerne.

Resultater

Tabel 7.8 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.8 Arbejdssteder, der bruger interne eksperter i arbejdet med støj, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S35).

33. Har I nogen interne eksperter eller medarbejdere med særlige kvalifikationer, som I bruger i jeres arbejde med støjproblemer?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	1	0-4	63	5	0-10	3
	5-19 ansatte	137	5	1-9	131	5	1-8	1
	≥ 20 ansatte	134	9	4-14	128	8	3-13	1
	Total	340	6	3-8	322	6	3-8	0

Kommentarer til resultaterne Der er ingen forskel på A- og B-sidens svar for visionen som helhed.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Ingen af de besøgte arbejdssteder angav, at de bruger interne eksperter eller medarbejdere med særlige kvalifikationer på støjområde.

7.5 Deltagelse i kurser

Hvis arbejdsstedet arrangerer møder eller kurser om støj, eller hvis nogen fra arbejdsstedet deltager på eksterne kurser om støj, indikerer det, at man aktivt søger viden om emnet. Interviewpersonerne er derfor blevet stillet to spørgsmål om møder og kurser.

Indikatoren S28 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der inden for de sidste tre år er afholdt nogen kurser, møder eller lignende arrangementer på arbejdsstedet, hvor støj var et af emnerne.

Hovedresultat Resultaterne viser, at støj sjældent er et tema for interne kurser mv. Kun omkring en tyvendedel af de adspurgte for visionen som helhed angiver, at de har afholdt kurser, møder eller lignende, hvor støj var et af emnerne.

Resultater Tabel 7.9 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.9. *Arbejdssteder, der inden for de sidste 3 år har afholdt flere eller nogle kurser, møder eller lignende arrangementer, hvor støj var et af emnerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S28)*

28. Har I inden for de sidste 3 år afholdt nogen kurser, møder eller lignende arrangementer på arbejdsstedet, hvor støj var et af emnerne?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004	Si	2004	2004	Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	69	3	0-7	63	2	0-5	1
	5-19 ansatte	137	6	2-10	131	1	0-2	5*
	≥ 20 ansatte	134	9	4-14	128	9	4-14	0
	Total	340	6	4-9	322	4	2-6	2

Kommentarer til resultaterne Det skal bemærkes, at pga. af den valgte dikotomisering udelades arbejdssteder som angiver, at der kun har været afholdt *et eller få* arrangementer. Medtages disse vil det samlede resultat blive omkring en tiendedel i stedet for de ca. en tyvendedel.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viser, at de interne kurser sjældent har omhandlet støj alene. Der kan have været tale om en intern arbejdsmiljøuddannelse, APV-møder og lignende.

Indikatoren S29 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der inden for samme periode er nogen fra arbejdsstedet, der har været på eksterne kurser eller lignende, hvor støj var et af emnerne.

Hovedresultat Kun omkring en tyvendedel af de adspurgte for visionen som helhed angiver, at nogle fra arbejdsstedet flere eller nogle gange har været på eksterne kurser, møder eller lign. hvor støj var et af emnerne.

Resultater Tabel 7.10 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.10. Arbejdssteder, hvor nogen i samme periode flere eller nogle gange har været på eksterne kurser eller lignende, hvor støj var et af emnerne, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S29)

29. Er der i samme periode nogen fra arbejdsstedet, der har været på eksterne kurser eller lignende hvor støj var et af emnerne?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	69	0	.-.	63	2	0-5	2
	5-19 ansatte	137	1	0-3	131	5	1-8	3
	≥ 20 ansatte	134	5	1-9	128	9	4-14	3
	Total	340	3	1-4	322	6	3-8	3

Kommentarer til resultaterne Deltagelse i eksterne kurser mv. forekommer hyppigere i de store arbejdssteder.

Det skal bemærkes, at p.g.a. af den valgte dikotomisering udelades arbejdssteder, som angiver, at nogle fra arbejdsstedet *en eller få gange* har været på eksterne kurser, møder eller lign. hvor støj var et af emnerne. Medtages disse vil det samlede resultat blive omkring en syvendedel i stedet for ca. en tyvendedel.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viser, at de eksterne kurser sjældent har omhandlet støj alene. Oftest har der været tale om deltagelse i det obligatoriske arbejdsmiljø kursus.

7.6 Undersøgelse af støjbelastningen

Indikatoren S23 En forudsætning for at kunne arbejde målrettet med løsning af støjproblemerne er, at der er foretaget en undersøgelse af disse. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om der er foretaget en undersøgelse af støjproblemerne på arbejdsstedet.

Spørgsmålet er udvalgt til at belyse fremdriften 2001 til 2004.

Hovedresultat Ca. en tredjedel af arbejdsstederne svarer i 2004, at de har fået foretaget støjmålinger inden for de seneste 3 år.

For hele visionen er der ikke sket en signifikant stigning fra 2001 til 2004 i andelen af arbejdssteder, der har gennemført støjmålinger.

Resultater Tabel 7.11 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.11. Arbejdssteder, hvor der inden for de sidste 3 år er foretaget støjmålinger i de mest støjbelastede områder eller ved de mest støjbelastede arbejdssteder i 2001 og 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S23 i VOV II og S68 i VOV I).

23. Er der inden for de sidste 3 år foretaget støjmålinger i de mest støjbelastede områder eller ved de mest støjbelastede arbejdspladser på arbejdsstedet?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen 1-4 ansatte	80	7	2-13	69	10	3-17	3	-6-12
A-siden 5-19 ansatte	61	21	11-32	137	24	17-31	3	-10-16
≥ 20 ansatte	144	58	50-66	134	47	39-55	-11	-23-1
Total	285	33	27-38	340	30	25-35	-3	-10-5
Hele visionen 1-4 ansatte	37	2	0-6	63	13	4-21	11	-1-22
B-siden 5-19 ansatte	42	18	6-29	131	26	18-33	8	-6-23
≥ 20 ansatte	130	53	44-62	128	46	37-55	-7	-19-5
Total	209	29	23-36	322	31	26-36	2	-6-10

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne	Der ses en usædvanlig god overensstemmelse mellem A-siden og B-sidens svar som helhed.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Ud af de besøgte arbejdssteder er det under halvdelen, som angiver, at de har fået foretaget en støj- eller akustikundersøgelse. Dette giver en god overensstemmelse med resultaterne fra telefoninterviewene.
Indikatoren S24	De interviewpersoner, der har svaret ja til det foregående spørgsmål er blevet spurgt, om der foreligger en målerapport fra disse støjmålinger.
Hovedresultat	Ca. to tredjedele af de adspurgte - som har svaret ja til at de har fået lavet støjmålinger - angiver, at der foreligger en målerapport.
Resultater	Tabel 7.12 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.12. Arbejdssteder med en målerapport fra disse støjmålinger, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S24).

24. Foreligger der en målerapport fra disse støjmålinger?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004		2004	2004		
		N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen	1-4 ansatte	7	14	0-49	8	38	0-81	23
	5-19 ansatte	33	64	46-81	34	71	54-87	7
	≥ 20 ansatte	63	78	67-88	59	69	57-82	8
	Total	103	69	60-78	101	67	58-77	2

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for de mellemstore og store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene viser, at kun få af de besøgte har fået lavet målinger og beregninger af det ækvivalente støjniveau over en 8 timers arbejdsperiode.

Indikatoren S25

En forudsætning for at kunne arbejde målrettet med løsning af støjproblemerne kræver at man har et overblik over støjbelastningen ved de enkelte arbejdssteder eller arbejdsfunktioner. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om man har dette overblik.

Spørgsmålet er udvalgt til at belyse fremdriften 2001 til 2004.

Hovedresultat

Knappt halvdelen af de adspurgte mener, at de har et overblik over støjbelastningen ved de enkelte arbejdssteder eller arbejdsfunktioner. For hele visionen er der ikke sket en statistisk signifikant stigning fra 2001 til 2004 i andelen af de arbejdssteder, der siger, at de har et overblik over støjbelastningen.

Resultater

Tabel 7.13 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.13. Arbejdssteder, hvor der i høj eller nogen grad er overblik over støjbelastningen ved de enkelte arbejdssteder eller arbejdsfunktioner i 2001 og 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S25 i VOV II og S67 i VOV I).

25. Har I et overblik over støjbelastningen ved de enkelte arbejdspladser eller arbejdsfunktioner?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen 1-4 ansatte	79	35	24-46	69	28	17-38	-7	-23-8
A-siden 5-19 ansatte	61	35	22-47	137	45	36-53	10	-5-25
≥ 20 ansatte	144	54	46-63	134	60	52-69	6	-6-18
Total	284	42	37-48	340	47	42-53	5	-3-13
Hele visionen 1-4 ansatte	37	37	21-52	63	38	26-50	1	-18-21
B-siden 5-19 ansatte	42	26	13-40	131	34	25-42	7	-9-24
≥ 20 ansatte	130	48	39-56	128	51	42-59	3	-9-15
Total	209	37	30-43	322	41	36-47	4	-4-12

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne	Der er på totalen en god overensstemmelse mellem A og B-sidens svar for alle arbejdsstedsstørrelser.
Indikatoren S26	En forudsætning for at kunne arbejde målrettet med løsning af akustikproblemer er at der er foretaget en undersøgelse af disse. Interviewpersonerne er derfor blevet spurgt, om der er foretaget en undersøgelse af de akustiske forhold på arbejdsstedet.
Hovedresultat	Ca. en sjettedel af de adspurgte angiver, at de har fået foretaget undersøgelser af de akustiske forhold på de steder, hvor der er en risiko for høreskadelig støj.
Resultater	Tabel 7.14 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.14. Arbejdssteder, hvor der er foretaget undersøgelser af de akustiske forhold på steder, hvor der er risiko for høreskadelig støj, fordelt på arbejdsstedsstørrelse (spørgsmål S26)

26. Er der foretaget undersøgelser af de akustiske forhold på steder, hvor der er risiko for høreskadelig støj?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	3	0-7	63	10	2-17	7
	5-19 ansatte	137	12	7-18	131	9	4-14	3
	≥ 20 ansatte	134	25	18-33	128	23	15-30	3
	Total	340	16	12-19	322	15	11-18	1

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for mellemstore og store arbejdssteder. Som forventeligt har flere store arbejdssteder fået foretaget undersøgelse af akustikken, da de har flere lokaler.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Meget få af de besøgte arbejdssteder har fået foretaget målinger og beregninger af akustikken. Dette stemmer pænt overens med resultaterne fra telefoninterviewene.

7.7 Vurderinger af indsatser

Det hører med til et systematisk arbejdsmiljøarbejde, at man vurderer effekten af det, som man har gjort for at forebygge eller løse problemerne i arbejdsmiljøet. Interviewpersonerne er derfor blevet stillet to spørgsmål om dette.

Indikatoren S80

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der inden for de sidste tre år er foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de indsatser, som er foretaget for at forbedre akustikken.

Hovedresultat

Knap en tolvtedel af de adspurgte angiver, at de har foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de indsatser, som er foretaget for at forbedre akustikken. Dette svarer til ca. halvdelen af dem, som har fået foretaget en undersøgelse jf. tabel 7.14.

Resultater

Tabel 7.15 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.15. *Arbejdssteder, hvor man i høj eller nogen grad inden for de sidste 3 år har foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de indsatser man har foretaget for at forbedre akustikken, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S80).*

80. Er der inden for de sidste 3 år foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de indsatser I har foretaget for at forbedre akustikken?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	4	0-9	63	6	0-13	2
	5-19 ansatte	137	5	1-9	131	5	1-8	1
	≥ 20 ansatte	134	13	8-19	128	13	7-19	0
	Total	340	8	5-11	322	8	5-11	0

Kommentarer til resultaterne

Resultaterne skal ses i lyset af, at der kun er få arbejdssteder, som har fået foretaget en akustisk regulering jf. spørgsmål 70 og 71.

Der er en god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for alle typer arbejdssteder.

Indsatsen og dermed vurderingen stiger naturligt med arbejdsstedsstørrelse, da de har flere lokaler.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

De der ikke har foretaget en vurdering af effekten af forbedringer i akustikken begrundes det med, at det ikke er nødvendigt eller med at de ikke arbejder systematisk med arbejdsmiljø eller ”man kan jo høre det.”

Indikatoren S81

De interviewpersoner, som har svaret ja til at der er foretaget en systematisk vurdering af effekten, er også blevet spurgt, hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende vurderingen er baseret på.

Hovedresultat

Blandt de der har foretaget en vurdering af forbedringer i akustikken, er denne typisk baseret på målinger eller på udsagn fra berørte medarbejdere.

Resultater

Tabel 7.16 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.16. Arbejdsstedernes grundlag for den systematiske vurdering af effekten af indsatserne, der er foretaget for at forbedre akustikken fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S81).

81. Hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende er vurderingen baseret på? (mulighed for flere svar)		A-side			B-side			Forskel
		2004 N	2004 %	Si	2004 N	2004 %	Si	%
Hele visionen: Målinger	1-4 ansatte	3	67	.-.	4	25	.-.	42
	5-19 ansatte	7	29	.-.	6	17	.-.	12
	≥ 20 ansatte	18	56	.-.	17	47	.-.	8
	Total	28	50	.-.	27	37	.-.	13
Hele visionen: Spørgeskema-undersøgelse	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	0	.-.	0
	5-19 ansatte	7	0	.-.	6	0	.-.	0
	≥ 20 ansatte	18	0	.-.	17	0	.-.	0
	Total	28	0	.-.	27	0	.-.	0
Hele visionen: Interview	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	0	.-.	0
	5-19 ansatte	7	0	.-.	6	0	.-.	0
	≥ 20 ansatte	18	0	.-.	17	0	.-.	0
	Total	28	0	.-.	27	0	.-.	0
Hele visionen: Fraværstatistik	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	0	.-.	0
	5-19 ansatte	7	0	.-.	6	0	.-.	0
	≥ 20 ansatte	18	0	.-.	17	0	.-.	0
	Total	28	0	.-.	27	0	.-.	0
Hele visionen: Ulykkesstatistik	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	0	.-.	0
	5-19 ansatte	7	0	.-.	6	0	.-.	0
	≥ 20 ansatte	18	0	.-.	17	0	.-.	0
	Total	28	0	.-.	27	0	.-.	0
Hele visionen: Andre statistikker	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	0	.-.	0
	5-19 ansatte	7	0	.-.	6	0	.-.	0
	≥ 20 ansatte	18	6	.-.	17	0	.-.	6
	Total	28	4	.-.	27	0	.-.	4

81. Hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende er vurderingen baseret på? (mulighed for flere svar)		A-side			B-side			Forskel
		2004 N	2004 %	Si	2004 N	2004 %	Si	%
Hele visionen:	1-4 ansatte	3	33	.-.	4	50	.-.	17
Udsagn på personale- møder eller lignende møder	5-19 ansatte	7	71	.-.	6	83	.-.	12
	≥ 20 ansatte	18	44	.-.	17	41	.-.	3
	Total	28	50	.-.	27	52	.-.	2
Hele visionen:	1-4 ansatte	3	0	.-.	4	50	.-.	50
Andet	5-19 ansatte	7	29	.-.	6	0	.-.	29
	≥ 20 ansatte	18	17	.-.	17	12	.-.	5
	Total	28	18	.-.	27	15	.-.	3

Kommentarer til
resultaterne

Talmaterialet er meget beskedent, da kun få har svaret, at de har udført forbedringer af akustikken og endnu færre har foretaget en vurdering af virkningen.

Indikatoren S82

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om de inden for de sidste 3 år har foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de andre indsatser for at forbedre støjforholdene.

Hovedresultat

Ca. en syvendedel af de adspurgte angiver, at de har foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de indsatser, som er foretaget for at forbedre støjforholdene.

Resultater

Tabel 7.17 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.17. Arbejdssteder, hvor man i høj eller nogen grad inden for de sidste 3 år har foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de andre indsatser man har foretaget for at forbedre støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S82).

82. Er der inden for de sidste 3 år foretaget en systematisk vurdering af effekten af en eller flere af de andre indsatser I har foretaget for at forbedre støjforholdene?		A-side			B-side			Forskel
		2004 N	2004 %	Si	2004 N	2004 %	Si	%
Hele visionen	1-4 ansatte	69	4	0-9	63	2	0-5	3
	5-19 ansatte	137	11	6-16	131	13	7-19	2
	≥ 20 ansatte	134	21	14-28	128	20	13-27	1
	Total	340	14	10-17	322	14	10-17	0

Kommentarer til resultaterne	Der god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar. Flere store end små arbejdssteder har foretaget en systematisk vurdering.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	De der ikke har foretaget en vurdering af effekten af forbedringer af støjforholdene begrundet primært dette med, at det ikke er nødvendigt eller med, at de ikke arbejder systematisk med arbejdsmiljø.
Indikatoren S83	De interviewpersoner, som har svaret ja til, at der er foretaget en systematisk vurdering af effekten af disse andre indsatser, er også blevet spurgt, hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende vurderingen er baseret på.
Hovedresultat	Blandt de der har foretaget en vurdering af forbedringer af støjforholdene med andre er denne typisk baseret på målinger eller på udsagn fra berørte medarbejdere.
Resultater	Tabel 7.18 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.18. *Arbejdsstedernes grundlag for den systematiske vurdering af effekten af indsatserne, der er foretaget for at forbedre støjforholdene fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S83).*

83. Hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende er vurderingen baseret på?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen: Målinger	1-4 ansatte	3	67	0-100	1	0	..	67
	5-19 ansatte	15	40	12-68	17	47	21-74	7
	≥ 20 ansatte	28	64	45-83	26	27	9-45	37
	Total	46	57	42-71	44	34	20-49	22
Hele visionen: Spørgeskemaundersøgelse	1-4 ansatte	3	0	..	1	0	..	0
	5-19 ansatte	15	0	..	17	0	..	0
	≥ 20 ansatte	28	11	0-23	26	4	0-12	7
	Total	46	7	0-14	44	2	0-7	4
Hele visionen: Interview	1-4 ansatte	3	0	..	1	0	..	0
	5-19 ansatte	15	0	..	17	6	0-18	-6
	≥ 20 ansatte	28	4	0-11	26	4	0-12	-0
	Total	46	2	0-7	44	5	0-11	-2

83. Hvilke undersøgelser, statistikker eller lignende er vurderingen baseret på?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen: Fraværsstatistik	1-4 ansatte	3	0	..	1	0	..	0
	5-19 ansatte	15	0	..	17	0	..	0
	≥ 20 ansatte	28	0	..	26	0	..	0
	Total	46	0	..	44	0	..	0
Hele visionen: Ulykkesstatistik	1-4 ansatte	3	0	..	1	0	..	0
	5-19 ansatte	15	0	..	17	0	..	0
	≥ 20 ansatte	28	4	0-11	26	0	..	4
	Total	46	2	0-7	44	0	..	2
Hele visionen: Andre statistikker	1-4 ansatte	3	0	..	1	0	..	0
	5-19 ansatte	15	0	..	17	0	..	0
	≥ 20 ansatte	28	4	0-11	26	0	..	4
	Total	46	2	0-7	44	0	..	2
Hele visionen: Udsagn på personalemøder eller lignende møder	1-4 ansatte	3	67	0-100	1	0	..	67
	5-19 ansatte	15	67	40-94	17	41	15-67	25
	≥ 20 ansatte	28	32	14-51	26	58	37-78	26
	Total	46	46	31-61	44	50	35-65	4
Hele visionen: Andet	1-4 ansatte	3	0	..	1	100	..	100
	5-19 ansatte	15	20	0-43	17	6	0-18	14
	≥ 20 ansatte	28	14	0-28	26	8	0-19	7
	Total	46	15	4-26	44	9	0-18	6

Kommentarer til resultaterne

Talmaterialet er forholdsvist beskedent, da relativt få har svaret, at de har foretaget forbedringer af støjforholdene og kun en mindre del har foretaget en vurdering af virkningen.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Resultaterne herfra viser bl.a., at de færreste mener det er nødvendigt med en systematisk vurdering - "man kan vel høre, at det hjælper"!

7.8 Medarbejderinddragelse

Inddragelse af medarbejderne eller af repræsentanter for dem anses for et væsentligt element i arbejdsmiljøarbejdet. Interviewpersonerne er derfor blevet stillet to spørgsmål om dette.

Indikatoren S27	Interviewpersonerne er blevet spurgt om støjforholdene drøftes på arbejdsstedet på møder, hvor både medarbejdere og ledere er repræsenteret, f.eks. i sikkerhedsorganisationen, samarbejdsudvalget eller et andet formelt forum.
Hovedresultat	Ca. halvdelen af de adspurgte på A-siden angiver, at ledelse og medarbejdere i høj eller nogen grad deltager i en drøftelse af støjforholdene på arbejdsstedet. Der er statistisk signifikant færre fra B-siden, der mener det samme.
Resultater	Tabel 7.19 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.19. Arbejdssteder, hvor man i høj eller nogen grad drøfter støjforholdene på møder, hvor både medarbejdere og ledere er repræsenteret, f.eks. i sikkerhedsorganisationen, samarbejdsudvalget eller et andet formelt forum, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S27).

27. Drøfter I støjforholdene på arbejdsstedet på møder, hvor både medarbejdere og ledere er repræsenteret, f.eks. i sikkerhedsorganisationen, samarbejdsudvalget eller et andet formelt forum?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	69	29	18-40	63	37	24-49	8
	5-19 ansatte	137	49	40-57	131	36	28-44	13*
	≥ 20 ansatte	134	66	58-74	128	54	45-63	12*
	Total	340	51	46-57	322	43	38-49	8*

Kommentarer til resultaterne B-sidens repræsentanter på mellemstore og store arbejdssteder oplever ikke medarbejderinddragelsen i så høj grad som A-siden. Den formelle medarbejderinddragelse stiger med arbejdsstedsstørrelsen ifølge A-siden, men billedet er mere uklart for B-siden.

Da spørgsmålet omhandler drøftelser i formelle fora, er det ikke overraskende, hvis man hyppigst har svaret positivt på dette spørgsmål på store arbejdssteder.

Indikatoren S77 Interviewpersonerne er også blevet spurgt, om medarbejderne eller repræsentanter for medarbejderne har været inddraget i undersøgelser eller løsninger af problemer med støj på arbejdsstedet.

Hovedresultat Blandt de arbejdssteder, som har foretaget undersøgelser eller løsning af problemer med støj er der stort set lige mange, der angiver, at der i høj eller nogen grad har været tale om medarbejderinddragelse. Ca. det samme antal angiver tilsvarende, at der slet ingen medarbejderinddragelse har været.

Resultater Tabel 7.20 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.20. *Arbejdssteder, hvor medarbejderne, eller repræsentanter for medarbejderne, i høj eller nogen grad har været inddraget i undersøgelser eller løsninger af problemer med støj, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S77).*

77. Har medarbejderne, eller repræsentanter for medarbejderne, været inddraget i undersøgelser eller løsninger af problemer med støj på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	12	4-19	63	17	8-27	6
	5-19 ansatte	137	26	18-33	131	21	14-28	4
	≥ 20 ansatte	134	44	36-53	128	34	25-42	10
	Total	340	30	25-35	322	25	21-30	5

Kommentarer til resultaterne

Forskellen mellem tallene i hovedresultatet og i ovenstående skema skyldes, at her er hele populationen medregnet. Således har ca. to femtedele svaret, at spørgsmålet er irrelevant, fordi der ikke er gennemført nogen undersøgelser eller løsninger på arbejdsstedet. Ifølge A-siden er formel medarbejderinddragelse hyppigst forekommende på de store arbejdssteder.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Resultaterne fra arbejdsstedsbesøgene bekræfter i store træk resultaterne fra telefoninterviewene.

7.9 Politikker og strategier mv.

Skriftlige politikker og strategier mv., der vedrører høreskadelig støj, kan indikere, at man på arbejdsstedet arbejder systematisk med støjproblemerne. Interviewpersonerne er derfor blevet stillet et spørgsmål om dette.

Indikatoren S36

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om arbejdsstedet har en skriftlig strategi, politik eller målsætning for støjbelastningen på arbejdsstedet.

Spørgsmålet er blevet udvalgt til at belyse fremdriften 2001 til 2004.

Hovedresultat

Kun omkring en sjettedel angiver, at de har en skriftlig støjpolitik.

For hele visionen er der ikke sket en statistisk signifikant ændring fra 2001 til 2004 i andelen af arbejdssteder, der har en skriftlig strategi, politik eller målsætning for støjbelastningen.

Resultater

Tabel 7.21 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 7.21. Arbejdssteder med en skriftlig strategi, politik eller målsætning for støjbelastningen i 2001 og 2004 fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S36 i VOV II og S70 i VOV I).

36. Har I en skriftlig strategi, politik eller målsætning for støjbelastningen på arbejdsstedet?	2001 [†]			2004			Forskel	
	N	%	Si	N	%	Si	%	Si
Hele visionen 1-4 ansatte	80	4	0-8	69	3	0-7	-1	-6-5
A-siden 5-19 ansatte	61	13	4-21	137	9	5-14	-3	-12-6
≥ 20 ansatte	144	36	28-44	134	25	18-33	-11*	-22-0
Total	285	20	15-25	340	14	11-18	-6	-12-0
Hele visionen 1-4 ansatte	37	0	.-.	63	10	2-17	10	.-.
B-siden 5-19 ansatte	42	14	4-25	131	15	9-21	1	-12-13
≥ 20 ansatte	130	33	25-42	128	26	18-33	-8	-19-3
Total	209	20	14-25	322	18	14-23	-1	-8-5

[†]2001-data er vægtet af hensyn til sammenligningen med 2004-data.

Kommentarer til resultaterne

For store arbejdssteder er der iflg. A-siden et statistisk signifikant fald i arbejdssteder med en skriftlig støjpolitik.

Totalt set er det få arbejdssteder, som har en skriftlig strategi på dette område.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Lige mange mener ikke, det er nødvendigt med en skriftlig strategi og at den er nedfældet i kulturen. En forklaring kan være, at man med indførelsen af maskindirektivets CE-mærkning tror, at maskinerne er godkendt/opfylder lovens krav ved leveringen og at individuelle støjpolitikker derfor er unødvendige.

7.10 Sammenfatning

Arbejdsstedernes forudsætninger for at bedømme om de er udsat for høreskadelig støj begrænses af, at det øjensynligt kun er godt halvdelen, der kender til de gældende regler om støjgrænser. Her taler vi om personer på arbejdsstederne der er udvalgt, så de som hovedregel må antages at have en særlig viden om arbejdsmiljøforhold.

Når det gælder mere specifikke anvisninger som ”Akustik i arbejdsrum”, der er relevant for de fleste arbejdssteder i denne undersøgelse, kendes den kun af ca. hver femte.

Kendskabet til de almindeligste skriftlige kilder til hvordan man løser støjproblemer er generelt beskedent. Bedst kendt er tilsyneladende materialer fra organisationerne og BST tilsyneladende. Især hos arbejdsgiverne på større arbejdssteder, hvor omkring halvdelen kender til materialer fra organisationer og BST.

AT's "Arbejdsmiljøvejvisere" er kendt af hver fjerde af de adspurgte. Nok mest fordi mange har fået dem tilsendt og fordi en del bruger dem i forbindelse med udarbejdelse af APV.

Internettet bruges endnu kun af et fåtal til at søge informationer om støj og støjbekæmpelse.

Kursusdeltagelse begrænser sig i store træk til den obligatoriske arbejdsmiljøuddannelse for SiO. Her kan støj have været et af emnerne. Meget få har deltaget i kurser/arrangementer, hvor støj var hovedemnet. Når det sker tyder arbejdsstedsbesøgene på, at det stort set er, når BST holder et oplæg om emnet på arbejdsstedet – f.eks. i forbindelse med en støjundersøgelse.

Samlet set peger undersøgelsens data i retning af, at støj og støjbekæmpelse ikke er emner, som arbejdsstederne i almindelighed er opsøgende for at få mere viden om. Man benytter sig i stedet af konsulenter – i helt overvejende grad BST – som måler, vurderer og foreslår løsninger. Hver tredje af de adspurgte arbejdssteder har fået målt støjen inden for de sidste 3 år.

Undersøgelser af akustikken (efterklangstid mm.) er kun sket halvt så mange steder, som der er målt støj de sidste 3 år. Det kan hænge sammen med, at kendskabet til myndighedskraverne er tilsvarende mindre.

De steder, hvor undersøgelser mm. har ført til, at man har gjort en indsats for at forbedre forholdene benyttes målinger og udsagn fra medarbejdere stort set lige ofte som metode til at vurdere effekten i de tilfælde, hvor man har en systematisk opfølgning.

Indsatsen overfor støj synes at være meget betinget af, at støj er et "svært" problem og at man får hjælp af konsulenter/specialister udefra. Arbejdsstederne er sjældent opsøgende i forhold til selv at opnå sagkyndig viden på dette felt. Måske fordi det opfattes som kompliceret, kræver dyrt måleudstyr mm.

Medarbejderne inddrages af ledelsen i knapt halvdelen af de arbejdssteder, der får udført støjdæmpning.

Støjpolitik/indkøbspolitik som metode til at nedbringe støjen på arbejdsstedet ser i bedste fald ikke ud til, at have fået øget udbredelse siden 2001. Det kan skyldes indførelsen af bl.a. generelle arbejdsmiljøpolitikker og CE- mærkning, men også at andre forhold har fjernet fokus fra problemet høreskadelig støj.

8 Forebyggende foranstaltninger

8.1 Indledning

I dette kapitel fremlægges analyseresultaterne af svarene på spørgsmål om, hvilke foranstaltninger arbejdsstederne har, som sigter på at fjerne eller minimere de visionsspecifikke arbejdsmiljøproblemer, herunder spørgsmål om, hvorvidt foranstaltningerne er indført eller forbedret inden for de sidste tre år, og hvorvidt indførelsen eller forbedringen af foranstaltningerne har haft nogen effekt på arbejdsmiljøproblemet.

De følgende spørgsmål skal ses ud fra, at den population som er blevet spurgt er en delmængde af den totale population - f.eks. dem der har svaret, at de har problemer med støj fra stationært maskineri eller udstyr.

I denne del af undersøgelsen er også flere af spørgsmålene stillet som filter-spørgsmål og dermed, som det fremgår af besvarelserne, vil antallet af respondenter til disse være mindre end antallet i den totale population.

8.2 Støjdæmpning - stationært maskineri og udstyr

Indikatoren S42

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om de har nogen maskiner eller andet stationært produktionsudstyr på arbejdsstedet, som er indkapslede, f.eks. placeret i støjhuse.

Hovedresultat

Ca. en tredjedel af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har maskiner eller andet stationært produktionsudstyr, som er indkapslede, f.eks. placeret i støjhuse.

Resultater

Tabel 8.1 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.1. *Arbejdssteder, hvor alle eller en del maskiner eller andet stationært produktionsudstyr, der støjer, er indkapslede, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S42).*

42. Har I nogen maskiner eller andet stationært produktionsudstyr på arbejdsstedet, som er indkapslede, f.eks. placeret i støjhuse?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	59	19	8-29	55	20	9-31	1
	5-19 ansatte	117	30	21-38	115	26	18-34	4
	≥ 20 ansatte	114	50	41-59	110	45	36-55	5
	Total	290	36	30-41	280	33	27-38	3

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar uanset arbejdsstedsstørrelse. Da store arbejdssteder i reglen har flere maskiner mm. er det ikke overraskende, at flere af dem har indkapslet en eller flere af dem de sidste 3 år.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viste, at under halvdelen af de besøgte arbejdssteder havde maskiner eller andet stationært produktionsudstyr, som er indkapslede, f.eks. placeret i støjhuse. Altså nogenlunde samme andel som fundet i telefoninterviewene.

Indikatoren S43

De personer, der har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om de inden for de sidste 3 år har indkapslet eller forbedret indkapslingen af nogle maskiner eller udstyr.

Hovedresultat

Godt halvdelen af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater

Tabel 8.2 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.2. *Arbejdssteder, der inden for de sidste 3 år har indkapslet eller forbedret indkapslingen af nogle maskiner eller -udstyr, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S43).*

43. Har I inden for de sidste 3 år indkapslet eller forbedret indkapslingen af nogle maskiner eller -udstyr?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	11	55	19-90	11	55	19-90	0
	5-19 ansatte	35	49	31-66	30	60	41-79	11
	≥ 20 ansatte	57	63	50-76	50	60	46-74	3
	Total	103	57	48-67	91	59	49-70	2

Kommentarer til resultaterne	Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar. Der er ikke nogen statistisk signifikant forskel på arbejdsstedsstørrelser, hvilket nok er lidt overraskende.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Næsten halvdelen af dem, der har fortaget konkrete handlinger til støjdæmpning af maskiner eller andet stationært produktionsudstyr svarer, at de har arbejdet med emnet inden for de seneste 3 år. Handlingerne kan dog også omfatte andet end indkapsling eller forbedring af indkapsling af maskiner og udstyr, da der ikke er skelnet mellem disse ved arbejdsstedsbesøgene.
Indikatoren S44	Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt om i hvilken grad de nye eller forbedrede indkapslinger af maskiner og udstyr har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.
Hovedresultat	Ca. fire femtedele af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.
Resultater	Tabel 8.3 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.3. *Arbejdssteder, hvor de nye eller forbedrede indkapslinger af maskiner og -udstyr i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S44).*

44. I hvilken grad har de nye eller forbedrede indkapslinger af maskiner og -udstyr påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		2004	2004		2004	%
		N	%	Si	N	%	Si	
Hele visionen	1-4 ansatte	6	67	12-100	6	83	40-100	17
	5-19 ansatte	17	82	62-100	18	83	64-100	1
	≥ 20 ansatte	36	92	82-100	30	83	69-97	8
	Total	59	86	77-95	54	83	73-94	3

Kommentarer til resultaterne	Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar totalt.
Indikatoren S45	Interviewpersonerne er blevet spurgt om stationære maskiner eller andet udstyr - som ikke er indkapslet - er støjdæmpet på en anden måde.
Hovedresultat	Ca. en tredjedel af de adspurgte, som har stationære maskiner eller andet udstyr svarer, at dette udstyr er støjdæmpet på en anden måde.
Resultater	Tabel 8.4 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.4. Arbejdssteder, hvor alle eller en del maskiner og udstyr, som ikke er indkapslede, er støjdampt på en anden måde, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S45).

45. Er maskiner og udstyr - som ikke er indkapslede - støjdampt på en anden måde?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	59	17	7-27	55	22	11-33	5
	5-19 ansatte	117	29	21-37	115	23	15-30	6
	≥ 20 ansatte	114	37	28-46	110	44	34-53	7
	Total	290	30	24-35	280	31	25-36	1

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for visionen som helhed. Der er - igen ikke overraskende - en større sandsynlighed for, at man har en støjdampt maskine på et stort arbejdssted, frem for på et lille.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Omkring halvdelen af de adspurgte, der siger, at de har foretaget en dæmpning på anden måde end indkapsling svarer, at de har indkøbt støjsvagt udstyr. Omkring halvdelen angiver brug af høreværn som løsning og færre angiver, at de har støjdampt ved kilden (samme arbejdssted kan godt have foretaget flere forskellige handlinger).

Indikatoren S46

Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om denne støjdampt er blevet indført eller forbedret inden for de sidste 3 år.

Hovedresultat

Godt halvdelen af de adspurgte svarer ja til at denne type handling er forgået inden for de seneste 3 år.

Resultater

Tabel 8.5 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.5. Arbejdssteder, hvor denne støjdampt er blevet indført eller forbedret inden for de sidste 3 år, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S46).

46. Er denne støjdampt blevet indført eller forbedret inden for de sidste 3 år?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	10	50	12-88	12	58	26-91	8
	5-19 ansatte	34	50	32-68	26	65	46-85	15
	≥ 20 ansatte	42	64	49-79	48	56	42-71	8
	Total	86	57	46-68	86	59	49-70	2

Kommentarer til resultaterne	For visionen som helhed er der bedst overensstemmelse mellem A- og B-siden for de store arbejdssteder.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Godt halvdelen af de besøgte der siger, at de har fortaget konkrete handlinger til støjdæmpning af maskiner eller andet stationært produktionsudstyr svarer, at de har arbejdet med emnet inden for de seneste 3 år. Handlingerne kan dog omfatte alle typer støjdæmpning også indkapsling eller forbedring af indkapsling af maskiner og udstyr, da der ikke er skelnet mellem disse ved arbejdsstedsbesøgene.
Indikatoren S47	Interviewpersonerne er blevet spurgt, om de inden for de sidste 3 år har udskiftet nogen eksisterende, stationære maskiner eller andet stationært udstyr til mere støjsvagt maskineri.
Hovedresultat	Ca. halvdelen af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.
Resultater	Tabel 8.6 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.6. Arbejdssteder, hvor eksisterende, stationære maskiner eller andet stationært udstyr inden for de sidste 3 år er udskiftet til mere støjsvagt maskineri, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S47).

47. Har I inden for de sidste 3 år udskiftet nogen eksisterende stationære maskiner eller andet stationært udstyr til mere støjsvagt maskineri?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	10	50	12-88	12	67	35-98	17
	5-19 ansatte	34	50	32-68	26	38	18-59	12
	≥ 20 ansatte	42	43	27-58	48	56	42-71	13
	Total	86	47	36-57	86	52	42-63	6

Kommentarer til resultaterne	For visionen som helhed er der for denne delmængde af populationen god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Væsentlig under halvdelen af de besøgte angiver, at de har udskiftet maskiner eller andet stationært produktionsudstyr til mere støjsvage typer - dog ikke nødvendigvis inden for de seneste 3 år.
Indikatoren S48	Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål er blevet spurgt, om i hvilken grad støjdæmpningen eller udskiftningen til mere støjsvagt maskineri har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.
Hovedresultat	Knap to tredjedele af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.

Resultater Tabel 8.7 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.7. *Arbejdssteder, hvor støjdempingen eller udskiftningen til mere støjsvagt maskineri i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S48).*

48. I hvilken grad har støjdempingen eller udskiftningen til mere støjsvagt maskineri påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	8	38	0-81	10	70	35-100	33
	5-19 ansatte	23	65	44-86	20	65	42-88	0
	≥ 20 ansatte	31	61	43-79	36	69	54-85	8
	Total	62	60	47-72	66	68	57-80	9

Kommentarer til resultaterne

Der er lidt skuffende, at så stort et mindretal ikke har oplevet en klar forbedring som følge af indsatsen.

Der ses en god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar specielt for mellemstore og store arbejdssteder. For de små arbejdssteder er tallene baseret på et meget lille antal svarpersoner, da kun få i denne gruppe har anskaffet mere støjsvagt maskineri mm.

Indikatoren S49

Interviewpersonerne er blevet spurgt om der er truffet andre foranstaltninger, som begrænser støjen fra stationære maskiner og udstyr, f.eks. automatiseringer, støjdempede operatørrum, flytning af støjkilder ud af arbejdslokaler eller lignende.

Hovedresultat

Mellem en fjerdedel og en femtedel af de adspurgte, som har stationære maskiner eller andet udstyr svarer, at de har truffet andre foranstaltninger til begrænsning af støjen.

Resultater

Tabel 8.8 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.8. *Arbejdssteder, hvor der i høj eller nogen grad er truffet andre foranstaltninger, som begrænser støjen fra stationære maskiner og -udstyr, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S49).*

49. Er der truffet andre foranstaltninger, som begrænser støjen fra stationære maskiner og -udstyr, f.eks. automatiseringer, støjdempe operatørrum, flytning af støjkluder ud af arbejdslokaler eller lignende?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	59	20	10-31	55	18	8-29	2
	5-19 ansatte	117	28	20-36	115	17	10-23	12
	≥ 20 ansatte	114	27	19-35	110	25	16-33	3
	Total	290	26	21-31	280	20	15-25	6

Kommentarer til resultaterne

Forskellen mellem A- og B-sidens svar er ikke statistisk signifikant.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Ingen af de besøgte siger, at de har foretaget handlinger, som begrænser støjen fra stationære maskiner og udstyr, ved f.eks. automatiseringer, støjdempe operatørrum, flytning af støjkluder ud af arbejdslokaler eller lignende.

Indikatoren S50

Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om nogen af disse foranstaltninger er indført eller forbedret inden for de sidste 3 år.

Hovedresultat

Ca. to tredjedele af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater

Tabel 8.9 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.9. *Arbejdssteder, hvor nogen af disse foranstaltninger er blevet indført eller forbedret inden for de sidste 3 år, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S50).*

50. Er nogen af disse foranstaltninger indført eller forbedret inden for de sidste 3 år?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	12	58	26-91	10	60	23-97	2
	5-19 ansatte	33	76	60-91	19	53	28-77	23
	≥ 20 ansatte	31	74	58-91	27	59	39-79	15
	Total	76	72	62-83	56	57	44-71	15

Kommentarer til resultaterne Forskellen mellem A- og B-sidens svar er ikke statistisk signifikant.

Indikatoren S51 Interviewpersonerne som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om i hvilken grad disse indretninger har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.

Hovedresultat Næste ni tiendedele svarer ja til at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.

Resultater Tabel 8.10 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.10. Arbejdssteder, hvor andre støjdæmpende foranstaltninger i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S51).

51. I hvilken grad har disse indretninger påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	6	67	12-100	6	100	.-.	33
	5-19 ansatte	25	80	63-97	10	90	67-100	10
	≥ 20 ansatte	23	91	79-100	15	93	79-100	2
	Total	54	83	73-94	31	94	84-100	10

Kommentarer til resultaterne Forskellen mellem A- og B-sidens svar er ikke statistisk signifikant.

8.3 Transportmidler

Indikatoren S54 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om de har transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet, som er støjdæmpede.

Hovedresultat Godt to femtedele af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet har transportmidler eller andre kørende maskiner, som er støjdæmpede.

Resultater Tabel 8.11 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.11. Arbejdssteder, hvor alle eller en del transportmidler eller andre kørende maskiner, der støjer, er støjdæmpede, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S54).

54. Har I transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet, som er støjdæmpede?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	47	38	24-53	37	30	14-45	9
	5-19 ansatte	97	41	31-51	100	30	21-39	11
	≥ 20 ansatte	110	44	34-53	108	43	33-52	1
	Total	254	42	36-48	245	36	29-42	6

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for store arbejdssteder.

Det vurderes, at der i høj grad er tale om, at man køber et støjdæmpet transportmiddel og ikke at man selv gør noget for at støjdæmpe det.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viste, at meget få ud af de besøgte arbejdssteder konkret havde støjdæmpet et eksisterende transportmiddel på arbejdsstedet.

Indikatoren S55

Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om de inden for de sidste 3 år har forbedret støjdæmpningen af transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet.

Hovedresultat

Ca. en tredjedel af de adspurgte svarer ja til at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater

Tabel 8.12 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.12. Arbejdssteder, der inden for de sidste 3 år har forbedret støjdæmpningen af transportmidler eller andre kørende maskiner, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S55).

55. Har I inden for de sidste 3 år forbedret støjdæmpningen af transportmidler eller andre kørende maskiner på arbejdsstedet?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	18	28	5-51	11	55	19-90	27
	5-19 ansatte	40	38	22-53	30	30	13-47	8
	≥ 20 ansatte	48	42	27-56	46	35	20-49	7
	Total	106	38	28-47	87	36	25-46	2

Kommentarer til resultaterne	Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Kun en af de adspurgte svarer, at dette er sket inden for de seneste 3 år.
Indikatoren S56	Interviewpersonerne er blevet spurgt, om de inden for de sidste 3 år har udskiftet eksisterende transportmidler og andre kørende maskiner til mere støjsvage.
Hovedresultat	Ca. halvdelen af de adspurgte svarer ja til at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år. Der er en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar. De er således ikke enige, i hvilket omfang en udskiftning har haft nævneværdig betydning for støjen.
Resultater	Tabel 8.13 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.13. Arbejdssteder, der inden for de sidste 3 år har udskiftet eksisterende transportmidler og andre kørende maskiner til mere støjsvage, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S56).

56. Har I inden for de sidste 3 år udskiftet eksisterende transportmidler og andre kørende maskiner til mere støjsvage?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	18	50	24-76	11	73	41-100	23
	5-19 ansatte	40	58	41-74	30	40	21-59	17
	≥ 20 ansatte	48	69	55-82	46	41	27-56	27*
	Total	106	61	52-71	87	45	34-55	16*

Kommentarer til resultaterne	Der er også en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for de store arbejdssteder. Generelt er der ikke overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar. Det kan skyldes at A-siden er tilbøjelig til at svare mere positivt, blot de har udskiftet et transportmiddel.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Meget få af de besøgte angiver, at de har løst et støjproblem ved at udskifte transportmidler og andre kørende maskiner med mere støjsvage typer - dog ikke nødvendigvis inden for de seneste 3 år. Der er en tendens til, at udskiftningen af transportmidler sjældent sker med det hovedformål at reducere støjen. Den teknologiske udvikling har bevirket, at nye transportmidler mv. ofte er væsentlig mere støjsvage end forgængerne!

Indikatoren S57 Interviewpersonerne, som har svaret ja til det/de foregående spørgsmål, er blevet spurgt, i hvilken grad støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage transportmidler og andre kørende maskiner har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.

Hovedresultat Ca. halvdelen af A-siden og fire femtedele af B-siden mener, at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.

Der er en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed. Denne forskel skønnes ikke reel - se kommentarerne.

Resultater Tabel 8.14 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.14. Arbejdssteder, hvor støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage transportmidler og andre kørende maskiner i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S57).

57. I hvilken grad har støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage transportmidler og andre kørende maskiner påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel
	2004	2004		2004	2004		
	N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen							
1-4 ansatte	9	67	28-100	8	88	58-100	21
5-19 ansatte	26	50	29-71	16	69	43-94	19
≥ 20 ansatte	33	55	37-72	21	86	69-100	31*
Total	68	54	42-67	45	80	68-92	26*

Kommentarer til resultaterne Der er også en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for de store arbejdssteder.

Dette dækker imidlertid ikke over en reel uenighed, men skyldes at flere fra A-siden har svaret ja til spørgsmål 55 og 56. Hvis man omregner tallene i tabellen for visionen som helhed til personer, giver det 36 personer fra hver side!

8.4 Håndværktøj

Indikatoren S60 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om deres håndværktøj er støjdæmpet.

Hovedresultat Ca. hver fjerde af interviewpersonerne fra arbejdssteder med håndværktøj inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedets håndværktøj er støjdæmpet.

Resultater Tabel 8.15 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.15. Arbejdssteder, hvor håndværktøj er støjdæmpet, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S60).

60. Er jeres håndværktøj støjdæmpet?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	60	15	6-24	54	15	5-25	0
	5-19 ansatte	123	28	20-36	122	22	15-30	6
	≥ 20 ansatte	117	38	30-47	119	28	20-36	11
	Total	300	29	24-35	295	23	18-28	6

Kommentarer til resultaterne A-siden på store arbejdssteder svarer mere positivt på dette spørgsmål end på de små.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viste, at ingen af de 50 besøgte arbejdssteder konkret havde støjdæmpet et eksisterende håndværktøj.

Indikatoren S61 Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om støjen fra håndværktøj er blevet begrænset inden for de sidste 3 år, f.eks. ved støjdæmpning af værktøj eller udskiftning af eksisterende håndværktøj til mere støjsvagt.

Hovedresultat Godt to tredjedele af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater Tabel 8.16 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.16. Arbejdssteder, hvor støjen fra håndværktøj er blevet begrænset inden for de sidste 3 år, f.eks. ved støjdæmpning af værktøj eller udskiftning af eksisterende håndværktøj til mere støjsvagt, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S61).

61. Er støjen fra håndværktøj blevet begrænset inden for de sidste 3 år, f.eks. ved støjdæmpning af værktøjet eller udskiftning af eksisterende håndværktøj til mere støjsvagt?		A-side			B-side			Forskel
		2004		Si	2004		Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	9	67	28-100	8	88	58-100	21
	5-19 ansatte	34	65	48-82	27	63	43-82	2
	≥ 20 ansatte	45	78	65-90	33	67	50-84	11
	Total	88	72	62-81	68	68	56-79	4

Kommentarer til resultaterne Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Halvdelen af de, som har svaret ja til, at de har gjort noget, har indkøbt støjsvagt håndværktøj. Nogen flere angiver brugen af høreværn som løsning (flere svar var mulige!). En udskiftning til mere støjsvagt håndværktøj betyder ikke nødvendigvis, at behovet for høreværn forsvinder.

Arbejdsstedsbesøgenes indtryk er generelt, at fremskridtene på dette område har været små og at de færreste af disse handlinger er sket inden for de seneste 3 år.

Indikatoren S62 Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, i hvilken grad støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage håndværktøj har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.

Hovedresultat Ca. to tredjedele af A-siden og tre fjerdedele af B-siden mener, at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.

Resultater Tabel 8.17 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.17. Arbejdssteder, hvor støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage håndværktøj i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S62).

62. I hvilken grad har støjdemningen eller udskiftningen til mere støjsvage håndværktøj påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	6	67	12-100	7	57	8-100	10
	5-19 ansatte	22	64	42-85	17	88	71-100	25
	≥ 20 ansatte	35	66	49-82	22	68	47-89	2
	Total	63	65	53-77	46	74	61-87	9

Kommentarer til resultaterne Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.

8.5 Håndtering af materialer

Indikatoren S65 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om håndtering og transport af materialer på arbejdsstedet foregår på en støjsvag måde.

Hovedresultat Godt to tredjedele af interviewpersonerne inden for visionen som helhed mener, at arbejdsstedet håndterer og transporter materialer på en støjsvag måde.

Resultater Tabel 8.18 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.18. Arbejdssteder, hvor håndtering og transport af materialer på arbejdsstedet overalt eller nogen steder foregår på en støjsvag måde, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S65).

65. Foregår håndtering og transport af materialer på arbejdsstedet på en støjsvag måde?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	45	71	57-85	43	67	53-82	4
	5-19 ansatte	100	73	64-82	95	67	58-77	6
	≥ 20 ansatte	111	75	67-83	109	75	67-83	0
	Total	256	73	68-79	247	71	65-77	3

Kommentarer til resultaterne Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for alle arbejdsstedsstørrelser.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene Arbejdsstedsbesøgene viste, at få ud af de besøgte arbejdssteder har foretaget konkrete handlinger for at begrænse støj fra transport og håndtering af materialer. Ud af disse få har halvdelen svaret, at de har ændret arbejdsgange eller produktionsflow.

Indikatoren S66 Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om støjen fra transport og håndtering af materialer er blevet dæmpet inden for de sidste 3 år.

Hovedresultat Ca. hver femte af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater Tabel 8.19 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.19. Arbejdssteder, hvor støjen fra transport og håndtering af materialer er blevet dæmpet inden for de sidste 3 år, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S66).

66. Er støjen fra transport og håndtering af materialer blevet dæmpet inden for de sidste 3 år?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	32	13	0-25	29	7	0-17	6
	5-19 ansatte	73	18	9-27	64	19	9-29	1
	≥ 20 ansatte	83	19	11-28	82	21	12-30	1
	Total	188	18	12-23	175	18	12-23	0

Kommentarer til resultaterne	Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.
Resultater fra arbejdsstedsbesøgene	Få ud af de besøgte arbejdssteder har foretaget noget for at begrænse støj fra transport og håndtering af materialer. Heraf kun halvdelen inden for de sidste 3 år.
Indikatoren S67	Interviewpersonerne er blevet spurgt, i hvilken grad dæmpningen af støj ved transport og håndtering af materialer har påvirket støjforholdene på arbejdsstedet.
Hovedresultat	Ca. to tredjedele af de adspurgte mener, at denne type handling har medført en tydelig forbedring af støjforholdene.
Resultater	Tabel 8.20 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.20. Arbejdssteder, hvor støj dæmpningen ved transport og håndtering af materialer i høj eller nogen grad har forbedret støjforholdene, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S67).

67. I hvilken grad har dæmpningen af støj ved transport og håndtering af materialer påvirket støjforholdene på arbejdsstedet?	A-side			B-side			Forskel	
	2004		Si	2004		Si	%	
	N	%		N	%			
Hele visionen	1-4 ansatte	4	100	.-.	2	50	0-100	50
	5-19 ansatte	13	69	40-98	12	75	46-100	6
	≥ 20 ansatte	16	63	36-89	17	71	46-95	8
	Total	33	70	53-86	31	71	54-88	1

Kommentarer til resultaterne	For visionen som helhed er der god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar.
------------------------------	---

8.6 Akustikken

Indikatoren S72	Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der er produktionslokaler på arbejdsstedet, hvor der er udført akustisk regulering, f.eks. med akustikloft, bafler, lyddæmpende vægbeklædning, støjskærme eller lignende.
Hovedresultat	Knap en tredjedel af interviewpersonerne inden for visionen som helhed svarer, at arbejdsstedet har produktionslokaler, hvor der er udført akustisk regulering.
Resultater	Tabel 8.21 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.21. *Arbejdssteder, hvor der i så godt som alle eller flere produktionslokaler er udført akustisk regulering, f.eks. med akustikloft, bafler, lyddæmpende vægbeklædning, støjskærme eller lignende, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S72).*

72. Er der nogen produktionslokaler på arbejdsstedet, hvor der er udført akustisk regulering, f.eks. med akustikloft, bafler, lyddæmpende vægbeklædning, støjskærme eller lignende?		A-side			B-side			Forskel
		2004 N	2004 %	Si	2004 N	2004 %	Si	%
Hele visionen	1-4 ansatte	55	22	11-33	50	32	19-45	10
	5-19 ansatte	107	27	19-36	106	18	11-25	9
	≥ 20 ansatte	110	40	31-49	108	38	29-47	2
	Total	272	31	26-37	264	29	23-34	2

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for visionen som helhed.

Foranstaltningen ser således ud til ikke at være særlig udbredt blandt de udvalgte brancher.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene viste, at der er arbejdssteder, der gennemfører forebyggende aktiviteter på dette område. Den positive udvikling går dog meget langsomt og der tages stadig ofte nye produktionslokaler i brug, hvor dette aspekt ikke har været overvejet. Indtrykket er derfor, at der stadig er problemer med kendskabet til akustikkravene. Ikke bare hos arbejdsstederne, men også hos deres rådgivere ved opførelse/indretning af nye lokaler.

Indikatoren S73

Interviewpersonerne, som har svaret ja til det foregående spørgsmål, er blevet spurgt, om nogen af disse forbedringer af akustikken er blevet sat op eller forbedret inden for de sidste 3 år.

Hovedresultat

Knapt halvdelen af de adspurgte svarer ja til, at denne type handling er foregået inden for de seneste 3 år.

Resultater

Tabel 8.22 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.22. *Arbejdssteder, hvor nogle af disse forbedringer af akustikken er blevet sat op eller forbedret inden for de sidste 3 år, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S73).*

73. Er nogen af disse forbedringer af akustikken blevet sat op eller forbedret inden for de sidste 3 år?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	12	50	17-83	16	31	6-57	19
	5-19 ansatte	29	45	26-64	19	53	28-77	-8
	≥ 20 ansatte	44	43	28-58	41	54	38-70	10
	Total	85	45	34-55	76	49	37-60	4

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.

Resultater fra arbejdsstedsbesøgene

Arbejdsstedsbesøgene bekræfter, at der er en, om end beskednen, aktivitet for at løse dette problem. Men også at det er et overset område de fleste steder.

8.7 Instruktion

Indikatoren S76

Interviewpersonerne er blevet spurgt om medarbejderne på arbejdsstedet bliver instrueret eller oplært i støjsvag adfærd.

Hovedresultat

Ca. hver fjerde af interviewpersonerne inden for visionen som helhed svarer, at arbejdsstedet instruerer medarbejderne i støjsvag adfærd.

Resultater

Tabel 8.24 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.24. *Arbejdssteder, hvor medarbejderne på arbejdsstedet i høj eller nogen grad instrueres eller oplæres i støjsvag adfærd, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S76).*

76. Bliver medarbejderne på arbejdsstedet instrueret eller oplært i støjsvag adfærd?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	16	7-25	63	19	9-29	3
	5-19 ansatte	137	30	22-38	131	23	16-30	7
	≥ 20 ansatte	134	36	28-44	128	30	22-38	6
	Total	340	29	25-34	322	25	20-30	5

Kommentarer til resultaterne Der er god overensstemmelse mellem A- og B-sidens svar for alle arbejdsstedsstørrelser. Ifølge A-siden er instruktion mere almindelig på de større arbejdssteder end på de små.

8.8 Inddragelse af støjhensyn ved indkøb

Indikatoren S78 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der bliver taget hensyn til støjforholdene ved indkøb af maskiner eller nyt udstyr til arbejdsstedet, f.eks. ved at sammenligne leverandørernes oplysninger om støj.

Hovedresultat Godt halvdelen af interviewpersonerne inden for visionen som helhed svarer, at arbejdsstedet tager hensyn til støjforholdene ved indkøb af maskiner eller nyt udstyr.

Resultater Tabel 8.25 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.25. Arbejdssteder, hvor der i høj eller nogen grad tages hensyn til støjforholdene ved indkøb af maskiner eller nyt udstyr til arbejdsstedet, f.eks. ved at sammenligne leverandørernes oplysninger om støj, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S78).

78. Bliver der taget hensyn til støjforholdene ved indkøb af maskiner eller nyt udstyr til arbejdsstedet, f.eks. ved at sammenligne leverandørernes oplysninger om støj?	A-side			B-side			Forskel	
	2004	2004		2004	2004			
	N	%	Si	N	%	Si	%	
Hele visionen	1-4 ansatte	69	45	33-57	63	38	26-50	7
	5-19 ansatte	137	53	45-62	131	50	41-58	4
	≥ 20 ansatte	134	73	66-81	128	66	58-75	7
	Total	340	59	54-65	322	54	49-60	5

Kommentarer til resultaterne Der er en statistisk signifikant forskel på svarene for små og store arbejdssteder både for A- og B-siden. Større arbejdssteder er mere tilbøjelige til at benytte leverandøroplysninger mm. om støj, som en del af deres beslutningsgrundlag.

Indikatoren S79 Interviewpersonerne er blevet spurgt, om der bliver taget hensyn til akustiske forhold ved nybygning, ombygning eller ved ændring af arbejdsstedets indretning f.eks. ved at beregne, om støjen vil komme til at runge i rummet.

Hovedresultat Knap en tredjedel af A-siden og en fjerdedel af B-siden mener, at der bliver taget hensyn til akustiske forhold ved nybygning, ombygning eller ved ændring af arbejdsstedets indretning.

Der er en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed. Dette kan skyldes, at A-siden typisk er beslutningstagere.

Resultater Tabel 8.26 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.26. Arbejdssteder, hvor der i høj eller nogen grad tages hensyn til akustiske forhold ved nybygning, ombygning eller ved ændring af arbejdsstedets indretning, f.eks. ved at beregne om støjen vil komme til at runge i rummet, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S79).

79. Bliver der taget hensyn til akustiske forhold ved nybygning, ombygning eller ved ændring af arbejdsstedets indretning, f.eks. ved at beregne om støjen vil komme til at runge i rummet?	A-side			B-side			Forskel
	2004	2004		2004	2004		
	N	%	Si	N	%	Si	%
Hele visionen							
1-4 ansatte	69	17	8-27	63	21	10-31	3
5-19 ansatte	137	26	19-34	131	19	12-26	7
≥ 20 ansatte	134	43	35-52	128	29	21-37	14*
Total	340	31	26-36	322	23	19-28	8*

Kommentarer til resultaterne

Der er også en statistisk signifikant forskel på A-sidens og B-sidens svar for de store arbejdssteder.

Ifølge A-siden inddrager store arbejdssteder oftere spørgsmålet om de akustiske forhold end de små.

8.9 Ophævnning af brug af høreværn

Indikatoren S69

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om støjen inden for de sidste 3 år er blevet dæmpet så meget, at man har kunnet ophæve påbud om høreværn i en eller flere afdelinger eller områder.

Hovedresultat

Mindre end hver tiende af interviewpersonerne inden for visionen som helhed svarer, at støjen inden for de sidste 3 år er blevet dæmpet så meget, at man har kunnet ophæve påbud om høreværn i en eller flere afdelinger eller områder.

Resultater

Tabel 8.27 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.27. Arbejdssteder, hvor støjen inden for de sidste 3 år blevet dæmpet så meget, at man har kunnet ophæve påbud om høreværn i alle eller flere afdelinger eller områder, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S69).

69. Er støjen inden for de sidste 3 år blevet dæmpet så meget, at man har kunnet ophæve påbud om høreværn i en eller flere afdelinger eller områder?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	6	0-11	63	0	.-.	6
	5-19 ansatte	137	6	2-10	131	6	2-10	0
	≥ 20 ansatte	134	11	6-17	128	9	4-14	2
	Total	340	8	5-11	322	6	4-9	2

Kommentarer til resultaterne

Der er god overensstemmelse mellem A-sidens og B-sidens svar for visionen som helhed.

8.10 Ændring i omfanget af høreskadelig støj

Indikatoren S84

Interviewpersonerne er blevet spurgt, om omfanget af høreskadelig støj på arbejdsstedet blevet større eller mindre inden for de sidste 3 år.

Hovedresultat

Ca. to femtedele af de adspurgte angiver, at omfanget af høreskadelig støj på arbejdsstedet er blevet mindre inden for de sidste 3 år. Meget få angiver, at støjbelastningen er blevet *noget* større og ingen, at den er blevet *meget* større.

Resultater

Tabel 8.28 viser resultaterne for hele visionen.

Tabel 8.28. Arbejdssteder, hvor omfanget af høreskadelig støj er blevet meget mindre eller noget mindre inden for de sidste 3 år, fordelt på arbejdsstedsstørrelse ifølge A- og B-siden (spørgsmål S84).

84. Er omfanget af høreskadelig støj på arbejdsstedet blevet større eller mindre inden for de sidste 3 år?		A-side			B-side			Forskel
		2004	2004	Si	2004	2004	Si	%
		N	%		N	%		
Hele visionen	1-4 ansatte	69	36	25-48	63	27	16-38	9
	5-19 ansatte	137	44	35-52	131	30	22-38	14*
	≥ 20 ansatte	134	41	33-49	128	46	37-55	5
	Total	340	41	36-46	322	36	30-41	5

Kommentarer til resultaterne

Der er en statistisk signifikant forskel på A- og B-sidens svar for de mellemstore arbejdssteder. A-siden vurderer udviklingen mere positivt end B-siden.

Det skal pointeres, at der er tale om subjektiv bedømmelse og som bekendt er den menneskelige akustiske hukommelse kort.

Både A- og B-siden har fået stillet spørgsmålet S84: Er omfanget af høreskadelig støj på arbejdsstedet blevet større eller mindre inden for de sidste 3 år?

Som uddybning af resultatet for spørgsmål S84 er de aktuelle svar angivet i nedenstående tabel 8.29.

Tabel 8.29. Samlet svaroversigt for A- og B-siden om omfanget af høreskadelig støj er blevet større eller mindre inden for de sidste 3 år.

84. Er omfanget af høreskadelig støj på arbejdsstedet blevet større eller mindre inden for de sidste 3 år?	Dikotomisering				Total
	Mindre	Uændret	Større	Ved ikke	N
1. Meget mindre	43	.	.	.	43
2. Noget mindre	212	.	.	.	212
3. Uændret	.	360	.	.	360
4. Noget større	.	.	20	.	20
6. Ved ikke	.	.	.	27	27
Total	255	360	20	27	662

8.11 Sammenfatning

Der har været støjdemperingsaktivitet inden for de sidste 3 år i de undersøgte brancher. Hver sjette af arbejdsstederne med stationære maskiner og udstyr har således fået indkapslet en eller flere af dem. Lidt færre har støjdemperet dem på anden måde - udskiftning med mere støjsvage maskiner eller dæmpning ved kilden.

Generelt oplever arbejdsstederne ikke at transportmidler giver anledning til de store støjproblemer. Der gøres derfor ikke nogen særlig målrettet indsats for at dæmpe disse. Nye transportmidler støjer imidlertid ofte mindre, end dem de afløste. F.eks. nye traktorer sammenlignet med ældre. Udviklingen går derfor generelt den rigtige vej på dette område.

Den samme indstilling er der i reglen til håndtering og transport af materialer. Sammenlignet med de 2 store kilder til støj i dette branchesegment – håndværktøj og stationære maskiner og udstyr – er det de fleste steder et sekundært pro-

blem. Indsatsen for at gennemføre forbedringer er derfor beskeden og ikke særligt målbevidst, men i andre brancher ville det nok se anderledes ud.

Håndværktøj som f.eks. vinkelslibere, rundsave og boremaskiner findes på næsten alle arbejdssteder udvalgt til denne vision. Hver fjerde af dem, der har den type værktøj har svaret, at det er støjdæmpet. Vurderingen bygger antageligt på, at man selv eller andre tidligere har haft noget, som støjede endnu mere. Det er ikke et udtryk for, at hver fjerde arbejdssted har løst dette støjproblem. Reelt er det da også kun godt en tiendedel, der har oplevet en tydelig forbedring på det grundlag.

Godt halvdelen af de adspurgte siger, at de tager hensyn til støjforhold ved nyindkøb af maskiner og udstyr. Færre gør sig angiveligt de samme overvejelser, når det drejer sig om bygningsakustik. Der har fundet en indsats sted de sidste 3 år, men udviklingen går øjensynligt langsomt.

Ud fra deres egen selvsvurdering – som de er ret enige om – er omfanget af høreskadelig støj blevet mindre på næsten halvdelen af arbejdsstederne og kun større på meget få. Knap en tiendedel af arbejdsstederne oplyser, at de har dæmpet støjen så meget, at påbud om høreværn har kunnet ophæves. Kun en enkelt har oplyst, at der er indført et nyt påbud om brug af høreværn.

Samlet set afspejler svarene, at godt hvert andet arbejdssted inddrager støjhensyn ved nyindkøb, at mange er positive overfor at forbedre forholdene. Når færre giver udtryk for den samme holdning i forhold til akustikforhold i produktionslokaler, kan det skyldes manglende viden om betydningen, men også økonomiske hensyn f.eks. i forhold til lejede lokaler.

9 Kryds mellem udvalgte indikatorer fra telefoninterview

I dette kapitel er der gennemført en analyse af resultaterne fra telefoninterviewet i form af krydstest mellem ja - svar på forskellige indikatorer.

Der er gennemført krydstest vedrører arbejdsstedernes forudsætninger for at gennemføre forebyggende foranstaltninger mod høreskadelig støj.

Det er undersøgt, om der er en statistisk sammenhæng mellem ja - svarene i to spørgsmål, der vedrører den opstillede hypotese. Tabellerne med krydstest er vist i tabeller i bilag E.

9.1 Krydstest af forudsætninger for at gennemføre foranstaltninger mod høreskadelig støj

I dette afsnit foretages en analyse af eventuelle sammenhænge mellem arbejdssteder, der har foretaget forebyggende foranstaltninger på arbejdsstederne og forudsætninger for at gennemføre foranstaltninger. Udvalgte spørgsmål i telefoninterviewet vedrørende forebyggende foranstaltninger er krydset med relevante forudsætninger for at erkende problemerne, fx drøftelser, kendskab til en konkret vejledning og brug af eksterne konsulenter.

Kryds 1

Der er opstillet følgende hypotese: *Arbejdssteder, hvor problemerne drøftes i formelle fora, har i højere grad forebyggende foranstaltninger end arbejdssteder, hvor de ikke drøftes.*

For at teste denne hypotese er indikatoren S27: "Drøfter I støjforholdene på arbejdsstedet på møder, hvor både medarbejdere og ledere er repræsenteret, f.eks. i sikkerhedsorganisationen, samarbejdsudvalget eller et andet formelt forum?" krydset med indikatoren S59: "Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøjer?"

Krydset viser, at omkring tre femtedele af de arbejdssteder, som drøfter støjforholdene, har gjort noget for at undgå eller begrænse støj fra håndværktøjer. Blandt de arbejdssteder, som ikke drøfter støjforholdene på møder, er det omkring halvdelen, der har gjort noget for at begrænse støjen fra håndværktøjer.

Testen viser, at der ikke er nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem disse to aktiviteter. Dvs. arbejdssteder, hvor medarbejdere og ledelse drøfter støjforhold i formelle fora ikke er bedre end andre arbejdssteder til at begrænse problemer med støj fra håndværktøj.

Kryds 2

Der er opstillet følgende hypotese: *Arbejdssteder, der bruger Arbejdstilsynets materiale, har i højere grad forebyggende foranstaltninger end arbejdssteder, der ikke bruger materialet.*

For at teste denne hypotese er indikatoren S30: "Bruger I Arbejdstilsynets vejledning 'Et støjsvagt arbejdsmiljø?'" krydset med indikatoren S59: "Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøj?".

For A-sidens svar viser krydset viser, at tre fjerdedele af de arbejdssteder, som bruger Arbejdstilsynets vejledning, har gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøjer. Blandt de arbejdssteder, der ikke bruger vejledningen, er det tre femtedele, der har gjort noget. For B-sidens svar er andelen henholdsvis godt halvdelen og knap halvdelen. Resultaterne kan også anskues på den måde, at omkring en femtedel af de arbejdssteder, der har gjort noget for at begrænse støj fra håndværktøjer, har brugt Arbejdstilsynets vejledning.

Testen viser, at der ikke er nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem det at bruge vejledningen og det at have gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøjer. Dvs. arbejdssteder, som har kendskab til Arbejdstilsynets materialer ikke er bedre end andre arbejdssteder til at begrænse problemer med støj fra håndværktøj.

Kryds 3

Der er opstillet følgende hypotese: *Arbejdssteder, der bruger eksterne konsulenter, har i højere grad forebyggende foranstaltninger end arbejdssteder, der ikke bruger eksterne konsulenter.*

For at teste denne hypotese er indikatoren S34: "Bruger I eksterne konsulenter, f.eks. fra BST eller andre rådgivere, i jeres arbejde med støj?" krydset med indikatoren S59: "Er der gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøj?".

For A-sidens svar viser krydset, at to tredjedele af de arbejdssteder, der bruger eksterne konsulenter, har gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøjer. Til sammenligning har tre femtedele af de arbejdssteder, der ikke bruger eksterne konsulenter, gjort noget. For B-sidens svar er begge andele knap halvdelen af arbejdsstederne.

Testen viser, at der ikke er nogen statistisk signifikant sammenhæng mellem disse to aktiviteter. Dvs. arbejdssteder, som bruger eksterne konsulenter, f.eks. fra BST eller andre rådgivere, ikke oftere har gjort noget for at undgå eller begrænse problemer med støj fra håndværktøjer end arbejdssteder, der ikke bruger eksterne konsulenter.

Kryds 4

Følgende spørgsmål er undersøgt: *Hvor mange af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner og andet udstyr, har indkapslet disse maskiner?*

Dette kryds skal ses i sammenhæng med kryds 5 og er et forsøg på at finde ud af, hvor udbredt nogle løsninger på problemer med støj fra stationære maskiner er.

For at besvare spørgsmålet er indikatoren S40: "Har I problemer med støj fra stationære maskiner eller andet udstyr på arbejdsstedet?" krydset med indikatoren S42: "Har I nogen maskiner eller andet stationært produktionsudstyr på arbejdsstedet, som er indkapslet, f.eks. placeret i støjhuse?".

Krydset viser, at knap halvdelen af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner mv., har maskiner, der er indkapslede. Dvs. at godt halvdelen af de arbejdssteder, der har støjproblemer, ikke har indkapslet de støjende maskiner.

Kryds 5

Følgende spørgsmål er undersøgt: *Hvor mange af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner og andet udstyr, har udskiftet disse med mere støjsvagt maskineri.*

For at besvare spørgsmålet er indikatoren S40: "Har I problemer med støj fra stationære maskiner eller andet udstyr på arbejdsstedet?" krydset med indikatoren S47: "Har I inden de sidste 3 år udskiftet nogen eksisterende stationær maskiner eller andet stationært udstyr til mere støjsvagt maskineri?".

Krydset viser, at omkring halvdelen af de arbejdssteder, der har støjproblemer, har udskiftet nogle maskiner med noget støjsvagere maskineri inden for de sidste 3 år. Dvs. at cirka halvdelen af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner mv. ikke har udskiftet støjende maskiner med mindre støjende inden for de sidste tre år.

Kryds 4 og 5 indikerer, at indkapslinger i lidt højere grad anvendes som støjbekæmpelsesmetode end udskiftning til mere støjsvage maskiner. Dette betyder ikke at udskiftning til mere støjsvage maskiner ikke sker, men det er mere begrundet i økonomiske og/eller produktionstekniske årsager og ikke de rent støjmæssige.

Kryds 6

Følgende spørgsmål er undersøgt: *Hvor mange af de arbejdssteder, der har problemer med akustikken, har udført akustiske reguleringer i deres produktionslokaler?*

For at besvare spørgsmålet er indikatoren S70: "Har I nogen problemer med akustikken på arbejdsstedet?" krydset med indikatoren S72: "Er der nogen produktionslokaler på arbejdsstedet, hvor der er udført akustisk regulering, for eksempel med akustikloft, bafler, lyddæmpende vægbeklædning, støjskærme eller lign.?".

For A-sidens svar viser krydset, at knap tre femtedele af de arbejdssteder, der har akustikproblemer har produktionslokaler med akustisk regulering. To femtedele af arbejdsstederne med sådanne problemer har altså ikke forsøgt at løse dem med akustisk regulering. Ifølge B-sidens svar er det tre tiendedele af arbejdsstederne med akustiske problemer, som har produktionslokaler med akustisk regulering. Det er overraskende, at der er forskel på A- og B-sidens svar.

9.2 Sammenfatning

Kryds 1,2 og 3 tester forskellige hypoteser om, at arbejdssteder, der på forskellig vis er aktive i deres arbejdsmiljøarbejde, oftere har gjort noget for at nedbringe støjen fra håndværktøj, der er et meget væsentligt støjproblem for de fleste arbejdssteder i de udvalgte brancher, end arbejdssteder, der ikke er lige så aktive i deres arbejdsmiljøarbejde.

Analyserne kan ikke påvise en sådan sammenhæng.

Årsagen til dette kan naturligvis være, at "de bevidste" er mere selvkritiske. Selvom de har udskiftet et værktøj, som støjede 105 dB(A), med et, der støjer 100 dB(A), synes de måske ikke, at de har lykkedes med at støjdampe deres håndværktøj. De kan også være mindre tilbøjelige til at påstå, at de har dæmpet støjen fra håndværktøj, blot fordi de har stillet hørevern til rådighed. Derved er der en risiko for at en eventuel bedre situation kamufleres.

Mere sandsynligt er det dog, at mulighederne for at støjdampe netop håndværktøj er så begrænsede i praksis, at der ikke er den store forskel på støjen fra det, "de bevidste" bruger, og det, "de andre" bruger. Støjafgivelsen er simpelthen ikke en parameter af særlig betydning, når arbejdsstederne vælger håndværktøj.

Kryds 4 og 5 er et forsøg på at finde ud af, hvor udbredt nogle løsninger på problemer med støj fra stationære maskiner er.

Krydsene indikerer først og fremmest, at op mod halvdelen af de arbejdssteder, der har problemer med støj fra stationære maskiner, ikke har indkapslet de støjende maskiner eller udskiftet dem med nogle maskiner, der støjer mindre.

Kryds 6 undersøger, hvor mange af de arbejdssteder, der har eller har haft problemer med akustikken i produktionslokalerne, som har gennemført akustiske reguleringer.

Krydset viser først og fremmest, at et sted mellem to femtedele og syv tiendedele af arbejdsstederne med akustiske problemer ikke har udført akustisk regulering. Resultatet tyder på, at arbejdssteder med oplagte problemer med akustikken ofte ikke er særligt tilbøjelige til at løse dem. Dette resultat bekræftes af resultaterne fra arbejdsstedsbesøgene.

10 Opsamling og diskussion

10.1 Indledning

I dette kapitel sammenfattes og drøftes resultaterne, som er fremlagt i de foregående kapitler med henblik på at vurdere, hvordan den samlede udvikling i forhold til den aktuelle vision har været. Særlige markante resultater vil blive fremhævet. Indledningsvis diskuteres nogle forhold ved undersøgelsens metode og datagrundlag, som resultaterne skal ses i lyset af.

10.2 Undersøgelsens svagheder

CVR leverede færre brugbare adresser end bestilt. Det betød, at der var færre arbejdssteder at tage af, når der skulle kompenseres for bortfald i telefoninterviewundersøgelsen. Bortfaldet var specielt stort blandt små arbejdssteder, idet det viste sig, at mange af dem ikke havde nogen ansatte på interviewtidspunktet; CVRs oplysninger om antal ansatte var med andre ord forældede. Disse forhold betød, at den endelige stikprøve godt nok opnåede den planlagte størrelse, men ikke som planlagt blev balanceret på de tre størrelsesgrupper. Da branchegruppen skibsværfter er en lille branchegruppe, og da bortfaldet blandt små arbejdssteder også er markant her, er den opnåede stikprøve heller ikke balanceret med hensyn til branchegrupper. Konsekvensen er, at telefoninterviewundersøgelsens resultater er mest repræsentative for mellemstore og store arbejdssteder inden for branchegrupperne jern- og metalvareindustri, maskinindustri, jord, beton og belægning, murer-, snedker- og tømrerforretninger, træ- og møbelindustri samt landbrug.

En række spørgsmål har vist sig svære at stille pr. telefon. Dette gælder f.eks., hvor der spørges om tilstedeværelsen af høreskadelig støj fra en række kilder - se tabel 6.14 i kapitel 6. På den type spørgsmål ses for de fleste typiske støjproblemer betydelig underrapportering i forhold til det, arbejdsstedsbesøgerne finder. Når vi er tilbøjelige til at tillægge arbejdsstedsbesørgernes vurdering mere vægt, er det ikke kun, fordi deres viden om høreskadelig støj er større, men nok så meget, fordi deres vurdering i reglen er sammenfaldende med den vurdering, som arbejdsstedets repræsentanter har, når besøget er afsluttet. Den fælles rundgang og det mere dybdegående interview har gjort, at man er blevet opmærksom på flere forhold, end man var under telefoninterviewet. Det drejer sig ikke mindst om spørgsmål, hvor der skal redegøres for omfanget af høreskadelig støj, behovet for dæmpning, akustikregulering etc. Spørgsmål til

APV'ens indhold ser også ud til at give problemer. Den interviewede har sjældent APV'en inden for rækkevidde og kan ofte ikke huske, hvad der står i den.

Hjælpetekster til interviewer har sikret en bedre forståelse af begreber som f.eks. "akustik", men hjælpetekster kan ikke løse det problem, at den interviewede lige glemmer de 4 smede i vedligeholdelses-afdelingen og ikke har mulighed for at vide, hvor meget 20 minutters rengøring med trykluft inden fyraften kan betyde.

Til bedømmelse af den type spørgsmål har besøg på arbejdsstederne af erfarne arbejdsstedsbesøgere med indsigt på støjområdet vist sig mere hensigtsmæssigt.

I forhold til at måle en udvikling, som er formålet med denne undersøgelse, behøver det dog ikke at have afgørende betydning om tallene fra telefoninterviewene afspejler den sande tilstand på arbejdsstederne. Blot man benytter den samme målemetode hver gang.

10.3 Resultater

Hvis man tager udgangspunkt i, at der er tre forudsætninger (det materielle grundlag, det organisatoriske grundlag og videngrundlaget) for et velfungerede forebyggende arbejde, er status følgende:

Det materielle grundlag - at der rent faktisk er høreskadelig støj tilstede - er naturligvis en forudsætning for, at forebyggende aktiviteter kan forventes. Især arbejdsstedsbesøgene bekræfter, at dette grundlag klart er til stede i de udvalgte brancher. Stort set alle de udvalgte arbejdssteder har i større eller mindre omfang høreskadelig støj på hele eller dele af arbejdsstedet.

Det organisatoriske grundlag - vurderet på gennemførte APV'er og arbejdsmiljøpolitikkers udbredelse - synes klart at være styrket siden sidste undersøgelse. Selvom der er klart flere, der har gennemført APV i 2004 sammenlignet med 2001, tyder telefoninterviewene ikke på, at ret mange faktisk bliver opmærksomme på og som følge heraf får løst nogle problemer i den anledning. Arbejdsstedsbesøgene peger dog på, at der er tale om underrapportering. Dels er der kortlagt flere problemer end oplyst ved telefoninterviewet, når arbejdsstedsbesøgeren sidder med APV'en foran sig, dels er især mindre arbejdssteder utilbøjelige til at skrive ting ned, som de kan løse med det samme. Mange er øjensynligt også utilbøjelige til at rejse problemer, som de ikke kender en løsning på, eller som det er omkostningstungt at løse. Vurderet på tilstedeværelsen af en formel organisering af arbejdsmiljøarbejdet synes det organisatoriske grundlag at være til stede på de store arbejdssteder. På de små og mellemstore arbejdssteder er der ofte ingen sikkerhedsorganisation, og hvis der er, er den ikke altid etableret som beskrevet i lovgivningen.

Videngrundlaget synes at være det svage punkt. På de små arbejdssteder kender kun en tredjedel til bekendtgørelsen om støjgrænser på arbejdspladsen. Samlet set er den kun kendt på lidt mere end hvert andet arbejdssted. Akustikanvisningen er ukendt for langt de fleste arbejdssteder. Det samme gælder andre skrift-

lige kilder. Internettet og møder/kurser bidrager meget sjældent til at hæve videniveauet. På grund af de ændringer, der har været i spørgsmålenes udformning og formulering i forhold til VOV I, er det ikke muligt med tilstrækkelig sikkerhed at fastslå, om der er sket ændringer i den mellemliggende tid. Arbejdsstedsbesøgene har efterladt det indtryk, at støj sjældent er det arbejdsmiljøforhold, der er mest i fokus.

Det generelle billede er, at arbejdsstederne ikke opsøger viden om støj i større omfang. Kursusdeltagelse indskrænker sig stort set til det obligatoriske arbejdsmiljøkursus for sikkerhedsorganisationen. Skriftlige kilder om akustik og støjdæmpning kendes kun af de færreste. Det opfattes som svært og utilnærmeligt. Når der alligevel sker aktiviteter, skyldes det brugen af konsulenter - i praksis BST. Konsulenterne udpeger problemområderne og anviser løsninger. Der ser ud til at være sket en vis stigning i aktiviteten, når man kigger på støjmålinger. Det i sig selv indikerer, at der nok også er en stigning i støjdæmpningsaktiviteten.

Undersøgelsen afdækker ikke systematisk, hvad der fra starten foranlediger arbejdsstederne til at bede om hjælp fra konsulenterne. Skyldes det APV-arbejdet, kampagner/påbud fra Arbejdstilsynet eller andre faktorer? Det ville være nyttigt at få belyst i fremtiden.

Behovene for forebyggende foranstaltninger/støjdæmpning på arbejdsstederne er størst på følgende områder:

- stationære maskiner og udstyr
- håndværktøj
- akustisk regulering

Indsatsen ser ud til at have størst effekt i forhold til støj fra stationære maskiner og udstyr.

Ifølge telefoninterviewene er der også gjort en betydelig indsats i forhold til motordrevne håndværktøj. Det billede krakelerer imidlertid noget, når man i forbindelse med arbejdsstedsbesøgene går bag om tallene. Så viser det sig, at løsningen i reglen befinder sig lavt på forebyggelsesstigen. Enten i form af høreværn eller i at man har købt nyt udstyr, der kun støjer marginalt mindre end det gamle.

Støjforhold indgår ifølge arbejdsstederne selv for godt halvdelen vedkomme i overvejelserne ved indkøb af nye maskiner og udstyr. Oftest på større arbejdssteder. CE-mærkningen har gjort det nemmere. Desværre viser erfaringerne fra arbejdsstedsbesøgene, at en del tror, at CE-mærket udstyr sikrer, at loven er overholdt - også i forhold til støj.

Akustiske forhold ved nybygning/ombygning mm. har ikke samme bevågenhed. Noget tyder alligevel på, at der er sket en lille forøgelse af aktiviteterne på akustikområdet, om end de stadig er beskedne. Her spiller den manglende viden

ikke bare på arbejdsstederne, men også hos en hel del aktører inden for bygge-riet sikkert en stor rolle.

Den manglende viden om betydningen af de akustiske forhold for oplevelsen af støj betyder, at det er svært at formulere problemet præcist nok i en APV til at man kan pege på en løsning. Eller hvis man har problemet med i sin APV, opleves løsningen ofte som meget kostbar i forhold til den uklare fornemmelse man har, i forhold til hvad man får for pengene.

De fleste arbejdssteder foretager ikke en systematisk opfølgning på deres støjdæmningsaktiviteter. Nåede vi det mål vi satte os? Spørgsmålet stilles sjældent. Hvis klagen ophører eller aftager i styrke antager man ofte, at problemet er klaret.

Undersøgelsen giver samlet set god grund til at tro, at der er sket en fremdrift på grund af de aktiviteter, der er foregået. Indkapslinger af stationære kilder og udskiftning af ældre støjende maskiner med nye mindre støjende ser ud til at være de mest udbredte og effektive metoder. Udskiftningen sker tilsyneladende ikke primært med det formål at begrænse støjen, men "følger med" når udstyret alligevel skiftes ud for at opnå en driftsoptimering eller af andre årsager. Den teknologiske udvikling har således givet "lidt medvind" på støjområdet. En ny traktor eller gravemaskine støjer næsten altid betydeligt mindre på operatørpladsen end en ti år ældre udgave gør.

Når de interviewede direkte spørges om udviklingen over de sidste 3 år, får man indtryk af en langt større fremdrift, end de øvrige resultater peger på. Hvad kan årsagen være til det?

Der kan naturligvis være en vis usikkerhed forbundet med menneskers akustiske hukommelse i de tilfælde, hvor de ikke har nogle konkrete forhold – målinger eller andet – at hæfte den op på. Det er dog alligevel bemærkelsesværdigt, at næsten ingen synes, at det er blevet værre, og at der er god overensstemmelse imellem A- og B-sidens opfattelse.

Interviewpersonernes bedømmelse af udviklingen har været drøftet med panelet af arbejdsstedsbesøgere. Arbejdsstedsbesøgerne er ikke overrasket over resultatet. De peger bl.a. på, at støjbelastningen er blevet mindre, fordi støjende processer i fremstillingsindustrien i stigende grad er blevet automatiseret – eller flyttet uden for landes grænser. Eksempelvis foregår det manuelle standsearbejde ofte ikke længere på arbejdsstedet. Man køber det fra en udenlandsk leverandør eller har selv en fabrik i udlandet, der varetager dette arbejde.

Selv om der, som flere gange påpeget, *ikke* er gennemført en egentlig arbejdsmiljøundersøgelse, er det dog bemærkelsesværdigt, at næsten halvdelen af de interviewede oplever, at omfanget af høreskadelig støj er blevet mindre de sidste 3 år. Det er flere, end man ville forvente ud fra omfanget af de aktiviteter, der har været. Disse peger ganske vist klart i samme retning, men mindre markant.

At knapt en tiendedel af arbejdsstederne har kunnet ophæve påbud om brug af høreværn inden for de sidste 3 år trækker også i retning af, at der er sket en fremdrift. Men ikke så markant. Forklaringen kan være, at en del af de mest støjende funktioner/produktioner ikke længere foregår i Danmark. I de tilfælde, hvor et arbejdssted er lukket eller flyttet, bliver det jo ikke udtrukket til denne undersøgelse.

11 Konklusion

På trods af at telefoninterview som metode har nogle svagheder, når det drejer sig om spørgsmål, hvor den udspurgte ikke har tilstrækkelig viden eller overblik, er der nogle hovedkonklusioner, der tegner sig på visionsområdet høreskadelig støj.

Ifølge interviewpersonerne er der sket et fald i omfanget af høreskadelig støj i de udvalgte brancher.

Med hensyn til fremdriften er der øjensynligt tre forhold, som er drivende:

- Egenindsatsen, som i høj grad er betinget af hjælp fra konsulenter. I praksis er det fra BST i langt de fleste tilfælde.
- Erfaringerne fra arbejdsstedsbesøgene tyder på, at den teknologiske udvikling medvirker til reduktion i omfanget af høreskadelig støj. Meget nyt udstyr er mere støjsvagt end det gamle. Processen bliver f.eks. mere automatiseret, og operatøren kommer ofte længere væk.
- Erfaringerne fra arbejdsstedsbesøgene tyder også på, at færre og færre af de mest støjende processer og bearbejdnings i dag foregår inden for Danmarks grænser.

Fremdriften i de udvalgte brancher skal naturligvis ses i lyset af, hvad der er de væsentligste problemer. Der kan selvsagt ikke forventes de store forbedringer vedrørende forhold, der ikke betragtes som problemer ret mange steder. Undersøgelsen viser, at støjproblemerne i de udvalgte brancher hovedsageligt stammer fra stationære maskiner og udstyr samt fra motordrevet håndværktøj. Transportmidler, materialehåndtering mm. spiller en mindre rolle. Det er på det grundlag naturligt, hvis indsatsen primært sker i forhold til stationære maskiner og håndværktøj.

Hvis vi derefter ser på den forebyggende indsats, har den haft den største effekt i forhold til stationære maskiner og udstyr. Når fremdriften har været mindre for håndværktøj, skyldes det nok, at problemerne her er sværere at løse effektivt. Analyser af sammenhængen mellem bl.a. viden og sikkerhedsarbejdet stillet i forhold til evnen til at støjdæmpe håndværktøj, kunne ikke dokumentere, at nogen gør det systematisk bedre end andre på dette område.

Når der ikke er så stor fremdrift på andre områder, skyldes det snarere, at de ikke udgjorde de store problemer som nævnt ovenfor.

Akustiske forhold har stadig kun de færrestes bevågenhed. Kun få kender myndighedernes krav på området, og aktiviteten er derfor også relativt beskednen.

Endelig tegner der sig et generelt billede af, at arbejdsstederne ikke opsøger viden om støj i større omfang. Skriftlige kilder om akustik og støjdemning kendes kun af de færreste, og kursusdeltagelse indskrænker sig stort set til det obligatoriske arbejdsmiljøkursus for sikkerhedsorganisationen.

12 Referencer

Arbejdstilsynet (2002): Overvågning 2001. Udviklingstendenser i arbejdsmiljøet for de syv visioner i handlingsprogrammet om et rent arbejdsmiljø år 2005. Arbejdstilsynet. December 2002.

Arbejdstilsynet (2004): Overvågning. Rapport 2002. Udviklingstendenser i arbejdsmiljøet for de syv visioner i Handlingsprogrammet om et rent arbejdsmiljø år 2005. Del 1. Arbejdstilsynet, maj 2004.

Rieper, O. & Eskelinen, L. (2005): Evaluering af virksomhedsovervågningen. Evaluering af første runde af undersøgelsen af arbejdsstedernes forebyggende arbejdsmiljøaktiviteter som led i overvågning af fremdriften i handlingsplanen for et rent arbejdsmiljø i år 2005. AKF-forlaget, januar 2005.